

НОВИЙ УРЯД: РЕТРОГРАДИ,
УКРАЇНОФОБИ І СЕПАРАТИСТИ

ЯКОЮ МАЄ БУТИ
ОПОЗИЦІЯ

СПРАВА ЖУЛИНСЬКИХ.
ЕПІЗОД ДРУГИЙ

Тиждень

український www.ut.net.ua

ВАЛЬДЕМАР
ДОМБРОВСЬКИЙ
ПРО РЕФОРМУ
КУЛЬТУРИ

№ 11 (124), 19-25 БЕРЕЗНЯ 2010 р.

СОВЕТИЗАЦІЯ! ЕКСПРОПРІАЦІЯ! РУСИФІКАЦІЯ!

В Україні повторюється
сценарій 90-річної давності

ISSN 1996-1561

11 >

9 771996 156002

Windows®. Життя без перешкод. ASUS рекомендує Windows 7.

Можливості • Необмежені

| Необмежена потужність | Технологія ASUS Turbo33

| Необмежена свобода | до 12 годин без дозарядки

| Необмежена портативність | товщина < 2,5 см

ASUS UL серія UnLimited

Ультрасучасні ноутбуки ASUS серії UL оснащені процесорами Intel® Core™ 2 Duo та ексклюзивною технологією ASUS Turbo33, що дозволяє підвищити потужність майже на третину та забезпечити максимальну ефективність роботи ноутбука.

Серія ноутбуків UL обладнана потужною графічною системою NVIDIA® GeForce® G 210M та високоякісною спеціалізованою акустичною системою Altec Lansing®, що у поєднанні з можливостями ліцензійної Windows Vista® Home Premium забезпечують неймовірну якість відтворення мультимедіа. У стильному алюмінієвому корпусі товщиною менше 2,5 см приховано неймовірний потенціал інноваційної технології GraphiX Boost, що керує вбудованою та дискретною графікою, завдяки чому досягаються рекордні 12 годин автономної роботи від акумулятора та неймовірна потужність ноутбука.

Ноутбуки ASUS серії UL. Можливості — необмежені!

* Системна конфігурація, колір та комплектація можуть бути змінені без попередження. Час автономної роботи згідно результату програми тестування MobileMark 2007 & PCMark'05 для ноутбуків ASUS серії UL. Ознайомтеся з детальними тестуваннями на сторінці: http://event.asus.com/2009/mb/legal_disclaimer/
Intel, логотипи Intel, Intel Inside, Intel Core та Core Inside є товарними знаками корпорації Intel в США та/або інших країнах.

DataLux (Даталюкс) тел: 044 4909270; ELKO (Елко) тел: 044 4619670; МДМ тел: 044 4647777; МТІ тел: 044 4583434.
Comfy 0 800 500 1 900, АБВ Техніка 0 800 505 5580, АТ Техніка 062 3813685, Мережа магазинів "BRAIN Computers" (Брейн Комп'ютерс) 044 5012583,
"Комп'ютерний Всесвіт" 0 800 5023230, "Комп'ютерний Всесвіт Запоріжжя" 0 800 303 2220, Мережа магазинів City.com 0 800 501 5000, Мережа магазинів "DialWest" 0 800 302 302 0,
Мережа магазинів Ельдорадо 0 800 503 00 50, Мережа магазинів МегаМако 044 200 0000, Нео сервіс 032 294 8181, Стек Комп'ютер 032 240 3434, ТІД Комп'ютери 048 346723,
ТОВ ПФ "Сервіс" 056 370 3003, ФІТО 062 3813205, Факстрот "Техніка для дому" 0 800 500 1530, "Розетка" 044 637 0222, "СОКОЛ" 044 501 7711, "Grand.UA" 044 5947594,
"Інжусер" 065 2510168, "Оптіма Крим" 065 2222 500, "Домашній Комп'ютер" 065 2255552, "Ноутбук" 051 2371195, МКТ 055 2335806, "БОМБА" 048 7777373

ASUS 64-bit
підтримка Windows® 7

- Підтримка до 128 Гб оперативної пам'яті
 - 40% швидше завантаження системи*
 - Надійна покращена система захисту даних
- * залежно від системної конфігурації

Фото тижня
Рибний день

6

Не об'єднуються і перед розстрілом
Користуючись розпорошеністю опозиції, регіонали і далі узурпують владу

8

ВПРИТУЛ

Уроки української громадянської війни
Чому регіонали можуть виконати роль більшовиків, які 90 років тому залізною рукою вбудували Україну в нову Російську імперію

12

Кабінет ретроградів
Хто є хто в новому уряді

14

Гуманітарний шок
Чого очікувати від міністра-українофоба
Табачника

24

Пат і мат?
Тижень запитав представників української інтелігенції про враження від нового уряду й пригадав одну з основних причин його появи

28

До кого подзвін?
Як створити системну опозицію

30

Юрій Макаров про довіру

34

Жити культурою
Вальдемар Домбровський про польський досвід організації культурного життя

36

Справа Жулинських.
Епізод другий
Тижень знайшов нові повороти в скандалі навколо кредитної спілки, в якій зникли вклади творчої еліти

42

Той самий Марганець
Чому в цьому шахтарському містечку не повториться міжетнічний конфлікт

46

(За)Карпатський вибір
Уроки української державності на Закарпатті

50

Батько Волошин
Незнані сторінки біографії президента Карпатської України

54

НАВІГАТОР

Максим Стріха про неповторність Ліни Костенко

56

Відгуки/анонси
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

58

Із Пафосом
Чим дивує Кіпр

60

Автоклуб

64

Кілька слів від журналістів
Тижня

66

Обкладинка

Колаж: Андрій Єрмоленко

ОФІСИ
ТА КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛИ
В ОРЕНДУ

«Лівобережна»

(044) 459-00-61

www.udk.com.ua

Матвей

Перстенёк, скорее всего, фальшивый. А то, что шапка Мономаха – это не шапка Мономаха, всем давно известно, никакого секрета тут нет. Не хочу касаться современных взаимоотношений. Однако Московская Русь конца XV – вполне естественный, да и, пожалуй, единственный преемник Византии. Перенимали как хорошее, так и плохое.

Лада

В связи с глобальным потеплением белым медведям грозит полное исчезновение. Значит пингвины имеют полное право назначить себя их правопреемниками.

Палеолог

О, цікавину побачив – Матвію «за Візантію обідно»)))) Треба колегам у Кремлі нагадати, щоб включили до переліку роботи Комісії істориків пункт про заходи із боротьби з антивізантійськими наклепами і фальсифікацією її історії!!! Візантію не атдадім!!!

plakh

Шановний Палеолог! Ви вже спізналися зі своєю пропозицією. РТР ще рік чи два тому випустив цілий «документальний» серіал про змову західноєвропейців-католиків, які «зруйнували величчю і гуманну Візантійську імпе-

Найбільш дискусійні матеріали № 10 (123), 12–18 березня 2010 року

В обіймах III Риму

Історичне розслідування щодо символізму подарованого Вікторіві Януковичу главою УПЦ (МП) персяга

Ігри в історію
Роман Кабачій про те, як успішно Москва розставляє історичні тенета

Образа
Юрій Макаров про силу образ у політиці

Закарпатський казус
Про політичне та суспільне значення статусу sui iuris Мукачівської греко-католицької єпархії

рію»... Лишень під «Візантією» автори цього «шедевр» розуміли Російську імперію та СРСР (на це вони натякають з усією відвертістю кожні п'ять хвилин)...

З іншого боку, Матвій у чомусь і правий – для Русі Візантія стала джерелом культури, та й європейське Відродження створили біженці-емігранти з Візантії...

Тільки треба розуміти: тієї Візантії, як і тієї Русі, вже давно немає. А в свідомості суспільства живуть лише політичні міфи, якими справно послуговуються політтехнологи, і не лише в Росії...

зло необхідно знати в обличчя, триває?

Шанувальник Макарова

Якщо вже немає можливості будь-чому зарадити, то давайце принаймні назовемо речі своїми іменами: 1. В Україні стався конституційний переворот. 2. Частина території України окупована іноземними військами, які безперешкодно проводять свої військові паради.

Птаха

Не хочу нікого ображати, але мені цікаво: чи багато з того, що дозволяли собі журналісти за попередньої влади, зможуть вони писати, говорити чи

висміювати за теперішньої? А також дуже хотілося б, наприклад, побачити «95-й квартал» із такими самими жартами про теперішніх президента і прем'єра, як і про колишніх. Чи дочекаюся?

Микола

У 2004–2005 роках я працював у Туркменістані, але під час виборів був в Україні й брав участь у голосуванні, а також після роботи приходив на Майдан. Під час відпустки був на Волині і їхав із Ковеля до Києва разом із молоддю, яка їхала на Майдан із НАДІЄЮ, а не з образою. Так, надії не зовсім виправдалися, але залишилися. Зараз ні президент, ні склад уряду не дозволяють вимагати від них більше за те, на що можна розраховувати (або на що надіяється). Песимісти зараз мають явну перевагу перед рештою громадян. Вони передбачили найгірше, але якщо воно не відбудеться, для них це буде сюрпризом, який принесе задоволення. Тільки песиміст може щиро радіти, коли очікування не справджуються. Потрібно надіятися на краще, але готуватися до гіршого. Позитив є навіть у цьому...

Іван

Як же остогидла ця політика і ці аналітичні тексти, які тільки марно ворухать минуле й аналізують можливі варіанти майбутнього... Журналісти, пишші цікавіше, жвавіше, життєвіше. Життя в Україні не закінчилося на політиках. У нас є купа проблем і без них. Політики вже всім набридли, остогидли, їх усі вже зненавиділи.

Орфографія дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

№11 (124) 19-25.03.2010 р.
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
Наталія Васютин
Оглядач Юрій Макаров
Редактори Анатолій Астаф'єв,
Жанна Безп'ячук, Вікторія Герасимчук,
Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц, Роман
Кабачій, Ігор Кручик, Андрій Лаврик,
Мар'яна Олішник, Наталія Петринська

Журналісти Богдан Буткевич, Інна Завгородня,
Валентина Кузик, Олена Чекач,
Дмитро Рафаель
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Ермоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чеменьєв,
Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
Лариса Мічченко

Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Контент-редактор сайта Таня Овчар
Генеральний директор Микола Шейко
Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда
Видається з 2.11.2007 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2

Адреса редакції
01030, Київ, Б. Хмельницького, 36 оф. 7
Адреса видавця 03067, Київ, Машинобудівна, 37
E-mail: office@ut.net.ua. Телефон (044) 351 1300
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 103832. Наклад 30 700
Номер підписано до друку 17.03.2010 р.
Виходить щоп'ятниці. Розповсюджується
в роздільній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р», під рубрикою «Трибуна» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

Успіх відображає досвід

Досягнення сучасності неможливі без перевірених часом ідей. Піреус Банк надійний з 1916 року завдяки тому, що ми добре знаємо, як поєднати досвід із сучасністю заради вашого фінансового успіху.

Сьогодні Піреус Банк є однією із провідних фінансових установ Південної і Східної Європи з власним капіталом 3,6 млрд євро. Банк представлений у Греції, Україні, Румунії, Болгарії, Єгипті, Албанії, Сербії, Кіпрі, а також у світових фінансових центрах — Нью-Йорку та Лондоні.

В Україні Піреус Банк надає повний комплекс банківських послуг.

У лютому 2010 року агентство «Кредит-Рейтинг» підтвердило найвищий рейтинг надійності депозитів Піреус Банку (оцінка «5»), що характеризує здатність банку вчасно та в повному обсязі здійснювати виплати за вкладками.

0 800 30 888 0

www.piraeusbank.ua

Дзвінки зі стаціонарних телефонів у межах України безкоштовні.
Вартість дзвінка з мобільного телефону відповідає тарифним планам операторів.

**PIRAEUS
BANK**

Піреус Банк
Надійний з 1916 року

Рибний день

Дії київських чиновників з порятунку міста від весняного підтоплення призвели до масової загибелі риби, що загрожує століччю екологічною катастрофою. Згідно з рішенням Міжвідомчої комісії при Державному комітеті водного господарства Київська ГЕС знизила рівень води у Київському водосховищі на 4 м. Як наслідок – глиби криги осіли на дно і придавили тонни великої та малої риби, яка зібралася на мілководді. Самі чиновники інцидент характеризують словом «прикро», оскільки риба могла б не постраждати, якби перед спуском води пустили криголам, однак упевнені, що діяли «в інтересах

всієї України». Водночас злі язики подекують, що таким чином владні мужі рятували від затоплення елітні маєтки на березі в Кончі-Заспі, збудовані на намитих ділянках на заплавах Дніпра. Як відомо, на початку квітня очікується повінь, яка може підтопити Дарницький, Дніпровський, Деснянський і Подільський райони Києва. Експерти прогнозують отруєння питної води, коли риба почне гнити. Щоб хоч якось зарадити, рибінспекція мобілізувала добровольців рубати на водосховищі кригу і збирати рибу.

Фото: ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

11 березня

Верховна Рада
призначила
прем'єр-міністром
Миколу Азарова

12 березня

Почалась повінь
у Казахстані,
прорвано кілька
дамб, десятки
загиблих

13 березня

На складах під
Хмельницьким унаслідок
пожежі вибухнули снаряди.
Є поранений

Не об'єднуються і перед розстрілом

Користуючись розпорошеністю опозиції, регіонали і далі узурпують владу

Українські демократи за тиждень опозиційності вже встигли пересваритися за право називатися опозицією та формувати тінювий уряд. Закон про Регламент ВР передбачає наявність у парламенті лише однієї опозиційної фракції (до неї має входити більшість від загальної кількості депутатів, котрі не приєдналися до коаліції) або їх об'єднання, яке й отримує відповідні статус і важелі впливу. Зазначеному критерію відповідає лише фракція БЮТ. Представники «обділеної» фракції НУ–НС мають намір виправити несправедливість: Арсеній Яценюк і Микола Мартиненко з Анатолієм Матвієнком уже зареєстрували законопроекти щодо зрівняння всіх депутатських об'єднань у праві визнаватися опонентами влади. Можна не сумніватися, що коаліція таке прагнення із задоволенням підтримає: їй розбрат в опозиційному таборі на руку.

Попри адресовані демократичним силам заклики Юлії Тимошенко консолідуватися в протидії владі, створена 16 березня об'єднана опозиція є такою лише за назвою. До її складу, окрім бютівців, увійшли представники маленьких партій, а також давнішні сателіти БЮТ – народнооборонці, християнські демократи та рухівці. Про залучення до союзу Арсенія Яценюка, В'ячеслава Кириленка і Миколи Мартиненка з товаришами йшлося, але опозиційний уряд сформували без них. Його головою обрали Сергія Соболева, сама ж Тимошенко очолила Координаційну раду об'єднання.

Власний опозиційний уряд уже за два тижні обіцяє представити Арсеній Яценюк. Його на опозиційність благословив сам президент, висловивши при цьому надію на конструктивну співпрацю. Тож ніша лояльної опозиції заброньована за лідером «Фронту змін». Тепер йому залишилося найважче – оголосити склад своєї команди, чого він уникав упродовж усієї президентської кампанії.

Тиждень
в історії

18 березня 1848 року

Угорський сейм
ухвалив закон,
яким скасовувалося
кріпосне право на
Закарпатті

19 березня 1970 року

Радянські дисиденти на
чолі з Андрієм Сахаровим
у відкритому листі до
Брежнєва закликали
демократизувати режим

20 березня 1933 року

Поблизу Мюнхена
побудовано перший у III
Рейху концтабір Дахау.
Його в'язнями були
опозиціонери уряду

14 березня

Нове керівництво МВС звільнило всіх начальників облуправлінь, – Геннадій Москаль

15 березня

Пішли у відставку прем'єр-міністр Криму Віктор Плакіда і спікер парламенту автономії Анатолій Гриценко

16 березня

Конституційний Суд почав розгляд справи про конституційність коаліції «тушок»

17 березня

Начальником ДАІ України призначено экс-керівника ДАІ Донецька Валерія Лозового

Група В'ячеслава Кириленка «За Україну» наразі приєднуватися до будь-якої з опозицій не збирається, проте обіцяє регулярно критикувати владу. Слід зазначити, що Партія регіонів, перебуваючи в опозиції, фактично дискредитувала статус тіньового Кабінету. Опозиційний уряд Януковича за два роки провів трохи більш ніж два десятки засідань, що перетворювалися на суцільну критику влади, організовану тільки для преси. Ні альтернативних програм розвитку, ні альтернативного бюджету тодішні опозиціонери так і не змогли напрацювати.

Найближчим часом на опозиціонерів чекає ще одне випробування – перерозподіл парламентських комітетів із контрольними повноваженнями. Згідно із законом опозиція має право очолити десять комітетів: із питань бюджету, регламенту, свободи слова, прав людини, соціальної політики, охорони здоров'я, науки та освіти, судочинства, законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, боротьби з організованою злочинністю. Оскільки влада з опозицією помінялися місцями, вони мають обмінятися і сферами впливу в парламенті. Опозиціонери вже висловили претензії на контрольні комітети, проте коаліціанти віддавати їх не поспішають. Усупереч новому закону про Регламент ВР, прийнятому зусиллями, зокрема, регіоналів. Тоді вони ухвалювали його під себе. Однак тепер, опинившись у ролі влади, вирішили, вочевидь, ігнорувати цей закон, так само як було проігноровано Конституцію під час створення коаліції «тушок» і нового уряду...

Напевне, з часом кількість опозицій зростатиме. Вже зараз на роль партизанської опозиції претендує віце-прем'єр Сергій Тігіпко, який пообіцяв за півроку розібратися, чи збирається Кабмін проводити реформи, чи обмежиться лише балачками, і в останньому випадку грюкнути дверима. Можливо, не залишиться осторонь і экс-президент Віктор Ющенко, чий «тіньовий кабінет» – увесь склад спостережної ради «Мистецького Арсеналу», до якого увійшли колишні працівники його Секретаріату, родичі та наближені особи. Схоже, в лавах опозиції буде тісно й галасливо. І за таких умов практично безпечно для влади.

Наталія Гейчук

Про те, як створити системну опозицію, читайте на стор. 30

Уряд узявся за зарплати

Кабінет Міністрів заходився виводити з тіні доходи громадян. Особливо прискіпливо ставитимуться до суб'єктів господарювання, які, маючи значні валові прибутки, виплачують зарплату, меншу за мінімальну чи на її рівні (на сьогодні 869 грн). Мета очевидна: побороти практику виплати заробітних плат у конвертах і примусити роботодавців більше платити у відповідні фонди, щоб напо-

внити спустошену кризою державну скарбницю. Сумнівно, що таке «закручування гайок» виявиться ефективним. З одного боку, бізнесменам нічого не заважає підвищити легальні зарплати на своїх підприємствах до «непідозрілого» рівня. З іншого – уряд не уточнює сум значних валових прибутків, що й без того уможливило вибірковою підхід чиновників на місцях до підприємців.

Вони багатіють

Торік у розпал фінансової кризи, коли банкрутували вітчизняні підприємства і банки, а люди масово втрачали роботу, українські олігархи багатіли. Принаймні п'ятеро з них потрапили до списку найбагатших людей планети за версією журналу Forbes. № 1 в Україні лишається Рінат Ахметов – його статки збільшилися з \$1,8 млрд до \$5,2 млрд. За ним іде зять колишнього президента України Леоніда Кучми Віктор Пінчук – рік

кризи він закінчив зі статком у \$3,1 млрд, ставши багатшим на півмільярда. Співвласник групи «Приват» Ігор Коломойський наростив капітал з \$1,2 млрд до \$2 млрд, а його партнер Геннадій Боголюбов – з \$1,1 млрд до \$1,7 млрд. У список мільярдерів Forbes пробився народний депутат від Блоку Юлії Тимошенко Костянтин Жеваго – за оцінками журналу, він нажив собі \$1,2 млрд (його торішні статки не згадуються).

ФОТО: PHIL OLEXANDR/CHERNIEV.BOV

21 березня 1942 року

У Чернівцях померла Ольга Кобилянська, українська письменниця, одна із засновниць феміністського руху в Україні

22 березня 1654 року

До Москви прибула делегація від Богдана Хмельницького, результат – **підписано Березневі статті**

23 березня 1910 року

Народився Акіро Куросава – визначний японський кінорежисер (фільми «Сім самураїв», «Жити», тощо)

24 березня 1155 року

Ростово-суздальський князь **Юрій Долгорукий захопив Київ і сів на його престолі**

95,6%

від ВВП сягнув держборг України, – новий Кабмін

\$560 млрд

викрали через інтернет шахраї у 2009 році, – дані ФБР

1,37 млн грн

хабара отримали чиновники однієї з райадміністрацій на Київщині, – дані МВС

5 ОБЛИЧ

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ
вводить у ступор

Він оселиться в центрі Києва, щоб швидше добиратися до роботи. «Якщо президент стоятиме в заторах, то стоятиме вся країна», – пояснила причини міграції свого шефа Ганна Герман.

МИКОЛА БІЛОКОНЬ
повертається з конями

Екс-очільник МВС, що п'ять років переховувався в Росії, після зміни влади збирається додому. Уже відправив в Україну своїх скакових коней.

ІГОР МАРКОВ
«реабілітований»

Міліція закрила справу стосовно одеського політика, скандально відомого своєю антиукраїнською діяльністю. Правоохоронці «загубили» склад злочину.

ДМИТРО ТАБАЧНИК
збуриє бунти

Почалися масові протести проти призначення «дешевого клоуна» (© Б. Колесников) міністром освіти. Соратники радять Табачникові звільнитися добровільно.

ІГОР БЕНКЕНДОРФ
очолив НТКУ

Автора не надто інтелектуальних розважальних шоу і прихильника легалізації проституції призначили президентом Національної теле-радіокомпанії.

СПОРТ

Сильні духом

Українські параолімпійці показують приклад своїм колегам з основної команди

13 березня у Ванкувері відкрилися Х зимові Параолімпійські ігри, що для нашої країни будуть набагато успішнішими за Олімпійські, на яких українські атлети не здобули жодної медалі. Коли верстався номер, українська збірна мала вже дві золоті, дві срібні та три бронзові медалі й ділила у командному заліку за загальною кількістю медалей друге-третє місце з Канадою. Вже в перший день ігор наші параолімпійці здобули дві золоті, одну срібну і дві бронзові медалі. Зокрема, «золото» принесли біатлоністи Олена Юрковська і Віталій Лук'яненко. Загалом під час цієї Параолімпіади 26 українських спортсменів (семеро з них є так званими спортсменами-лідерами, які допомагають параолімпійцям із вадами зору) змагаються за 32 комплекти нагород у гірськолижному спорті, лижному кросі та біатлоні. Приклад наших параолімпійців доводить, що особиста мотивація та сила духу важать для перемоги не менше (якщо не більше), ніж фінансова підтримка. Адже на підготовку до Олімпіади спортсменів з основної збірної було витрачено значно більше коштів, ніж на параолімпійців.

ОПИТУВАННЯ

Легітимність «тушок»

Нова парламентська коаліція не отримала довіри виборців

Наші політики, як і решта громадян, що претендують на елітарність, люблять кидатися термінами, попередньо не зазирнувши у словник. Наприклад, зараз різнокаліберні елітарії з лав опозиції і влади сперечаються: чи легітимна зібрана під президента Януковича парламентська коаліція, що сформувала уряд Азарова? Навіть до Конституційного Суду з цього приводу звернулись. Але що таке легітимність? Ось одне з визначень цього терміна: легітимність – згода народу з владою, коли він добровільно визнає за нею право ухвалювати рішення. А останні опитування свідчать, що такої згоди немає.

2,6 млрд осіб
у світі живуть у будинках
без туалетів, – доповідь
ВООЗ

200 кг м'яса
на деревах
знайшли волинські
прикордонники. Кажуть,
контрабандне

КОРОТКО

Перший рекорд Азарова

Уряд Януковича – Азарова став чи не найроздутішим на континенті, підмітило радіо «Німецька хвиля». Новий Кабінет Міністрів України налічує 29 посад, тоді як в урядах країн Європи зазвичай працюють 16–18 міністрів включно з прем'єром та його заступниками. Більше, ніж в Україні, міністрів лише в сусідній Білорусі – 30 осіб. Ще одне «досягнення» українського Кабміну – відсутність на міністерських посадах жінок.

Міліція береже по-новому

Не відомо, як позначилася зміна керівництва МВС на злочинності, але нові віяння в міліції вже відчули громадські активісти у Києві. 14 березня спецзагін «Беркут» із застосуванням сили затримав п'яťох громадян, які виступали проти незаконної, на їхню думку, забудови. Затримані розповідають, що в Печерському райуправлінні їм погрожували розправою, якщо вони продовжать акції протесту. Зазначимо, що до зміни влади у країні столична міліція ставилася до акцій протесту лояльніше, під час сутичок місцевих мешканців з забудовниками зазвичай дотримувалась нейтралітету, інколи ставала на бік громадян.

Удар по мафії

Масштабну операцію під кодовою назвою «Ява» провели 15 березня європейські правоохоронці. 69 мігрантів із колишнього СРСР заарештували в країнах Євросоюзу за підозрою у злочинній діяльності. 24 з них затримали в іспанських містах Барселоні, Валенсії та Гвадалахарі, решту – в Німеччині, Австрії, Швейцарії та Італії. Вихідців із Росії, Грузії та Вірменії звинувачують у здирництві, відмиванні грошей, незаконному обігу наркотиків, контрабанді зброї та корупції. Доходи угруповання оцінюють у €1 млн на тиждень.

Говорить і показує Тбілісі

У Грузії набирає обертів скандал навколо сюжету грузинського телеканалу «Імеді», в якому йшлося про можливе вторгнення російських військ у Грузію. Увечері 13 березня диктори повідомили про те, що після теракту, вчиненого проти лідера Південної Осетії Едуарда Кокойти, російські танки почали наступ на Тбілісі, а президента Михайла Саакашвілі було вбито. Перед цим телеканал попередив, що сюжет про ймовірні, а не справжні події. Однак чимало телеглядачів повірили в достовірність цієї інформації. Опозиція на чолі з Ніно Бурджанадзе звинувачує владу, зокрема президента країни, в організації провокації. У сюжеті опозиціонери були зображені як сили, що підтримували російське вторгнення в Грузію. Михайл Саакашвілі розкритикував формат передачі, зазначивши, що автори мали дати постійні титри про її імітаційний характер.

Підтримка коаліції, створеної з порушенням Конституції

Чи буде нова коаліція ефективною

За результатами телефонного опитування «Чи потрібна країні коаліція?», проведеного Київським інститутом імені Горшеніна. Можлива похибка +/-3,2%.

ФОТО: РІЛ УІАН, АР АНДРІЙ ПОМАКІН, ОЛЕКСАНДР ЧЕРКІНЬОВ, ІНФОРМАЦІЯ ПІВЛЮ ПІЦ

Уроки української громадянської війни

**ВУЛИЦЯ
КИЄВО-МОСКОВСЬКА**

51

90 років тому українська еліта провалила державний проєкт, після чого більшовики залізною рукою вбудували Україну в нову Російську імперію. Сьогодні цю роль можуть виконати регіонали

**Автор:
Тетяна
Осташко,
кандидат
історичних
наук**

Напевне, для багатьох молодих людей слова «більшовики», «радянська окупація» сьогодні позбавлені реального змісту. Можливо, лише в західних областях України, де живуть свідки 1939-го року, коли радянські війська «звільнили» галицьку і волинську землі від «польського панування», ці слова не є порожнім звуком. Сьогодні молоді люди часом не знають, хто такий Ленін.

Це, мабуть, добре? Чи є це ознакою того, що поняття «більшовизм», «соціалістична революція» тощо в історичному вимірі стали незмірно далекими від нас? І ми вже забули про загрози більшовизму, маємо міцну незалежну державу, а попередню нам забезпечено розвиток загальнолюдських цінностей... Чи більшовизм справді назавжди відійшов у наше сумне криваве минуле? А може, це лише ознака того, що ми заплюємо очі на неприємні сторінки нашої історії?

Звісно, хоч би якою була наша зацікавленість минулим, сучасне й майбутнє залежить від нас самих – українців. Усіх, хто живе в Україні, то вболіває за цю державу, її добробут, мову, культуру, всіх, хто бажає бачити свою країну самостійною і європейською. Тож ми маємо чітко усвідомити всі загрози, насамперед засвоїти уроки історії, без зайвих уперед-

жень проаналізувавши своє минуле.

ВІДНОВЛЕННЯ ІМПЕРІЇ

1917 рік став надзвичайно яскравою сторінкою української історії. Мільйони людей пробудилися до громадського та політичного життя з надією здобути власну державу, омріяну багатьма попередніми поколіннями. Здавалося, настав кінець ненависному гніту імперії, почалася нова ера – ера справедливості й братерства. Українські соціалісти також заходилися будувати нове життя – разом із російською революційною демократією спільну федеративну Росію. Саме так: ф е д е р а т и в н у. Жодна інша політична еліта не прагнула так «рівності й братства», як українська, – задля цього вона боролася з українськими самостійниками, довго вела переговори про автономію, вмовляла Тимчасовий уряд визнати Центральну Раду вищим крайовим органом влади в Україні, своєю соціалістичною демагогією розкладала зукраїнізовані військові частини, заявляла про непотрібність української регулярної армії і под. Крім того, навіть скликала З'їзд поневолених народів, думаючи, що таким чином покладе край імперським амбіціям північного сусіда. Водночас українська еліта не забувала й про себе... Українські провідники регулярно сварилися

між собою, з'ясовуючи, хто має більше прав на народну любов: українські есери чи, може, українські есдеки. І чим би, власне, цю любов завоювати? Чи можна сподобатися соціалізацією землі? А національно-персональною автономією? Чи, можливо, звинуваченнями несоціалістів у нелюбові до власного народу, нехтуванні інтересами трудящих або, ще гірше, нищівній експлуатації робітників і селян?

А тим часом на кінець 1917 року «північний брат» українських соціалістів уже потроху оговтувався від демократичних експериментів – для нього головним сенсом існування була міцна і монолітна імперія. Тож усвідомимо нарешті очевидні речі: саме більшовики стали на захист вікової Російської імперії – держави, що довгі роки визискувала інші народи, користувалася їхніми природними та інтелектуальними ресурсами. Більшовики, як будівничі нової великоросійської державності, дуже швидко зрозуміли, що, паразитуючи на примітивних матеріалістичних інтересах неосвічених робітників і селян, збурюючи й заохочуючи низькі інстинкти маргінальних та люмпенізованих мас, вони неодмінно здобудуть «вірних борців» за нову владу поміж слабких і наївних сусідів з України, Білорусії, Кавказу... Як швидко постають пробільшовицькі «національні»

уряди, як прудко кидаються вони захищати «інтереси народу», тим паче що народ був уже підготовлений до того попередньою роботою «національних» соціалістів. Релігія сплюндрована – можна не боятися Бога, вбивати, красти, гвалтувати, а надто коли того потребують революційна доцільність, «світовий пролетаріат». «Влада – Радам!», «Земля – селянам!», «Фабрики – робітникам!» – яка гарна ширма для пограбування власника, відбирання майна та його перерозподілу. Поруч із шеренгами нового «червоногвардійського» пролетарського війська вишикувалися вояки старої російської армії – спочатку під тиском і репресіями, а згодом з охотою, бо свідомі того, що більшовики прагнуть відродити «Велику Росію», очистивши її від демократичної шелупоні.

УКРАЇНЬКА ЕЛІТА: САМОЗНИЦЕННЯ

А що ж українська еліта? Чи усвідомила вона ту небезпеку, яку несе їй більшовицька навала? Ні. Вона й далі сварилася, і далі ратувала за федерацію та відрікалася від регулярної армії, яка все більше підпадала під більшовицьку пропаганду. Голова Центральної Ради Михайло Грушевський зізнавався, що тільки «по довгих і великих ваганнях головні українські партії, соціал-революціонери й соціал-демократи рішили проголосити незалежність України», та й то так, «щоб відпали всякі підозріння чи надії на те, що самостійність України буде формою української реакції чи української національної виключності».

Навесні 1918 року завдяки військовій допомозі німців українській державності вдалося закріпитися, а за часів гетьманування Павла Скоропадського навіть зміцнитися. Та чи змінилася в цей сприятливий історичний момент поведінка української еліти? Чи була вона готова об'єднатися і служити Україні? Знову ні. Вона розпочала переговори з... більшовиками, щоб скинути гетьманську владу. Для голови першого українського уряду Володимира Винниченка першочерговим було гасло «Україна або соціалістична, або ніяка». І це гасло українська політична еліта вперто втілювала в життя.

Прийшовши на хвилі боротьби зі Скоропадським до влади, українська еліта не почала розбудувати свою державність і захищати її від жорстокого та безкомпромісного ворога – більшовиків, яким так по-дурному довірилася і перед якими виявилася такою безпорадною. Згодом шукала допомоги у Польщі, підписуючи Варшавську угоду. Але Юзеф Пілсудський, на відміну від українських національних політиків, більше дбав про польський інтерес, і союзницькі угоди із Симоном Петлюрою не завадили йому досягнути угоди з радянською Росією та зберегти незалежність Польщі.

Зі втратою державної незалежності та з утвердженням радянської влади в Україні значна частина української еліти була змушена залишитися в еміграції і там продовжувати боротьбу за відновлення самостійності. Інша частина з різних причин залишилася на рідній землі, де їй довелося пройти нелегку дорогу поневірянь і політичних компромісів, що так чи інакше закінчувалася однаково – політичними репресіями, ув'язненням, табором, а найчастіше стратою. Засліплення «соціалістичними ідеалами» завадило тоді українським політикам розгледіти, що Російська імперія перетворювалася з абсолютистської монархії на тоталітаристську комуністичну державу – унітарну, попри весь свій «федералістський» камуфляж, у якій більшовики не бачили місця для незалежної України.

У той час коли українські провідники займалися нескінченими міжпартійними чварами, шукаючи найпопулярнішу, точніше популістську, формулу державного устрою і намагаючись задовольнити всі соціальні забаганки суспільства, російські лідери впевнено стали на шлях розбудови Російської держави в старих дореволюційних кордонах, а для цього не зупинялися перед найжорстокішими політичними репресіями. І кожен, хто не вкладався у схему, яку більшовики пропонували національним політичним елітам, визначався як ворог нового революційного ладу та нової влади – радянської. А ворог, як казав більшовицький речник Максим Горький, підлягає знищенню.

БЕЗ ВИСНОВКІВ

Таким сумним і трагічним був кінець найяскравішого періоду відновлення української державності ХХ століття. На жаль, він і досі не став уроком для нашої сучасної політичної еліти. Вона досі шукає ворога поміж своїх, вона не любить яскравих особистостей (натомість комфортно погоджується з агресивними неукми), вона вперто демонструє нездатність консолідуватися й об'єднатися навколо єдиного лідера. При цьому українська політична еліта позірно спирається на народ, покликається до нього. Насправді демонструє власну політичну немічність і неспроможність до державотворення.

Видатний український мислитель В'ячеслав Липинський казав, що «народ ніколи не буває розумніший за свою еліту». Отже, живемо в такій країні, якою є її еліта. А щоб рухатися вперед, українська еліта має усвідомити, що влада – це відповідальність, передусім за державу, яку ще треба збудувати, причому незалежно від чужих

БІЛЬШОВИКИ БУДУВАЛИ НОВУ РОСІЙСЬКУ ІМПЕРІЮ, ГРАЮЧИ НА ПРИМІТИВНИХ ІНТЕРЕСАХ НЕОСВІЧЕНИХ РОБІТНИКІВ І СЕЛЯН

впливів, що влада – це далєбі не розподіл посад і майна під пафосні промови з трибун. А народу не слід чекати на іншу еліту – вона ніколи не буде ідеальною, а такою, яку він сам собі обере. Обравши, він має її контролювати, а не боятися можливих репресій. Коли ж народу байдуже, якою є його еліта і ким є його найкращі представники, отже, він готовий до того, що його визискуватимуть, ганьбитимуть і папложитимуть. Обери свого ідейного лідера і вболівай за нього. Не довіряєш? Не треба, але мусиш допомогти йому стати таким, яким хочеш, щоб він був. Тоді й закінчиться для українців їхня громадянська війна – та, що в душі кожного з нас. Бо українська громадянська війна – це боротьба за своє громадянство, усвідомлення себе Українцем, Громадянином своєї Держави, в якій мають бути справжня еліта і надійний лідер ■

Кабінет ретроградів

Хто є хто в новому уряді

ГРУПА ЯНУКОВИЧА

1. Віктор Тихонов

Віце-прем'єр-міністр із питань регіональної політики

Запеклий прихильник ідеї федералізації України, один із найактивніших учасників Северодонецького з'їзду сепаратистів. Тепер, за іронією долі, ця людина відатиме регіональною політикою.

Депутат Верховної Ради I, IV, V та VI скликань, два останні рази обирався за списком Партії регіонів. У 1998–2006 роках очолював Луганську обласну раду.

Торік у Тихонова виник конфлікт із Ахметовим та Колесниковим. В інтерв'ю одному з українських видань нинішній віце-прем'єр повідомив, що пропонував Ахметову купити луганський футбольний клуб «Зоря», який залишився без власника після смерті регіонала Валерія Букаєва, чим викликав гнів із боку донецьких. Та все ж під час президентських перегонів Партія регіонів взяла під своє крило «Зорю», голосно заявивши про свою добродійність, мобілізувавши таким чином електорат на Луганщині.

2. Володимир Семиноженко

Віце-прем'єр із гуманітарних питань

Відомий не лише як політик, а й як фізик та академік – очолює Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» НАН України. Тричі був членом уряду: у 1996–1998 роках – міністром у справах науки і технологій, у 1999-му та в 2001–2002-му –

віце-прем'єр-міністром із гуманітарних питань, проте жодними реформами в гуманітарній галузі не запам'ятався. Народний депутат України II і III скликань. Друг родини Леоніда Кучми, був його довіреною особою на виборах-1999. Один із засновників Партії регіонів, у 2001-му прийняв керівництво партією від Миколи Азарова, якому закидали суміщення посади голови Державної податкової адміністрації з політичною діяльністю. У 2003-му Семиноженко поступився місцем партійного лідера Вікторів Януковичу.

Вочевидь, Семиноженко чітко дотримуватиметься гуманітарної політики партії, окресленої останніми заявами однопартійців і ним самим. Зокрема, пан Семиноженко вже встиг заявити про свої плани щодо освіти: скасування зовнішнього тестування та реформ останніх десяти років в шкільній освіті (**детальніше на стор. 24**). Своєю чергою, співробітники НАН висловлюють побоювання, що наукові напрями, не пов'язані з монокристалами, буде відсунуто на другий план.

3. Олександр Лавринович

Міністр юстиції

Уже двічі обіймав цю посаду. У велику політику прийшов як один із лідерів національно-демократичного руху. На початку 1990-х був членом ЦВК, виконував обов'язки її голови. Народний депутат II і III скликань. У 2002-му був обраний народним депутатом IV скликання за списком блоку «Наша Україна», проте відмовився працювати в парламенті та обійняв посаду міністра юстиції в уряді Анатолія Кінаха. Після чого круто змінив свою орієнтацію. З листопада 2006-го Лавринович – міністр юстиції вже в уряді Віктора Януковича. На дострокових виборах 2007-го обраний депутатом уже від Партії регіонів. Обіймав посаду заступника голови Верховної Ради, з якої його безуспішно намагалися усунути бютвіці за неодноразове порушення регламенту. Поміж останніх здобутків Лавриновича – сприяння внесенню змін до за-

кону про вибори президента за кілька днів до другого туру. Ось таке верховенство права.

4. Анатолій Толстоухов

Міністр Кабінету Міністрів

Рекордсмен Кабміну: на цій посаді перебував уже тричі: за прем'єрства Валерія Пустовойтенка та двічі за прем'єрства Януковича. Взимку 2004-го тиждень чергував у будинку уряду, заблокованому помаранчевими барabanщиками. Разом із Дмитром Табачником намагався втрутитися в роботу редакції газети «Урядовий кур'єр»: усупереч забороні Верховного Суду, вони підписали до друку номер, в якому було розміщено інформацію про визнання Януковича переможцем другого туру виборів-2004. До парламенту IV скликання потрапив за списками блоку «За Єдину Україну», лояльного до Леоніда Кучми. Після дострокових виборів прийшов до ВР вже з командою Партії регіонів.

Не обійшовся і без скандалів: у червні 2005 року в квартирі Толстоухова провели обшук у межах розслідування справи про викрадення документів зі Львівського історичного архіву, але доказів причетності міністра до крадіжки не знайшли.

5. Володимир Яцуба

Міністр регіонального розвитку

Повернувся на ту саму посаду, яку обіймав в останньому уряді Януковича. Його можна вважати людиною і Януковича, і Леоніда Кучми. У 1994-му очолював Управління з питань територій в Адміністрації президента Кучми, а за рік став заступником її голови. З грудня 1998 року – перший заступник міністра Кабміну, був держсекретарем Кабміну, міністром Кабміну. В 2003-му став губернатором Дніпропетровщини, але в грудні 2004-го його звільнили на хвилі акції «Дніпропетровщина без Яцуби». У 2006-му обіймав посаду віце-президента Національної академії державного управління при президентів України. Тоді ж його призначили секретарем Ради розвитку регіонів та радником прем'єр-міністра Януковича, а в 2007-му очолив Мінрегіонбуд. На дострокових парламентських виборах прийшов до ВР за списком Партії регіонів.

Нова влада критикує попередників за начебто непрофесійність, однак сама сформувала свій уряд за принципом не професіоналізму, а політичної доцільності. Чи навіть за принципом особистої відданості нинішньому амбіцій угруповань, що існують у Партії регіонів. Тому запитання: а за які, власне, здобутки у тій чи іншій царині чи-

мало нинішніх урядовців отримали такі високі призначення – є здебільшого риторичним. Уряд Януковича – Азарова став таким собі «компромісом» для ПР, у якій вже давно жевріють – і час від часу спалахують – внутрішні конфлікти. Цікаво, як тепер деяким антагоністам (яскравий приклад: Борис Колесников – Дмитро Табачник) працюватиметься в одному Кабінеті?

Поміж новоспечених міністрів є добре знайомі обличчя, комуністи і комсомольці з 1980-х, затяті українофоби, сепаратисти, одіозні особистості, майже чверть із них свого часу були фігурантами кримінальних справ. **Тижень** з'ясував, чий інтереси представлені в новому уряді, чим відзначилися самі призначенці й чого від них можна очікувати. ■

6. Михайло Єжель Міністр оборони

Адмірал запасу Єжель з лютого 2008-го був головним інспектором Міністерства оборони. У 1996–2001 роках обіймав посаду заступника міністра оборони – командувача Військово-Морських сил, з 2001-го по 2003-й був головнокомандувачем ВМС. У 2003 році звільнений із посади після оглядин об'єктів Балаклавської бухти президентом Кучмою, який тоді заявив, що більшу частину державного майна на цих об'єктах розграбовано. Через місяць проти Єжеля порушили кримінальну справу за фактом перевищення службових повноважень, а також халатного ставлення до військової служби. Йому інкримінували продаж кіпрській фірмі танкерів «Макіївка» і «Керч» за заниженою ціною; фрахтування суховантажного транспортного судна «Горлівка» для перевезення мандаринів із Батумі в Україну; продаж за заниженою ціною рефрижераторного транспортного судна «Ялта» тощо. Кримінальну справу проти високопосадовця, як часто буває в нашій країні, згодом закрили. В автобіографії адмірал зазначив, що звільнився за станом здоров'я.

7. Дмитро Табачник Міністр освіти і науки

Найдіозніша особистість у новому уряді. Інтелігенція, освітня, студенти, опозиція зустріли його призначення протестами, на розгляд парламенту вже подано законопроект про звільнення Дмитра Табачника з посади міністра. У 1994–1996 роках керував Адміністрацією президента Кучми, під час виборів глави держави 1994-го очолював виборчий штаб Леоніда Кучми, а 1999-го був заступником голови його передвиборчого штабу, після чого відкрив знімався у фальсифікації даних соціологічних опитувань на користь свого патрона. У 2002 і 2006 роках в урядах Віктора Януковича був призначений на посаду віце-прем'єр-міністра з гуманітарних питань. Депутат Верховної Ради чотирьох скликань. У 2007-му вступив до Партії регіонів. Був дійовою особою серії гучних скандалів, пов'язаних із привласненням творів мистецтва та історичних артефактів. Прізвища

Дмитра Табачника, Віктора Януковича й Анатолія Толстоухова у 2004–2005 роках фігурували у скандальній справі щодо зникнення 44 листів першого українського президента Михайла Грушевського з Центрального державного історичного архіву у Львові. Слідчі допитали фігурантів, але визнали їх непричетними до крадіжки. Кримінальну справу досі не закрито. Табачник має ворогів у партії: нинішній його колега по уряді Борис Колесников навіть вимагав виключити «клоуна» і «казнокрада» (йшлося про Табачника) з партії. «... Давайте поднимем вопрос об исключении этого дешевого клоуна Дмитрия Табачника!.. – заявив Колесников в інтерв'ю інтернет-ЗМІ «Обозреватель» у вересні 2008 року. – За виступлення на съезде в Северодонецке. Помните: бизнесмены юго-востока стремятся договариваться с Ющенко, поскольку деньги любят тишину. Кто это говорит?! Казнокрад, не создавший в своей жизни никакого бизнеса? Как он вообще может судить? Что он вообще делать умеет, кроме того как книжки и картины из и так небогатых украинских музеев тырить?»

Дмитро Табачник відомий своїми антиукраїнськими поглядами (**детальніше на стор. 24**). Вважає, що російська мова має бути другою державною. Є близьким товаришем власника видавництва «Фоліо» Олександра Красовицького, тож можна припустити, що разом вони візьмуться за друк «правильних» підручників.

8. Михайло Кулиняк Міністр культури і туризму України

Першою реакцією митців на призначення Михайла Кулиняка очільником Мінкульту стало запитання: «Хто це такий?». Новобраний керівник міністерства невідомий ні видатними досягненнями на культурному ґрунті, ні блискучими менеджерськими здібностями. З огляду на біографічну довідку загадкового пана його адміністративними досягненнями є посада

інструктора з культурно-масової роботи профкому працівників апарату ДК «Укртрансгаз» (2001–2002), робота помічником заступника міністра Кабміну (2004–2005) та заступником міністра культури і туризму України у зв'язках із ВР (2006–2008). Михайло Кулиняк має дві освіти: у 1994-му закінчив Київську державну консерваторію ім. П.І. Чайковського за спеціальністю «скрипка», а в 2003-му отримав диплом менеджера організації у Міжнародному науково-технічному університеті. Кулиняка називають «конферансьє» митингів Віктора Януковича і креатурою Ганни Герман. Тож чекати системних реформних зрушень від маріонеткового чиновника можуть хіба що затяті оптимісти. Скидається на те, що за каденції Кулиняка Мінкульт залишиться громіздким бюрократичним органом, який звітуватиме проведенням чергового регіонального фестивалю на кшталт «Зорі Слобожанщини» чи «Мистецькі ниви Черкащини». Можливий і гірший варіант – Міністерство культури стане рупором регіоналів: видаватиме повні видання творів Олеса Бутини, проводитиме конкурси шансону і концерти Таїсії Поваляй. Очевидно

терство культури стане рупором регіоналів: видаватиме повні видання творів Олеса Бутини, проводитиме конкурси шансону і концерти Таїсії Поваляй. Очевидно

БОРИС КОЛЕСНИКОВ ВИМАГАВ ВИКЛЮЧИТИ «КЛОУНА» І «КАЗНОКРАДА» ТАБАЧНИКА З ПАРТІЇ

одне: культура і далі залишатиметься у маргінесі й фінансуватиметься за залишковим принципом. Вслід за своїми «патронами» Януковичем і Азаровим уродженець Львівщини виголосив перший публічний виступ російською (на урочистій церемонії відкриття концерту азербайджанської музики у Національній опері України). Також Кулиняк відзначився тим, що є найбільш бідним міністром у новому Кабміні. Згідно з оприлюдненою ним декларацією про доходи за 2005 рік (!) пан Михайло заробив 2895 грн 45 коп. (близько 240 грн на місяць), тобто жив за межею бідності. Перший наказ Кулиняка, звісно, ротаційний – звільнення керівника Шевченківського національного заповідника у місті Каневі Черкаської області. Також він не виключив, що кадрові зміни можливі і в інших закладах культури. ■

9. Олександр Попов
Міністр ЖКГ

Удруге обійняв посаду міністра ЖКГ – саме його покликали очолити новостворене міністерство в уряді Януковича у 2007 році. Починаючи з 1994-го чотири рази обирався мером міста Комсомольськ Полтавської області, велику увагу приділяв реформуванню місцевого ЖКГ. Однак у кріслі міністра в 2007-му особливих успіхів на теренах ЖКГ не досягнув. Народний депутат VI скликання від Партії регіонів.

10. Віктор Слаута
Віце-прем'єр-міністр із питань АПК

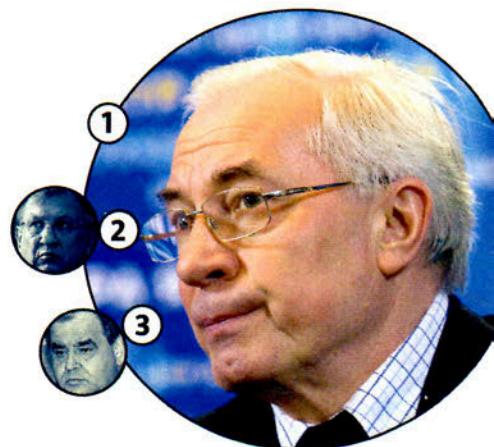
З 1990-го по 1994-й – перший заступник голови Донецької облради, заступник губернатора. За часів губернаторства Віктора Януковича був його заступником із питань АПК. У 2002 році був обраний народним депутатом України за підтримки блоку «За єдину Україну». У січні – грудні 2004-го працював міністром аграрної політики в уряді Януковича. 2006 року знову увійшов до ВР за списком Партії регіонів. У лютому 2007-го його вперше призначено на посаду віце-прем'єр-міністра з питань АПК. У червні того самого року після чергового підвищення цін у деяких регіонах України прем'єр Янукович пригрозив відправити Слауту у відставку. На дострокових парламентських виборах 2007-го Слауту знову було обрано до Верховної Ради за списком Партії регіонів. За роки спільної роботи новий-старий віце-прем'єр був надійним тилом для Януковича. Зарекомендував себе як жорсткий топ-менеджер, котрий уміє «закру-

У 2002-му за протекцією Януковича був призначений заступником голови Житомирської облдержадміністрації, в 2003–2005 роках обіймав посаду першого заступника губернатора. Організував і очолював обласну організацію Партії регіонів. У 2005-му став головою Національної асоціації виробників м'яса і м'ясопродуктів України, але невдовзі покинув цю посаду, потрапивши у травні 2006-го до парламенту за списками ПР. У наступному скликанні ВР очолює аграрний комітет.

Окрім лобіювання інтересів аграріїв Микола Присяжнюк має власний, не суміжний бізнес. Так, на Житомирщині йому приписують контроль над кар'єрами граніту, щебеню, піску тощо. Структури, близькі до Присяжнюка, також є співвласниками ВАТ «Електровимірювач», що має контракти на випуск комплектуючих для автомобілів, армійських потреб та шкіль. До сфери впливу новопризначеного міністра зараховують і ЗАТ «Волинські самоцвіти». Куратором Присяжнюка буде віце-прем'єр Слаута. У цьому тандемі конфліктів не буде, оскільки ці люди мають великий досвід спільної роботи.

12. Юрій Яценко
Міністр вугільної промисловості

До 1991 року дослужився до завідувача ідеологічного відділу Донецького ОК КПУ. Після розпаду СРСР працював у різних комерційних структурах Донецька. З 1998-го – начальником Головного управління економіки Донецької ОДА. У 1999-му Юрія Яценка покликав заступ-

ГРУПА АЗАРОВА

1. Микола Азаров
Прем'єр-міністр України

Велику кар'єру розпочав 1994 року, ставши народним депутатом і очолюючи бюджетний комітет. Активно критикував фіскальну політику тодішнього голови податкової інспекції Віталія Ільїна, завдяки чому здобув прихильність президента Леоніда Кучми. 1 жовтня 1996 року його було призначено головою знову створеної податкової адміністрації. Під керівництвом Азарова ДПАУ перетворилася на одну з найпотужніших державних структур – тотальний контроль над малим та середнім бізнесом, свавілля фіскалів, іменоване «маски-шоу». Такими методами Азарову вдалося збільшити надходження до бюджету. Йому згадують також благодійний фонд «Професіонал», який при Азарові перетворився на своєрідний «офшор» податкової. До фонду відраховували 30% штрафів підприємців. Згодом ці гроші розподіляли за невідомими принципами. У підсумку ДПАУ перетворилася на репресивну машину, з легкої руки Ілїни Богословської звану в народі «азаровщина». У листопаді 2002 року обійняв посаду першого віце-прем'єра, міністра фінансів в уряді Януковича, на якій запам'ятався тим, що зосередив у своїх руках контроль над усім економічним блоком уряду. Через «азаровщину» з Кабміну пішов, грюкнувши дверима, міністр економіки Валерій Хоршковський. У лютому 2005-го Азаров пішов у відставку. За рік знову став нардепом і восени 2006-го повернувся на посаду першого віце-прем'єра, міністра фінансів. Проявив себе як лобіст великого експортоорієнтованого бізнесу на шкоду імпортерам і дрібному бізнесу. Микола Азаров любить говорити про реформи, передусім податкову, однак за час його опікування економічним блоком уряду реформами і не пахло, якщо не брати до уваги різких рішень, спрямованих на залучення грошей до бюджету (детальніше читайте **Тиждень**, №9/2010, «Реформений цинізм»). Свої економічні успіхи пов'язував, зокрема,

ПРИЗВИЩА ТАБАЧНИКА, ЯНУКОВИЧА Й ТОЛСТОУХОВА ФІГУРУВАЛИ У СКАНДАЛЬНІЙ СПРАВІ ЩОДО ЗНИКНЕННЯ 44 ЛИСТІВ ГРУШЕВСЬКОГО З ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИЧНОГО АРХІВУ У ЛЬВОВІ

чувати гайки» і регулювати ринок адміністративними методами. Як зазначають експерти, не має яскраво виражених політичних амбіцій, тому фермери можуть знову на деякий час забути про системні реформи в агросекторі.

11. Микола Присяжнюк
Міністр аграрної політики

У 1986–1988 роках обіймав посаду технолога дирекції з капітального будівництва ВО «Орджонікідзевугілля». Уже в той час познайомився з тодішнім директором автобази шахти Віктором Януковичем. Деякі ЗМІ зазначають, що в 1990-ті роки він спільно з губернатором Януковичем створив на території Донецької області «офшорну» зону, через яку здійснювався імпорту курятини на пільгових умовах.

ником тодішній міністр вугільної промисловості Сергій Тулуб (на той час бізнес-партнер Ріната Ахметова). Потім працював на керівних посадах у Мінпаливенерго. У 2004 році очолював раду НАК «Вугілля України». Деякі експерти пов'язують призначення Юрія Яценка з тим, що в 1990-ті роки він був керівником середньої ланки в Донецькій облраді й облдержадміністрації, де в той час також працював Андрій Ключев. Яценко виступав за скасування необґрунтованих пільг для державних шахт і помірну лібералізацію ринку. Це дає підстави деяким експертам вважати, що місія Яценки на нинішній посаді – виконати програму Партії регіонів із приватизації вугільної галузі й згодом ліквідації міністерства з огляду на непотрібність.

з «подешевшанням капусти» (заяви в жовтні 2007 року)... На першому етапі «реформування» від консерватора Азарова можна очікувати ручного управління економікою, як це було на початку 2000-х, а також у 2006–2007 роках.

2. Федір Ярошенко Міністр фінансів

Давній соратник Миколи Азарова. Після закінчення 1976 року Ворошиловградського сільськогосподарського інституту за спеціальністю «економіка та організація сільського господарства» був токарем-розточником, лаборантом у сільгоспінституті. Потім понад 20 років пропрацював у галузі птахівництва. У 1997-му змінив профіль, ставши першим заступником голови ДПАУ. І в 2002 році, коли Азарова призначили віце-прем'єром, міністром фінансів, Ярошенко також перейшов до Мінфіну на посаду першого заступника міністра. Після того як із посади голови ДПАУ в 2004 році пішов Юрій Кравченко, Азаров делегував на це місце Федора Ярошенка, де він пропрацював до 2005-го. А в березні 2008-го його досвід став у пригоді новому голові ДПАУ Сергієві Буряку – Федір Ярошенко став його заступником. Прем'єра Юлію Тимошенко не збентежило приєднання до її команди функціонера з протилежного табору. На посаді міністра фінансів, поміж яких відомі экс-податківці Вадим Копилов (перший заступник міністра) і Тетяна Єфименко (заступник міністра). Реформаторських замашок у Федора Ярошенка не спостерігалось.

3. Зіновій Митник Міністр охорони здоров'я

Кар'єру розпочав у Коломийській центральній районній лікарні Івано-Франківської області. Був головним лікарем Івано-Франківської обласної клінічної лікарні, першим заступником голови Івано-Франківської облдержадміністрації. У січні 2003-го обійняв посаду головного лікаря клінічної лікарні «Феофанія» Державного управління справами президента, де лікуються українські політики. Лікував добре, бо в 2008-му пересів у крісло заступника міністра охорони здоров'я. Подейкують, що Митник особисто лікував Миколу Азарова, за іншою версією – догодив можновладцям шикарним ремонтом у «Феофанії». Оскільки Митник був заступником попереднього міністра Василя Князевича, можна прогнозувати, що політика Міністерства охорони здоров'я за нового міністра не зміниться: воно залишиться одним із найкорумпованіших українських відомств.

ГРУПА АХМЕТОВА

1. Борис Колесников Віце-прем'єр-міністр із питань підготовки до проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012 року

Кондитерського короля, близького друга головного спонсора Партії регіонів Ріната Ахметова, розглядали як претендента на посаду прем'єр-міністра чи принаймні його першого заступника. Однак місія Колесникова назвою його нинішньої посади не обмежується. За неформальними домовленостями він не лише контролюватиме підготовку до Євро-2012, а й наглядатиме за Фондом держмайна, Антимонопольним комітетом і Міністерством охорони навоколишнього середовища. Посаду ж віце-прем'єра з Євро-2012 Колесников, вочевидь, використовуватиме для війни зі своїм давнім опонентом – президентом Федерації футболу Григорієм Суркісом. Якщо вдасться відсторонити Григорія Михайловича від футбольної гідівніці, Колесников і К° отримають цілковитий контроль не тільки над фінансовими потоками у футболі, а й над організацією Євро-2012, яке, власне, і затіяв Суркіс.

Фігурував у кримінальних справах за фактом замаху на територіальну цілісність та недоторканність України та за підозрою у вимаганні акцій донецького торгового центру «Білий лебідь» (був заарештований і чотири місяці провів у слідчому ізоляторі).

2. Равіль Сафіуллін Міністр сім'ї, молоді та спорту

З 1994-го по 2000-й працював першим віце-президентом футбольного клубу «Шахтар». Президент Професійної футбольної ліги України, віце-президент Національного олімпійського комітету України. Призначення Сафіулліна свідчить про те, що Партія регіонів та, зокрема, її фінансовий донор Рінат Ахметов мають твердий намір отримати дивіденди від прове-

дення Євро-2012 в Україні. Утім, інтереси сім'ї та молоді від такого футбольного ухилу можуть постраждати.

3. Дмитро Колесніков Міністр промислової політики

Після закінчення ПТУ з 1995-го по 2004-й пройшов шлях від слюсаря-ремонтника на Криворіжсталі до головного механіка. У 2005 році обійняв посаду заступника директора із закупівель на ВАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат». У квітні 2006-го очолив ВАТ «Центральний гірничозбагачувальний комбінат», який контролює компанія Ріната Ахметова «СКМ». Того самого року став першим заступником міського голови Кривого Рогу, а за рік – першим заступником міністра промислової політики України в уряді Януковича. Останнє призначення 38-річного Дмитра Колесникова свідчить про падіння статусу колись найпотужнішого Міністерства промполітики. Сьогодні, коли вже фактично вся промисловість перебуває в приватній власності, міністерство перетворилося з держрегулятора на лобістську структуру. На думку експертів, основними завданнями міністерства будуть лобювання зниження цін на газ для промисловості й вирішення проблем із поверненням ПДВ.

4. Анатолій Могилюв Міністр внутрішніх справ

Кар'єрний міліціонер радянського загартування з міцним донбаським корінням. 2005-го потрапив під помаранчеві зачистки, однак уже в лютому 2007-го, у період другого прем'єрства Януковича, отримав посаду начальника ГУ МВС в АРК. Могилюв наблизив до Василя Джарти (в минулому мера і негласного хазяїна Макіївки), якого, своєю чергою, експерти пов'язують із Рінатом Ахметовим. Один із скандальних епізодів у кар'єрі Могилюва – він особисто керував спецоперацією зі знесення буціміто незаконно встановлених будівель кримських татар на плато Ай-Петрі (6 листопада 2007 року). Тоді відбулися масові зіткнення татар із мілицейськими спецзагонами. До речі, новопризначений міністр не приховує свого неоднозначного ставлення до татарського народу. Меджліс зараз намагається притягнути Могилюва до відповідальності за розпалювання міжетнічної ворожнечі. Під час останніх президентських виборів Анатолій Могилюв керував кримським штабом Віктора Януковича. За останнього, згідно з офіційними підрахунками, на півострові проголосувало 78% виборців, спостерігачі ж від Юлії Тимошенко зафіксували численні порушення.

ГРУПА КЛЮЄВА

1. Андрій Ключев

Перший віце-прем'єр-міністр

У 1994–2002 роках був заступником голови Донецької облради, першим заступником мера Донецька, заступником тодішнього губернатора Віктора Януковича, депутатом Донецької міськради. У квітні 2002-го пройшов у ВР, став членом фракції «Регіони України» й очолив Комітет із питань ПЕК. У 2003–2004-му поєднував депутатство з посадою віце-прем'єра. У квітні 2006 року вдруге обраний народним депутатом за списком Партії регіонів, після створення парламентської коаліції у складі ПР, СПУ та КПУ в серпні призначений на посаду віце-прем'єра. Курирував ПЕК. На позачергових парламентських виборах 2007-го знову був обраний нардепом від ПР. Андрію Ключеву та його брату Сергієві Ключеву належать активи промислово-інвестиційної корпорації «Укрпідшипник» (Донецьк), до якої входять підприємства кольорової металургії та паливно-енергетичного комплексу. Теплі стосунки з Миколою Азаровим в Андрія Ключева склалися ще за часів роботи в уряді Віктора Януковича у 2006–2007 роках. Тандем Азаров – Ключев певним чином став протиположним впливу Ріната Ахметова. Натомість Ключев опонував Юрієві Бойку і так званій групі Фірташа. Андрія Ключева вважають комунікатором ПР з іншими фракціями та політичними силами: торік він був одним із учасників перемовин із БЮТ про створення широкої коаліції, за що його різко розкритикував нинішній голова Адміністрації президента Сергій Льовочкін. Ключев – найзакритіший міністр в уряді Януковича, можливо, тому він поки що не має скелетів у шафі.

2. Володимир Сівкович Віце-прем'єр-міністр з питань силового блоку

Йому доручили усі силові міністерства і відомства: МВС, СБУ, Міноборони, Головного управління розвідки та Генпрокуратури. Однак вагомих юридичних важелів впливати на рішення, наприклад, голови Служби безпеки Валерія Хорошковського чи очільника оборонного відомства Михайла Єжеля Сівкович не отримав. Володимир Сівкович полишив службу в «органах» ще 1992 року в чині підполковника КДБ СРСР. Намагався займатися бізнесом у різних сферах, зокрема ЗМІ (причетний до створення телеканала «СТБ»). Однак про комерційний досвід воліє не говорити, обмежуючись таємничими натяками на кшталт: «Даю поради, які коштують великих грошей». Наприкінці 1990-х – початку 2000-х один за одним гинуть люди, прямо чи опосередковано пов'язані з Сівковичем. У лютому 1999-го вбито Олександра Дейнеку, за деякими даними, колишнього охоронця Сівковича. Невдовзі знайшли повішеною керівника інформаційної служби СТБ Мар'яну Чорну. У травні 2002-го застрелився (за офіційною версією) Андрій Фещенко – на той час віце-президент Національної телекомпанії України, до того – генпродюсер СТБ. 2002 року Сівкович, перебуваючи у статусі депутата Верховної Ради від правлячої коаліції, був побитий спецпризначенцями з «Беркуту» – мав необережність опинитися в одній автівці з опальним на той час бізнесменом Костянтином Григоришиним. Через два роки відзначився як голова парламентської комісії з розслідування отруєння Віктора Ющенка – після нетривалого розслідування заявив, що фаворита виборів-2004 ніхто не труїв. Минулоріч розвинув свою версію оприлюднивши записи телефонних розмов буцімто Катерини Ющенко з нібито Романом Зваричем. За інтерпретацією Сівковича, дружина вже колишнього президента обговорювала необхідність домішування діоксину до проб крові свого чоловіка, які відправляли на дослідження західним спецслужбам.

Як вважають численні експерти, протегуючи Сівковича на посаду «силового» віце-прем'єра, Янукович намагається зрівноважити центри впливу у правоохоронних органах: зв'язку Хорошковський – Льовочкін – Фірташ (СБУ) та Могильов – Джарти – Ахметов (МВС). Також не виключено, що Володимир Леонідович курируватиме розслідування резонансних кримінальних справ (як то убивство Гонгадзе, отруєння Ющенка тощо), аби скерувати їх у вигідне для нового президента русло.

3. Нестор Шуфрич Міністр надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

Удруге обіймає посаду міністра МНС – вперше очолив відомство в 2006 році в уряді Віктора Януковича. Чотири рази обирався до Верховної Ради. З 1996 по 2007 рік був одним із активістів СДПУ(о), з 2007-го не менш відданий член Партії регіонів. Шуфрич постійно опиняється в центрі скандалів: бився з опозицією в 2004-му, двічі мірявся силами з бійцями «Беркуту», постійно брав участь у сутичках в парламенті, а наприкінці минулого року вдарив тодішнього міністра МВС Юрія Луценка. Дістался від Нестора Шуфрича і Сергію Льовочкіну, який зараз очолює Адміністрацію президента. Проти Шуфрича заведено близько двох десятків кримінальних справ: тут і зловжи-

ЯК МІНІСТР МНС ШУФРИЧ ЗАПАМ'ЯТАВСЯ ЗОКРЕМА ІСТОРІЄЮ З ПОШУКАМИ НІЛЬСЬКОГО КРОКОДИЛА ГОДЗИЛЛИ

вання службовим становищем, і підробка документів, і підкуп виборців, і земельні махінації. Протягом одного разу слідству не вдалося притягнути Шуфрича до відповідальності. Як міністр МНС Шуфрич запам'ятований зокрема історією з пошуками нільського крокодила Годзилли. Півроку крокодил, який втік з маріупольського цирку, плавав в Азовському морі, а МНС інформував громадськість про перебіг пошуків. Коли в листопаді сплячого Годзиллу зловили працівники металургійного комбінату, особисто Шуфрич обіцяв доглядати крокодила. Проте за два дні тварина померла.

Оскільки за попереднього керування Шуфричем МНС не зазнало ніяких кардинальних реформ, можна очікувати, що і цього разу Нестор Іванович не чіпатиме те, на чому не розуміється. А лише за пафосом розповідатиме про роботу міністерства по телевізору.

ГРУПА ФІРТАША

1. Юрій Бойко

Міністр палива та енергетики

У 2002–2005 роках очолював НАК «Нафтогаз України». Із серпня 2003-го був першим заступником міністра палива та енергетики в уряді Януковича. У 2006-му балотувався до ВР за списком блоку «Не ТаК!», який, однак, до Ради не пройшов. У серпні того самого року очолив Міністерство палива та енергетики в уряді Януковича. На виборах-2007 був обраний до парламенту за списком Партії регіонів. До його заслуг приписують поліпшення розрахунків за газ українськими споживачами, значне збільшення доходів компанії та відрахувань до держбюджету, прорив у вирішенні проблеми погашення заборгованості за газ перед Росією та Туркменистаном. Водночас йому закидають участь у побудові сумнівних схем поставок російського та середньоазійського газу в Україну. В 2004 році Юрій Бойко пролобіював появу в російсько-українських газових відносинах посередника – компанії RosUkrEnergo, з одним із головних акціонерів якої Дмитром Фірташем Бойко підтримував тісні стосунки. Зокрема, під час недавнього шлюбозрлучного процесу Фірташ, за даними деяких ЗМІ, навіть тимчасово передоверив Бойкові свої активи, щоб не втратити їх частину. Звісно, в новому уряді міністр ПЕК представлятиме інтереси групи Фірташа. Тому не за горами повернення на український ринок компанії RosUkrEnergo. Припускають, що противагою в уряді йому стане перший віце-прем'єр Андрій Клюєв.

2. Костянтин Грищенко

Міністр закордонних справ

У крісло міністра закордонних справ Костянтин Грищенко пересів із посольських апартаментів у Москві. Грищенко –

випусник Московського державного інституту міжнародних відносин, кадровий дипломат із досвідом роботи в апараті союзного МЗС (1981–1991). На зорі української незалежності повернувся на історичну батьківщину й зробив стрімку дипломатичну кар'єру, пройшовши шлях від посади заступника міністра закордонних справ України Геннадія Удовенка (1995–1998) до міністра (2003–2005).

Маючи репутацію проросійського політика (виступав проти вступу України до НАТО), Костянтин Грищенко визнає, що конфлікти в українсько-російських відносинах провокує, зокрема, різне бачення недавнього історичного минулого: у той час як українська сторона представляє ліберальні традиції й плюралістичну модель управління, в Росії панує великодержавництво. «Українці прагнуть жити з росіянами, як добрі сусіди в котеджному містечку, де люди дослухаються до порад одне одного, але не повчають і не вказують, у який колір пофарбувати стіни чи за допомогою якого собаки охороняти будинок», – написав Костянтин Грищенко у своїй статті для «Дзеркала тижня» в листопаді минулого року. Новопризначеному міністрові доведеться вести далі перемовини щодо створення зони вільної торгівлі з ЄС, яка є несумісною зі вступом до Митного союзу з Росією, та доводити на практиці реалістичність/нереалістичність запропонованих схем українсько-російського співіснування.

І наостанок варто згадати один сумнозвісний епізод із політичної біографії нового міністра. Коли він уперше очолював зовнішньополітичне відомство, його повноваження були дивним чином обмежені: Анатолій Орел, керівник Головного управління з питань зовнішньої політики Адміністрації президента, згодом заступник Віктора Медведчука, переконав Леоніда Кучму підписати 2003 року Указ про фактичне підпорядкування МЗС цьому управлінню.

3. Валерій Хорошковський

Голова Служби безпеки України

40-річний мультимільйонер (за деякими оцінками, його статки сягають \$1,6 млрд) сам по собі людина достатньо впливова.

Його медіа-імперія U.A. Inter Media Group Limited (найпотужнішою складовою якої є популярний телеканал «Інтер») за розміром аудиторії не поступається холдингу Віктора Пінчука, зятя экс-президента Леоніда Кучми. Раніше Хорошковський був головою правління і співвласником Укрсоцбанку, керував російським фінансово-промисловим монстром «Євраз груп». За час своєї стрімкої політичної кар'єри Валерій Іванович обирався до Верховної Ради, попрацював у президентських канцеляриях Леоніда Кучми та Віктора Ющенка, в першому уряді Віктора Януковича й останньому Юлії Тимошенко. Слід зазначити, що в 2004-му між Хорошковським і регіоналами пробігла чорна кішка – Валерій Іванович зі скандалом пішов із Мінекономіки, звинувативши тодішнього першого віце-прем'єра Миколу Азарова в авторитарних методах управління економікою.

У Службу безпеки мільйонер потрапив на початку минулого року – Віктор Ющенко призначив його заступником голови СБУ. Цьому призначенню передували звільнення Хорошковського з посади голови Держмитслужби і конфлікт із тепер уже колишньою прем'єркою Юлією Тимошенко. Причиною конфлікту стали 11 млрд м³ газу: голова уряду вимагала розмитнити їх на користь НАК «Нафтогаз України», а Хорошковський вважав це незаконним, оскільки на блакитне паливо претендувала також компанія RosUkrEnergo Дмитра Фірташа, близького до Партії регіонів бізнесмена. Не виключено, що саме ця обставина посприяла тому, що Віктор Янукович, обираючи голову СБУ, зупинився на кандидатурі Хорошковського.

Призначення Хорошковського збіглося в часі зі звільненням Віктора Вятровича з посади директора Департаменту архівного забезпечення СБУ, який займався розсекречуванням документів КДБ, зокрема пов'язаних із Голодомором та іншими злочинами радянського режиму. «Правда, яку потрібно було

В 2004-МУ ХОРОШКОВСЬКИЙ ЗІ СКАНДАЛОМ ПІШОВ ІЗ МІНЕКОНОМІКИ, ЗВИНУВАТИВШИ АЗАРОВА В АВТОРИТАРНИХ МЕТОДАХ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

донести, донесена», – прокоментував це звільнення новий шеф спецслужби, зазначивши, що розсекречування архівів не є першочерговим завданням СБУ. Інше питання, чи продовжить СБУ активну протидію іноземним розвідкам, враховуючи бізнесові зв'язки свого голови на Сході та геополітичні уподобання нового президента.

ГРУПА ЛИТВИНА

1. Костянтин Єфименко

Міністр транспорту

У 1997 році закінчив Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «бухгалтерський облік та аудит». У 1997–1998-му – головний бухгалтер, начальник відділу, заступник голови правління, голова правління страхової компанії «Укргаз-промполіс». 2002–2008 роки – працював у компанії «Укртрансгаз» (дочірнє підприємство НАК «Нафтогаз України») заступником генерального директора з питань економіки, потім директором. З 2009-го і до сьогодні був головою спостережної ради ВАТ «Біофарма». Молодий політик і бізнесмен є радше протезе Василя Хмельницького, одного з основних спонсорів Литвина. У 2008–2009-му Єфименко з подачі Хмельницького був депутатом Київської облради, куди пройшов за списком БЮТ. Крім того, він володіє акціями низки підприємств спільно з Василем Хмельницьким і мером Білої Церкви Василем Савчуком.

2. Віктор Бойко

Міністр охорони навколишнього природного середовища

Народний депутат IV скликання (фракція Блоку Литвина). Працював заступником комітету з питань екологічної політики, надрокористування і ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, проте не дуже активно – впродовж чо-

тирьох років роботи нардепом виступав лише чотири рази, самостійно не підготував жодного законопроекту (у співавторстві – 8). Зате встиг чотири рази змінити фракційну прописку: був у «Єдиній Україні», групах «Народний вибір» і «Центр», зрештою приєднався до фракції Народної партії Литвина. У 2005-му очолював Державний комітет України з державного матеріального резерву, в березні 2009-го став заступником міністра аграрної політики.

На посаді голови Держкомрезерву Віктор Бойко протримався менше півроку, проте встиг прославитися обіцяною збанкрутувати Нафтогаз: «А ще я можу подати в суд, аж до Європейського, збанкрутити всі ці підприємства – той же Нафтогаз (Нафтогаз мав борг перед Держкомрезервом. – Ред.) – і продати Чубайсу?». «А чому саме Чубайсу?» – запитали журналісти. «Тому що він мене просив», – відповів Бойко. Пішов він з цієї посади після порушення кримінальної справи за фактом зловживання службовими повноваженнями: з'ясувалось, що одна з фірм, яка брала участь у закупівлі Держ-

НА ПОСАДІ ГОЛОВИ ДЕРЖКОМРЕЗЕРВУ ВІКТОР БОЙКО ПРОТРИМАВСЯ ПІВРОКУ, ПРОТЕ ВСТИГ ПРОСЛАВИТИСЯ ОБІЦЯНКОЮ ЗБАНКРУТУВАТИ НАФТОГАЗ

резервом палива за завищеною ціною, належала дружині Бойка. Експерти припускають, що Мінекології потрібне спонсору Блоку Литвина Василю Хмельницькому, який має частку в компанії «Венко Прикерченська», для повернення цієї компанії до розробки шельфу Чорного моря.

3. Василь Надрага

Міністр праці і соціалістики

Народний депутат IV скликання, член Народної партії. Одночасно є людиною і Володимира Литвина, і Віктора Януковича, і представником групи Фірташа – Бойка. Під час президентських виборів-2004 був довіреною особою Віктора Януковича. До уряду увійшов як представник блоку Литвина. З одного боку Василь Надрага «в темі» – має великий досвід керівництва Федерацією роботодавців України, свого часу очолював пенсійний фонд на Луганщині. Проте, з іншого – особливими успіхами на попередніх посадах не відзначився.

ПОЗА ГРУПАМИ

Сергій Тігіпко Віце-прем'єр-міністр з економічних питань

Про кар'єру Тігіпко (від комсомольського лідера до голови НБУ і мультимільйонера) **Тижень** докладно писав у №40/2009. Від початку розраховував свій успіх на президентських виборах (третє місце) конвертувати в депутатські мандати своєї політсили. Однак власні політичні апетити задовольнив лише посадою віце-прем'єра в уряді Азарова. Деякі експерти зазначають, що «реверанс» Януковича, штаб якого Тігіпко очолював на виборах-2004, – це тактичний хід регіоналів з усунення экс-банкіра як політичного конкурента: якщо за шість місяців економічна ситуація в країні не поліпшиться, на нього навішають усіх собак і з ганьбою відправлять у відставку. Втім, самостійним гравцем при Азарові він однозначно не стане. Тому його меседжі про реформи так і залишаться красивими передвиборчими лозунгами. В уряді Тігіпко, найімовірніше, курируватиме поточну роботу Мінекономіки, яке очолив поточний аграрій Василь Цушко.

Василь Цушко Міністр економіки

На практиці свої економічні знання (здобув в Одеському сільськогосподарському інституті) Цушко до початку 1990-х застосував лише на селі, працюючи економістом, директором у різних радгоспах. Утім, ще мав доступ до фінансів області та МВС. З 1994 року тричі обирався до парламенту – спочатку від Селянської партії України, а в 2002-му вже як член Соціалістичної партії. Усі каденції працював у Комітеті ВР із питань фінансів і банківської діяльності. З лютого 2005-го по квітень 2006-го обіймав посаду губернатора Одеської області. 1 грудня 2006 року зайняв крісло міністра внутрішніх справ. Одразу після призначення пообіцяв здійснити серйозну реформу правоохоронних органів, однак за півроку перебування на посаді встиг лише радикально оновити керівний склад відомства. 24 травня 2007-го особисто взяв участь у захопленні будівлі Генпрокуратури з допомогою бійців загону спецпризначення «Беркут». Поведінка голови МВС викли-

кала обурення в команді президента і між представників опозиції. 26 травня Цушко потрапив до лікарні з діагнозом «інфаркт» і був перевезений до німецької клініки. Згодом його звільнили, а Генпрокуратура порушила проти нього кримінальну справу, яку було закрито лише за кілька днів до його призначення міністром економіки. У передвиборчій кампанії-2010 Цушко представляв інтереси Віктора Януковича в Одеській області. Його останнє призначення – це радше нагорода за заслуги 2007 року, що підтверджує Сергій Тігіпко, який фактично визнав слабкі знання в макроекономіці підшефного міністра: «Ви маєте прекрасно розуміти, що міністр – це політичне призначення. Він не завжди повинен бути суперспеціалістом. Передусім це адміністратор».

Володимир Стельмах
Голова
Національного
банку України

Удруге очолив НБУ в буремному грудні 2004-го (уперше – в грудні 2000-го, прийнявши пост від Віктора Ющенка. У 2002-му Стельмах на два роки поступився місцем Сергієві Тігіпко.) Юлія Тимошенко і Віктор Янукович змінювали одне одного на посаді прем'єра, а голова Нацбанку все міцно сидів у своєму кріслі, хоча в парламенті періодично знаходилися очі його звідти виколупати. Віктор Ющенко на прощання нагородив Голову НБУ орденом Ярослава Мудрого – хоча нинішня опозиція пропонувала за «неадекватні» коливання курсу і «специфічну» систему рекапіталізації і рефінансування банків не лише відправити його у відставку, а й притягти до кримінальної відповідальності. Новий прем'єр Микола Азаров зопалу налякав 71-річного Стельмаха нібито наявністю двох-трьох претендентів на його по-

саду, але Віктор Янукович дезавуював заяву свого прем'єра: «В мої плани не входить на цьому етапі заміна голови Національного банку». На думку колишнього першого віцепрем'єра Олександра Турчинова, таким чином Янукович віддичив Стельмаху за «багатомільярдні махінації НБУ з рефінансуванням банків, у тому числі тих, чії власники наближені до Януковича». Як би там не було, відмова Рєгіонів замінити досвідченого Стельмаха іншою людиною свідчить ще й про їх страх вщент зруйнувати і без того проблемну вітчизняну банківську сферу. Зрештою наразі просто не знайшлося фінансиста, який би задовольнив всі групи всередині ПР.

Олександр Медведько
Генеральний
прокурор України

Олександр Медведько – ще один, крім Володимира Стельмаха, представник владної верхівки, який лишився на посаді після складання Віктором Януковичем присяги президента. Щоб утриматися на цій посаді, безумовно, треба бути не тільки (і не скільки) суперпрофесіоналом, а й знаходити спільну мову з владою. Незважаючи на те що прокурорська кар'єра Медведька тісно пов'язана з Донбасом (помічник прокурора Дружковки у 1980–1992 роках, потім – прокурор Костянтинівки, начальник Управління нагляду за законністю Донецької облпрокуратури, 2001–2002 – перший заступник луганського облпрокурора), назвати його

СЛІД ОЧІКУВАТИ, ЩО ГЕНПРОКУРАТУРА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ МЕДВЕДЬКА І НАДАЛІ РОЗСЛІДУВАТИМЕ ГУЧНІ КРИМІНАЛЬНІ СПРАВИ, І ТАК САМО БЕЗРЕЗУЛЬТАТНО

«донецьким» прокурором було б помилкою. Принаймні, очоливши ГПУ 2003 року справжній донецчанин Геннадій Васильєв першою чергою звільнив Медведька з посади заступника генпрокурора. Олександр Іванович зміг повернутися у ГПУ лише після звільнення Васильєва у грудні 2004-го, а у 2005-му сам став генеральним прокурором. Відтоді і дотепер

(з невеликою перервою у 2007-му, яка увінчалася штурмом ГПУ «орлами Цушка») Медведько – генпрокурор. Попри те що за підсумками 2008 року Інститут масової інформації та Незалежна медіа-профспілка присудила Медведьку непочесне звання «Ворог преси», його постать на одіозну фігуру не тягне. Відомо, що пан Олександр може бути причетним до фабрикації справи про вбивство Ігоря Александрова, коли безпритупного Вередюка змусили взяти на себе зв'язку побиття краматорського тележурналіста. Але, як кажуть в «органах», вийти зовсім незаплямованим із цієї системи ще нікому не вдавалось. Слід очікувати, що Генпрокуратура під керівництвом Олександра Івановича і надалі розслідуватиме гучні кримінальні справи, як то: вбивство Гонгадзе, отруєння Ющенка, «справи Лозинського» тощо, і так само безрезультатно. Після приходу до влади Януковича генпрокурор Медведько почав активно «копати» під уряд Юлії Тимошенко, що пішов у відставку. Заявив публічно, що уже знайшли купу порушень. Очевидно, що новий президент має намір використати проти опозиції усю міць караючої руки прокуратури. Але Олександр Іванович, певне, пам'ятатиме, що влада має властивість змінюватися, а йому до пенсії не так вже й близько. ■

Епоха Інтернаціональної Освіти

- іноземні мови
- освіта за кордоном
- переклад
- бізнес-тренінги

www.epoch.kiev.ua

8 044 278 47 12

EPOCH education
experience
evolution

Кабмін одного регіону

Віднині кузнею кадрів для влади вважатиметься Донеччина. Саме в цьому регіоні гартувалися як політики 10 із 29 нинішніх урядовців

Автор: **Наталія Гейчук**

Усі ключові посади в новому Кабміні обійняли земляки Віктора Януковича. Кандидатури прем'єра та кожного міністра президент затверджував особисто, а не коаліція, як передбачено Конституцією. Половина призначенців раніше вже працювали в його урядах, тож новий Кабінет цілком можна вважати «виконкомом» Януковича. Однак, попри зручність та підконтрольність, Кабмін одного регіону становить для глави держави певну небезпеку: на думку деяких експертів, лобювання інтересів лише Сходу країни та перенесення на центральний рівень донецьких методів роботи можуть спровокувати соціальний вибух, що достроково катапультиє головного регіонала з президентського крісла.

У групі донецчан найстарші за віком (по 62 роки) – Микола Азаров та його вірний соратник Федір Ярошенко. До київського періоду в кар'єрі Азаров десять років працював у Донецьку спочатку заступником директора, а потім – керівником Українського державного науково-дослідного і проектно-конструкторського інституту гірничої геології, геомеханіки та маркшейдерської справи. Федір Ярошенко до переїзду в столицю очолював птахофабрику в рідному місті Януковича Єнакієвому. Дивним чином у 1997-му вони зійшлися в Державній податковій адміністрації.

Перший віце-прем'єр Андрій Клюєв у Донецьку став успішним бізнесменом і державним менеджером. До Верховної Ради перейшов із посади заступника губернатора Донецької області Януковича і відтоді покидав парламентські стіни лише для роботи в його

урядах. Ще двох донецьких у Кабмін делегував безпосередньо Рінат Ахметов – кондитерського короля Сходу України Бориса Колесникова та знавця футбольної справи Равіля Сафіулліна (обидва – віце-президенти ФК «Шахтар»).

Керівники аграрного блоку – корінні донецчани Віктор Слаута й Микола Присяжнюк. Слаута на рідній землі досяг успіхів по партійній лінії та доволі високо піднявся щаблями влади – до Києва переїхав із по-

сади заступника губернатора. Присяжнюк хоч і народився на Житомирщині, проте кар'єру зробив у добре відомому нині Єнакієвому, два роки навіть працював на одному підприємстві з нинішнім президентом – Орджонікідзевугіллі, де Віктор Янукович керував автобазою.

З вугільним міністром Юрієм Яценком Віктор Янукович теж знайомий із часів губернаторства: в Донецькій ОДА Яценко відповідав за вугільну промисловість та енергетику. А з Анато-

Міністр охорони навколишнього природного середовища **Віктор Бойко**

Міністр культури **Михайло Кулиняк**

Міністр юстиції **Олександр Давринович**

Міністр освіти і науки **Дмитро Табачник**

Міністр житлово-комунального господарства **Олександр Попов**

Віце-прем'єр із словесних питань **Володимир Сівкович**

Міністр охорони здоров'я **Зіновій Митник**

Міністр транспорту і зв'язку **Костянтин Єфименко**

Міністр закордонних справ **Костянтин Грищенко**

Міністр надзвичайних ситуацій **Нестор Шуфрич**

Міністр економіки **Василь Цушко**

Міністр внутрішніх справ **Сергій Нікітін**

Міністр промислової політики **Дмитро Колесніков**

Міністр регіонального розвитку **Володимир Яцуба**

Віце-прем'єр **Сергій Нікітін**

Міністр оборони **Михайло Єжель**

лієм Толстоуховим нинішній президент справчовався вже в Києві: Толстоухов покинув Донеччину в 1990-х, після здобуття навичок партроботи й досвіду в журналістиці.

СУСІДИ ДОПОМОЖУТЬ

По троє урядовців формувалися в сусідніх із Донецькою Луганській та Дніпропетровській областях. Луганчани – куратор регіональної політики, відомий прихильник федеративного устрою Віктор Тихонов, Юрій Бойко, який наприкінці 1990-х очолював Лисичанськнафтооргсинтез, а також міністр соцполітики та праці Василь Надрага, піком кар'єри якого стало керівництво Луганським обласним управлінням Пенсійного фонду.

Дніпропетровська група представлена бронзовим призером президентських перегонів Сергієм Тігіпком, який віддав

перевагу синиці в руці, нехай і кволій, та двома регіоналами. Промисловою політикою займатиметься «око» Ахметова Дмитро Колесников, що як фахівець із гірничої металургії мужнів у Кривому Розі. Регіональний розвиток забезпечуватиме Володимир Яцуба, який на малій батьківщині очолював облдержадміністрацію.

ЗА ЗАЛИШКОВИМ ПРИНЦИПОМ

З Півдня країни в уряд залучили Василя Цушка та Михайла Єжеля. Міністр економіки здобував практичні знання економіста в колективних господарствах Одещини, і саме туди Цушка відправив президента Ющенко в 2005 році головою облдержадміністрації. Єжель за президента Кучми командував українським флотом у Криму і ним же був звільнений за корисливе «господарювання».

По одному професіоналу для свого уряду Янукович знайшов у Полтавській та Харківській областях. Підняти житлово-комунальне господарство довірили колишньому успішному меру Комсомольська Олександрові Попову. Гумантарну галузь віддали академіку Володимирові Семиноженку, який наукову кар'єру розпочав у Харкові в Інституті монокристалів.

Нестор Шуфрич професійно зростає на вотчині есдеків – Закарпатті, а Зіновій Митник після тривалого лікування івано-франківців «переорієнтувався» і почав опікуватися здоров'ям представників влади як головний лікар «Феофанії».

КИЇВСКА СОЛЯНКА

До київських можна віднести сімох урядовців різних вагових категорій. Поміж них досвідчений дипломат Костянтин Грищенко і не менш досвідчений інтриган та українофоб Дмитро Табачник. А також тричі міністр юстиції Олександр Лавринович і аж четверо неофітів, які вперше отримали урядові портфелі.

Київську «прописку» мають наймолодший член Кабміну Костянтин Єфименко (34 роки), пролобійований Блоком Литвина, який віднині керуватиме Мінтрансом, міністр культури Михайло Кулиняк, ще один ставленик фракції спікера парламенту Віктор Бойко (Мінприроди) і регіонал Володимир Сівкович.

14 областей країни в уряді не представлені взагалі.

На відміну від нинішнього уряду, попередній Кабмін географічно був представлений збалансованіше, жодна з областей не мала контрольного пакета. Вихідці із Західного регіону Іван Васюник та Іван Вакарчук (Львів) керували гуманітарним блоком. За зовнішньополітичний напрям відповідав донецчанин Григорій Немиря, охорону здоров'я – Василь Князевич (Тернопіль), за збереження природи – Георгій Філіпчук (Чернівці). Представники індустріального Сходу Олександр Турчинов (Дніпропетровськ), Віктор Полтавець та Володимир Новицький (Луганщина) опікувались економічною та промисловою галузями. З Криму в центр залучали Людмилу Денісову. ■

Гуманітарний шок

Гуманітарна політика нового уряду
буде антиреформаторською та антиукраїнською

ФОТО: УНАН

Автори:

Уляна Тимчук, Марія Коваль

Новопризначені міністри вже встигли зробити чимало заяв щодо того, яку гуманітарну політику вони збираються провадити в країні найближчим часом. Насамперед постраждають українська мова, історія, освіта, телебачення.

МІНІСТР-УКРАЇНОФОБ

Новий уряд важко назвати українським уже тільки тому, що в його складі є затятий українофоб Дмитро Табачник. Ось кілька прикладів того, що казав і писав Табачник про українців:

«Однако исторически обоснованный комплекс неполноценности, свойственный населению западных областей Украины, почувствовавшему себя «национальной интеллигенцией», только заняв дома и

квартиры своих бывших хозяев-поляков, изгнанных или уничтоженных Гитлером и Сталиным, следует лечить, а не называть всей Украине, даже если его разделяет президент».

«Галичане – это лакеи, едва научившиеся мыть руки», які «практически не имеют ничего общего с народом Великой Украины ни в ментальном, ни в конфессиональном, ни в лингвистическом, ни в политическом плане».

«Желание мелко подгадить соседу, предать, выгадать что-то, обманув ближнего, согласие потерять глаз, чтобы сосед вовсе ослеп, – характерная особенность формирующейся украинской нации».

Дмитро Табачник вважає, що Закон України «Про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні» ставить нашу державу в «один ряд с наиболее отвратительными диктатурами». Табачник

ВОГОНЬ!
В Сімферополі палили 14 березня українські книжки. На жаль, невдовзі ця маргінальна політика може стати державною

не раз піддавав сумніву українську ідентичність, навзаєм пропонуючи концепцію «україно-руської культури».

Саме ця людина з позицією відвертої нетерпимості до українців та української культури найближчими роками відповідатиме за державну політику в освітній і науковій галузях, переписуватиме українські підручники. І можна собі уявити, як багато нового дізнаються діти на уроках історії та літератури...

«РУССКИЙ ИДЕТ!»

Російська мова не буде другою державною, проте отримає статус регіональної. Таку заяву зробив президент під час урочистостей на честь дня народження Тараса Шевченка, хоча раніше Янукович обіцяв російській мові статус державної. Це означає: не маючи поки що можливості змінити мовну норму Конституції (для цього потрібно 300 голосів,

коаліція ж поки що налічує 235 штиків), регіонали знайшли інший спосіб, як провести деукраїнізацію. Вони вже підготували закон, що, за словами регіоналів, дозволить «безперешкодно використовувати російську у всіх сферах: держорганах, судах, навчальних закладах, ЗМІ...» Нова влада вперто не помічає, що весь телевізійний прайм-тайм уже давно російськомовний, чиновники на Сході, Півночі, в Києві говорять російською, наклади газет і журналів на «языке» в кілька разів перевищують наклади друкованих ЗМІ «мовою». Книжковий ринок узагалі окупований російською книжкою. Відтак можна припустити, що підготовлений регіоналами закон спрямований на повну зачистку нашої країни від української мови. До речі, в деяких регіонах достатньо було приходу нової влади, щоб запустити процес деукраїнізації, не зважаючи на чинне законодавство. Зокрема, Нацрада з питань телебачення і радіомовлення на початку березня констатувала різке збільшення обсягів російськомовних програм в ефірі телерадіоорганізацій. Згідно з текстом заяви, розісланій прес-службою Нацради, моніторинги регуляторного органу свідчать про те, що ТК «Авеста» (м. Комсомольськ Донецької обл.) за ліцензією має мовити стовідсотково українською, однак фактично вона становить лише 37% ефіру; ТРК «Заказ» (м. Артемівськ Донецької обл.) за ліцензією повинна мати 75% україномовних програм, фактично ж 56%. Збільшено обсяг російськомовних передач і в ефірі телекомпаній Луганської області, таких як ТРК «Акцент», ТРК «Лик-ТБ» тощо. В Автономній Республіці Крим із порушенням умов власних ліцензій працює понад десяток місцевих телекомпаній. Так, ТРК «Артекс» фактично має в ефірі майже 80% російськомовних програм, телерадіокомпанія «Чорноморська» – майже 70%. У Верховній Раді вже зареєстровано законопроект від Партії регіонів, яким пропонується зменшити обов'язкові обсяги мовлення українською з 75% до 50% на центральному ТБ, а норми для регіональних телевізійників визначати, беручи за основу склад насе-

лення регіону, що фактично означатиме цілковите витіснення державної мови з телефіру на Сході та в Криму.

Схоже, галузь телебачення та радіомовлення взагалі буде серйозно ревізовано. Президентом Національної телерадіокомпанії України з подачі заступника голови Адміністрації президента Ганни Герман призначено Єгора Бенкендорфа, якого вона назвала «дуже класним професіоналом». Бенкендорф – син відомого радянського та російського режисера (який зняв, зокрема, серіал «Бандитский Петербург 4–6»), директор компанії Inter Media Production, студій «Пірат Продакшн», «07 продакшн» (входять до групи компаній телеканала «Інтер»). Його авторські телевізійні проекти зводяться здебільшого до не надто інтелектуальних розважальних шоу: «Особливості національного застілля», «Шейк», «Все для тебе», «Шанс.Model.ua». Також Бенкендорф продюсував кілька серій із проекту «Великі українці», документальний цикл про «Братство» Дмитра Корчинського та телевізійні стрічки сумнівної якості («Хочу ребенка», «Это я» Оксани Байрак, «Семь дней до свадьбы» Сергія Лисенка, «Случайная запись» Дмитра Тарана). Він також відомий як кандидат у мери Києва-2008 (пропонував ввести «карти киянина» і легалізувати проституцію), свого часу брав участь в організації передвиборчої кампанії Наталії Вітренко.

В. о. голови Держкомтелерадіо став колишній заступник голови комітету Олександр Курдінович, якого пов'язують із регіоналами, зокрема з Едуардом Прутніком.

Тож уже зараз можна зробити висновок, що національні телебачення та радіомовлення навряд чи стануть осторонь гуманітарних ініціатив уряду Азарова й залежатимуть від політики нової влади. Відтак про реформи у ТБ- та радіопросторі й надання квот україномовному вітчизняному продукту не йтиметься не лише зараз, але й невдовзі. Не слід очікувати й розвитку нейтрального сценарію, набагато ймовірнішим є песимістичний: подальша русифі-

«Галичане – это лакеи, едва научившиеся мыть руки... Они практически не имеют ничего общего с народом Великой Украины ни в ментальном, ни в конфессиональном, ни в лингвистическом, ни в политическом плане»

Дмитро Табачник

кація медіа-простору й використання державного теле- і радіоресурсів для пропаганди «досягнень» біло-блакитні. А про суспільне мовлення можна надовго забути. Хіба що під висвікою громадського телебачення з'явиться щось на кшталт кремлівського РТР.

Поміж перших заяв регіоналів були і заклики до скасування дублювання українською мовою іноземних фільмів. Нардеп із фракції ПР Вадим Колісниченко заявив, що треба скасувати відповідний наказ Міністерства культури і туризму й таким чином задовольнити «права національних меншин». На його думку, вирішення цієї проблеми лежить на поверхні – варто лише прийняти законопроект «Про внесення змін до закону України про кінематографію», автором якого він сам і є. Відомий українофоб (на арго регіоналів це звучить як «захисник російськомовного населення») стверджує, що дублювання фільмів українською призвело до того, що на широкі екрани не потрапило чимало видатних стрічок і протягом 2008–2010 років в Україні припинили свою діяльність 26 кінотеатрів. Маніпулятивні твердження нардепа

ДЕЯКИМ РЕГІОНАМ ДОСТАТНЬО БУЛО ПРИХОДУ НОВОЇ ВЛАДИ, ЩОБ ЗАПУСТИТИ ПРОЦЕС ДЕУКРАЇНІЗАЦІЇ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЧИННЕ ЗАКОНОДАВСТВО

елементарно спростовуються – за даними Міжнародної асоціації виробників і дистриб'юторів фільмів Motion Picture Association, ринок кінопрокату в Україні, попри кризу, і далі стабільно зростає. Так, загальна сума надходжень за 2009-й становить 420 млн грн (порівняно з 2008 роком показники збільшилися на 37%), а кінотеатри відвідали 14,96 млн глядачів (на 15% більше, ніж 2008-го). Україна нарешті перестала бути придатком російського ринку кінопрокату, в нас стали активно розвиватися студії дубляжу.

ЗНО В ОЦІ

«Ми пропонуємо скасувати систему обов'язкового зовнішнього тестування й доповнити тес- ▶

ФОТО: КОНСТАНТИНА СМОЛЯНИНОВА

тову систему внутрішніми екзаменами, що забезпечить якісний відбір найкращих студентів», – казав Віктор Янукович ще в жовтні. Володимир Семиноженко одразу після свого призначення на посаду гуманітарного віце-прем'єра в одному з інтерв'ю теж розкритикував тестування: «Не можна під одну гребінку проводити тестування до вишів. Крім того, хіба ЗНО може виступати критерієм оцінки якості знань? Під час його проходження випускник має демонструвати не здібності до дослідження, роздумів і пошуку відповіді, а здатність швидко відповідати на запитання. Найімовірніше, для випускників шкіл цього року, крім ЗНО, будуть ще й вступні іспити».

Якщо враховувати, що міністром освіти і науки призначили Дмитра Табачника, який також свого часу категорично висловлювався проти ЗНО і який цілковито підтримує ініціативи Януковича, то наказу про скасування ЗНО або доповнення його вступними іспитами можна очікувати з дня на день. Особливо «зрадіють» цьому факту абітурієнти, які цілий рік готувалися саме до ЗНО (замість того щоб «домовлятися» з викладачами вишів, як це робилося раніше), а тепер, за два місяці до початку іспитів,

навіть не знають точно, за якими правилами їм доведеться вступати. Чим зумовлена така терміновість у скасуванні зовнішнього тестування, незрозуміло, але гіпотетично зацікавлені в такій ситуації можуть бути лише ВНЗ, яким безлад дасть змогу добре заробити на вступниках.

Громадські організації закликають уряд не скасовувати обов'язкового тестування. «Якщо дії нової влади відповідатимуть зробленим заявам, це буде фактично кроком назад у досягненнях освітньої реформи останніх років. Такі нововведення призведуть до повернення корупційних схем під час вступу до ВНЗ та подвійного психологічного навантаження на випускників», – ідеться в заяві мережі «ОПОРА» що здійснює громадський контроль за проведенням тестування, та Комітету виборців України.

Нагадаємо, всеохопне тестування було впроваджено 2008-го після кількох років експериментів, які проводилися, зокрема, й за часів прем'єрства Януковича. Щоправда, міністром освіти тоді був не Дмитро Табачник, а соціаліст Станіслав Ніколаєнко. З 2008 року до вишу зараховують лише на підставі сертифіката про ЗНО, для творчих спеціальностей перед-

АНТИТАБАЧНИК.
Близько п'яти тисяч львів'ян вимагали відставки Дмитра Табачника 17 березня біля будинку Львівської обласної ради

бачено додатковий конкурс. Сам іспит – незалежне тестування – проводять не школи і не університети, а окрема державна установа – Український центр оцінювання якості освіти (УЦОЯО). Це фактично зводить нанівець можливість корупційних дій під час вступу: хабарникам залишається хіба що підробляти довідки про інвалідність, щоб отримати право вступу поза конкурсом, або шукати знайомства в невеликому колективі УЦОЯО. Протягом 2008–2009 років 11 громадських організацій провели два моніторинги вступної кампанії до вишів. Як продемонстрували опитування, 87% абітурієнтів і 89% представників ВНЗ підтримують уведення тестування. Близько 40% абітурієнтів вважають, що корупція з упровадженням ЗНО зникла або значно скоротилася, практично кожен другий вступник переконаний, що ЗНО дещо знизило рівень корупції під час вступу до ВНЗ. Самі ж представники вишів у 90% випадків стверджують, що корупція зникла або значно зменшилася із запровадженням вступу за результатами ЗНО.

Також новій владі не догодили 12-річна шкільна освіта та Болонський процес, до якого Україна почала приєднуватися ще за часів президентства Кучми. У тому самому інтерв'ю Володимир Семиноженко зазначає, що «Болонська система ускладнює систему освіти в Україні». Болонська система справді має свої плюси і мінуси для України, проте відмова від неї – це відмова від європейського напряму розвитку галузі. Навряд чи Україна готова зробити такий рішучий крок. Та й навіть якщо його зробить уряд Азарова, будь-який наступний голова Кабміну все одно повернеться до європейського вектору в освіті – 12-річної школи, тестування, Болонського процесу. Постійні реформи не можуть піти системі освіти на користь. Українські школи тільки-но перейшли на 12-річну освіту, переписано всі плани, методички, підручники... Утім, можливо, Партія регіонів прагне знайти привід для переписування підручників? ■

Felling
р е с т о р а н

**Працюємо для Вас
24 години на добу**

ВІРТУОЗ ФРАНЦУЗЬКОЇ КУХНІ
АНДРЕ ПЕЛЬТРЕ
З СЕЗОННИМИ
НОВИНКАМИ МЕНЮ

м. Київ, вул. Городецького, 5
Телефон: **279-5462, 279-6822**

у житті-як у кіно...

ПАТ І МАТ?

Тиждень запитав представників української інтелігенції про враження від нового уряду й пригадав одну з основних причин його появи

Мирослав Маринович,
проректор
Українського
Католицького
Університету
у Львові

Вадим Скуратівський,
культуролог

Ще два тижні тому важко було відповісти, у якому напрямку рухатиметься політика нового президента та його уряду. Тепер же однозначно можна сказати, що на позицію української інтелігенції ця влада не зважатиме. Під час добору членів уряду в Партії регіонів перемогла лінія «зараз або ніколи», лінія «яструбів», щоби раз і назавжди покінчити з українством, яке вони презирливо називають «ющенківщиною». Перемогла лінія «маємо покінчити з проукраїнськими силами в Україні й побудувати ту Україну, яка нам зручна». Немає розуміння, що Україна приречена на компроміс. Тому, на жаль, той маятник, свідками якого ми є вже майже 20 років, між прозахідним і прорадянським, між «поверненням у Єгипет» і «шуканням Землі Обітованої» замість стихати лише розхитує амплітуду. В демократичній державі зміна влади не означає зміни курсу держави.

Можна було сподіватися, що прийде частина східноукраїнських бізнесменів чи політиків, які їх представляють, і скаже: «Давайте, щоб і нам було добре, і ви не були ображені». Здомінувала «сильна» партія реваншу. Тому у відповідь на це в середовищі національно орієнтованої частини суспільства виробляється модель, що «ми мусимо» повернути собі владу. Дмитро Табачник як міністр освіти є своєрідною «червоною плахтою» для українства, як державний функціонер це нонсенс, оскільки він себе сам ставить поза межами української державності. Ми маємо домагатися його звільнення, принаймні заради честі.

АПОЛОГЕТИ ПРОТИВСІХСТВА

29.01.2010

Оксана Забужко, письменниця, в інтерв'ю Івано-Франківській газеті «Галицький кореспондент»

«Вибір між Януковичем і Тимошенко – це вибір між, вибачте, чоловічою і жіночою зоною. Чоловіча зона, як ми мали змогу пересвідчитися зі стилю донецьких, – це грубий натиск, «пасть порву» і так далі. Жіноча зона витонченіша, улесливіша, це «іді ко мнє, мой сладенькій, і тебе дам».

11.12.2009

Микола Рябчук, публіцист, в інтерв'ю журналу Newsweek-Polska

«Ющенко має значну перевагу: він реальний представник українського народу. Як і єдиний з-поміж провідних політиків щодня користується українською мовою. Решта – Кравчук, Кучма, Тимошенко та інші – приватно не розмовляють українською. Це люди російської мови і радянської культури, які трактують українськість як інструмент».

**Ірина
Магдиш,**
співредактор
журналу «І», Львів

Ми допустили цей уряд до влади тим, що так довго підтримували Ющенка в його абсолютній бездіяльності або ж безглуздії діяльності. Діапазон реакцій на кроки нового уряду може бути широким: від позитивного, абсолютно не виключаю цього, оскільки при владі таки трапляються люди зі здоровим глуздом, до різкого негативу, причому слід очікувати ухилу до антиукраїнської позиції. Чи спроможні ми протестувати? У Львові днями була спроба провокації зі спаленням книжок під університетом. Коли я довідалася про це з інтернету, не знала, до кого телефонувати, щоб зупинити цю акцію. Ми диспонуємо розкиданими людськими та організаційними ресурсами, але єдиного центру прийняття рішення, який взяв би на себе відповідальність за акції опозиції в економіці, суспільстві, культурі, немає. Чи це анти-Табачник, чи анти-Азаров — це не мусить загнати нас у радикалізм. Інша небезпека — заглибленість у суто гуманітарну сферу, коли всі сили будуть кинуті на «боротьбу з Табачником». Він є приманкою для відвернення уваги, щоби ми за куцями пропустили, як рубається ліс. Водночас такі акції вкрай потрібні.

**Євген
Сверстюк,**
президент
Українського
ПЕН-клубу

Нова влада зробила вже чимало кроків, що викликають спротив. Міністр культури, місце роботи якого освячує піп, одіозна постань на посаді міністра освіти замість людини з європейським іменем — це виклик. І коли спротив таким крокам буде реальнішим, він не боїтиметься закручування гайок. Лібералізму з епохи Ющенка вже не буде, але водночас не буде й брежнєвського духу, його повернення неможливе. Опозиція має стати конструктивною. Ми повинні тверезо підійти до цієї ситуації і зрозуміти, що Янукович має опозицію не тільки в західних областях, а й у східних. Будь-який університет, де є інтелектуальні центри, — це опозиція Януковичу, вони не сприймають цього їхнього завра. У різних осередках повинна виникнути розумна аналітична опозиція. І проведена серйозна розмова про причини поразки.

**Євген
Головаха,**
Інститут соціології,
НАН України

Навряд чи влада почує окремі протести, але якщо буде потужний спротив, то мала б почути, їй така опозиція від початку не потрібна. Це залежатиме від ступеня активності суспільства, і щодо цього маю великі сумніви. У нас слабке громадянське суспільство, зокрема через тотальне розчарування в політиці. На цих виборах було упущено можливість зміни еліт, потрібної та очікуваної. Це був би поштовх до нормалізації.

Я сприймаю цей уряд все ж тимчасовим, і його функція — стабілізувати фінансове становище. А далі треба вимагати нових виборів, легітимного уряду, нормальної коаліції та її стратегії. У складі цього уряду не видно амбітних людей, які прагнули б до чогось високого (може, окрім Тігіпка). Якщо уряд розглядати як постійний, то виринають песимістичні думки. Він не забезпечить другої частини оксюморону «Стабільність і реформи» — реформ. Якщо ж саме гуманітарна складова викликає найбільше незадоволення, то це справа громадянського спротиву. Потужний спротив не зайвий, це було б застереженням і на майбутнє. Якщо люди вважають, що хтось діє проти їхніх духовних інтересів, вони не мають мовчати.

**Андрій
Портнов,**
редактор часопису
гуманітарної критики
«Україна модерна»

Під час останніх відвідин Львова я зустрічався з людьми, які голосували проти всіх і закликали інших робити так само, а тепер говорять про спротив щодо кроків нового уряду. Вони так і не зрозуміли, що саме своїми закликами голосувати проти всіх сприяли появі такого уряду. У нашій традиції бракує спроможності думати тверезо про політику. Не мислити емоціями, а пророкувати, які можуть бути наслідки вибору, може, і не дуже симпатичного кандидата, але такого, який геополітичними, соціокультурними моментами таки відрізнявся б від іншого. Така бездумність повторюється дуже часто. У своїй виборчій поведінці українці не можуть до кінця пророкувати, до чого призводить емоційна реакція на конкретного кандидата, партію, ідею. Якби ми мали реальні інструменти контролю за владою і кожне рішення проходило фільтр громадської оцінки, Василь Цушко ніколи не став би міністром економіки.

01.02.2010
Тарас Возняк,
редактор часопису «І», для ZAXID.net

«Вивівши у другий тур Юлію Тимошенко та Віктора Януковича, народ України, на моє глибоке переконання, обрав минуле [...] Риторичі Юлії Тимошенко наполягають на тому, що коли ми не оберемо Юлію Тимошенко, то про європейський проект України можна забути. Але це риторика. Хотілося б повірити. Але ж як! Вкотре тішитися обіцянками?»

25.01.2010
Юрій Андрухович,
письменник, в інтерв'ю «Молодому радіо»

«Я думаю, що просто не піду голосувати. Набридло вигадувати якісь аргументи про «менше зло», тому нехай ідуть вони обоє к бісу. Хіба що станеться щось дуже дивне, і Тимошенко знайде якісь такі надзвичайно проникливі проєвропейські слова або її відкрито підтримають ЄС і США, загалом Захід, тоді, можливо, в останній момент я таки піду і вкотре дам себе обманути».

До кого подзв'як?

Опозиція має переконати себе: шлях до серця пролягає через мозок

ФОТО: РНЛ

Автор:
Самійло Ворс

У таборі поки що умовної опозиції, точніше всіх тих політиків, які опинилися за межами щойно вибудованої вертикалі влади, спостерігаються два цілком протилежних типи поведінки. Їх спрощено можна визначити як опортуністичний та психопатичний.

Одні сором'язливо-обережно формулюють наміри можливої «конструктивної співпраці». Їх цілком можна зрозуміти: білоголубі прийшли надовго, жити

якось треба, і не тільки заробляти гроші, а й реалізувати свою енергію, а кількість таких, що за жодних обставин «не можуть поступитися принципами», в усі часи обмежена. Інші, навпаки, демонструють певні ознаки істерики, влаштовуючи радше гучні, аніж ефективні, маніфестації непримиренності. В обох випадках це зовсім не те, на що мала б право розраховувати країна перед лицем прямої та явної загрози.

BACK IN THE USSR

Чого очікувати від гармонійного оркестру різних гілок і різних

ФАЛЬШ-СТАРТ. Ветерани патріотичного руху, які 9 березня біля пам'ятника Кобзареві благословили Юлію Тимошенко в опозицію, вже не здатні мобілізувати соціально активну частину суспільства

рівнів під управним керуванням регіоналів, уже більш-менш зрозуміло навіть тому, хто плекав неспіливі ілюзії на їхнє переродження, самовдосконалення або чудесне прозріння. Чудес не буває. Висновки можна робити, як екстраполюючи попередню практику здійснення влади в східних областях, так і аналізуючи останні міністерські призначення. Там годі шукати випадкових ідеалістів-реформаторів: їм нема звідки взятися й, головне, нема навіщо. Донедавна хаотичний, ненадійний і непередбачуваний конгломерат дрібних владних угруповань «за інтересами» має поступитися місцем стрункій ієрархічно вибудованій структурі, де всі знатимуть свій номер і свій маневр, головний зміст якого – куди й скільки заносити.

Єдиний умовний плюс від такого дежа вю для суспільства – повернення до зрозумілого стану речей, де одразу видно: ось «вони», ось «ми». Вони – це ті, хто дерибанить країну й конвертує владу в конкретні матеріальні блага, ми – це ті, хто намагається їм зашкодити, бодай частково приборкати їхні апетити й потроху вибудовувати паралельне громадянське суспільство з іншою шкалою цінностей, іншими цілями та орієнтирами.

Хоча заради справедливості слід зауважити, що схожість поточного моменту з часами Леоніда Кучми децю ілюзорна: насправді тоді перша особа держави в найкращому разі милостиво дозволяла пилити країну й у випадку фіксації надмірного ентузіазму цей процес припиняла у своєму стилі: рішуче й капризно. Нинішній гарант, схоже, сам виступає організатором і натхненником фінансових перемог правлячого класу над власним народом. Ленно-васальна система з метою розподілу данини згідно з позицією в ієрархії впроваджу-

ється на очах, централізовано та інституціонально. Перспективу цієї політики неважко передбачити: білорусизація економіки та суспільства. Кінцеві наслідки її так само читаються без бінокля: шойно з країни буде висмоктано основні ресурси, неминуче подалше її поглинання потужним сусідом незалежно від волі місцевих еліт, які, можливо, особисто й не ладні були б ділитися з північною столицею прибутками та повноваженнями. А доведеться. Ті, хто заспокоював себе, мовляв, реставрація імперії – це лише стандартна страшилка «національно стурбованих», мали б прислухатися до останніх цілком офіційних висловлювань із високих кремлівських кабінетів: мовляв, спершу митний союз, потім єдиний економічний простір, потім спільна валюта, а за кілька років і політична інтеграція у складі Росії, Білорусі, Казахстану й, звісно ж, України. Ось так...

Якщо в Україні буде європейська опозиція, в нас іще зберігається шанс через п'ять років повернути країну на нормальний шлях

ПРОШАРОК ТОНКИЙ

Запобігти такому сценарію можна тільки за наявності дієвої противаги у вигляді системної опозиції – з наголосом саме на першому слові, але не в організаційному, в змістовному сенсі. Інакше кажучи, яку систему пріоритетних цілей має розгорнути опонент чинної влади, щоби стати реальною впливовою потугою, здатною виконати своє завдання? Проте перш ніж укотре розібрати це питання, слід відповісти на ще одне: кому? Кому насамперед має розгортати стратегію опозиція, кого передусім збирати під свої прапори? Перші публічні спроби виявили схильність наступати на старі граблі.

Можливо, винен календар: на Шевченківські дні країна побачила демонстрацію біля пам'ятника Кобзареві у столиці за участю Юлії Тимошенко в оточенні сивочолих ветеранів патріотичного руху й почула до болю знайомі слова з того самого патріотичного тезауруса. Не маючи наміру в жодному разі образити заслужених українців, ризикнемо констатувати: цей набір облич і цей набір ідей навряд чи здатні мобілізувати соціально активну частину су-

спільства. А вона, ця частина, в Україні є.

Так, вона не більшість. Слід бути відвертими: є поки що дуже тонкий прошарок людей, для яких бути українцем означає бути європейцем (і навпаки). Переважно вони молоді. Просто середній клас. Точніше, ті, хто міг би бути середнім класом, бо це поняття пов'язане з рівнем добробуту, який у нас ледь досяжний. Вони мають переконання й не мають потреби їх комусь доводити, зокрема й собі. Навіть ходити у свята до пам'ятника Тарасові Григоровичу, хоча чому б ні? Вони залежать від себе, а не від дядечка, й воліли б надалі залежати від себе. Для них права людини й громадянина – це не абстракція, а засада існування країни. Ну годі, всі знають, про кого йдеться. Ще й ще раз: це ті, хто становив основний корпус Майдану. Ось до них, власне, мала б апелювати справжня українська опозиція.

До них, а не до «патріотів», бо саме ці люди і є справжніми патріотами як за своїми переконаннями, так і за способом їх реалізації. Можливо, не всі вони україномовні в побуті, проте визнають мову як маркер цивілізаційного вибору. І ось для них білорусизація є цілком неприйнятною, бо вона позбавляє їх найменшої перспективи відбутися як особистостям, як професіоналам, як громадянам. Вони ніколи не сприймуть ані деградації суспільства, ані русифікації в стилі Міхаїла Крука та Філіпа Кіророва, ані люмпенізації, тобто культивування громадян совітського зразка й вичавлювання будь-яких більш-менш прогресивних елементів. Отриманий у результаті витоптаний і залитий асфальтом (до речі, неякісним) майданчик на місці України, який готують біло-голубі, категорично непристосований для їхнього подальшого існування.

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ВИЩА ШКОЛА УПРАВЛІННЯ
(орган сертифікації персоналу, акредитований в SIC, Канада)

МВА "Найкращі практики"

Модулі:

- кар'єра-коучинг
- управлінська економіка
- стратегічний менеджмент та управлінські інформаційні системи
- менеджмент людських ресурсів
- менеджмент маркетингу і продажу
- управління фінансами
- операційний менеджмент і управління якістю
- лідерство в організації
- бізнес – безпека і правове забезпечення

Тривалість – 19 місяців

03039, Україна, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, корп. 18, каб. 24

Тел.: 0 (44) 524-57-96 (13-86)

www.maup.com.ua E-mail: mba@iapm.edu.ua, mba-maup@yandex.ru

Держ. Ліц. МОНУ АВ № 048032 від 10.04.06 р.

ПЛАН ГАСІННЯ ПОЖЕЖИ

Звісно, ця частина нації ніколи не відгукнеться на самі лише патріотичні гасла – хоча б тому, що добре знає їм ціну. Вона потребує чіткого й зрозумілого плану дій із модернізації країни, виконання якого по пунктах можна й треба вимагати від влади. І на чільному місці в цій ієрархії мають бути не економічні й не політичні вимоги, а передовсім ідеологія. З кількох важливих причин. По-перше, тому що ані адмінресурсом, ані фінансовими потоками нова команда господарів країни ділитися навіть не подумає, нема про що сперечатися. По-друге, тому що навіть за сприятливіших обставин починати все одно потрібно з культури в найширшому й найвужчому сенсі.

Бо трансформація країни, і ця істина так само перетворилася на трюїзм, починається з мізків. Слід водночас запобігти подальшій люмпенізації широких мас і врятувати нечисленні європоцентричні еліти від ізоляції та витіснення у підпілля чи гетто. Це не така абстрактна потреба, як може здатися. Адже багато соціальних хвороб, на яких паразитує дикий олігархічний капіталізм, глибоко вкорінені в культурі. Погодьмося, простіше й приємніше було б заявити, що звичку давати й брати хабарі впровадили серед наївних українців московські колонізатори, але це саме той шар тверджен, який змушує нормальних людей червоніти за наших патріотів. Упродовж усієї історії в Україні боролися Азія та Європа, й від нас сьогодні залежить, яка саме традиція буде запитана.

Та й сама Європа, до речі, не є територією суцільної святості. Їм теж відомі кумівство та гучні корупційні скандали, тільки там усе це сприймається саме як скандал, як аномалія, відхилення від правильного ходу речей і ніколи як норма. Європейці ніколи не погодяться жити в брехні як звичному середовищі, що визначає відповідний тип офіційних, бізнесових і приватних стосунків.

Хай нікого не вводить в оману звістка про оформлення опозиції у вигляді «тіньового уряду»: надвисока концентрація

Слід запобігти подальшій люмпенізації широких мас і врятувати нечисленні європоцентричні еліти від ізоляції та витіснення у підпілля чи гетто

вождів на квадратний сантиметр того простору, який залишився для незгодних (чи радше тих, кого не вдалося переконати), робить її непрацездатною від самого початку. До того ж скупчення лідерів у одному місці наче демонструє непросту проблему, а саме якості кадрового складу. Це стосується тих партій і блоків, які нібито об'єдналися, це так само стосується й окремо БЮТ як кістяка нового угруповання. Тут є цілком фахівці в галузі державного управління, бізнесу, фінансів, права, міжнародних відносин, але немає компетентних людей, здатних формулювати ідеологеми, формувати стратегії в галузі гуманітарної політики, не кажучи вже про технології їх упровадження. Тобто немає зовсім. Тому й рівень розмови не переконує.

МОБІЛІЗАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Між тим кадри в Україні є, треба тільки шукати їх поза межами давно переораного «патріотичного» табору. Технологій у світі також не бракує. Варто, зокрема, згадати досвід Польщі (інтерв'ю з колишнім міністром культури, а нині директором Варшавської опери Вальдемаром Домбровським див. на стор. 36). У найболючіший період так званої шокової терапії наші сусіди спромоглися запустити низку інституцій, що забезпечили не просто виживання національної культури, а й тотальний доступ

ний вибір. Доведеться пропонувати програму, приваблювати саме для мислячої, активної категорії українців, які є основним ресурсом мобілізації. Щось позитивне, зрозуміле, перспективне, що давало б надію громадянам, які ще не втратили свого останнього шансу. І доведеться вирощувати нову країну, точніше допомагати прорости тій, що виявилася паралізованою внаслідок усім відомого перебігу подій.

Для цього потрібно чітко усвідомити пріоритетність завдань. Саме так: підготовка громадянина європейської України, а потім уже європейська Україна. Полегшити українцеві вихід за межі порочного кола щоденних залежностей, допомогти йому зрозуміти (або згадати), що є інший спосіб життя, інші цінності. Полегшити доступ до цих цінностей. Подбати про достатню наявність культурного продукту, альтернативного каламутному потоку іноземної попси та «блатняка». Подумати, як донести його до околиць мегаполіса, до райцентру, до села. Що ж до кадрового забезпечення, то це питання простіше, ніж здається. Той самий досвід Польщі доводить: виробляння культурного продукту слід віддати професіоналам, забезпечивши їм парасолю у вигляді політичної волі, відповідного фінансування та суворого контролю за прозорістю процесу. Звісно, не кожна книжка, видана в Україні (тим більше не кожен фільм, рок-композиція чи твір актуального мистецтва), сприяє підйому патріотизму й національної свідомості. Але ті, кого в нас справді читають і слухають, все одно змушують думати й допомагають зрозуміти себе.

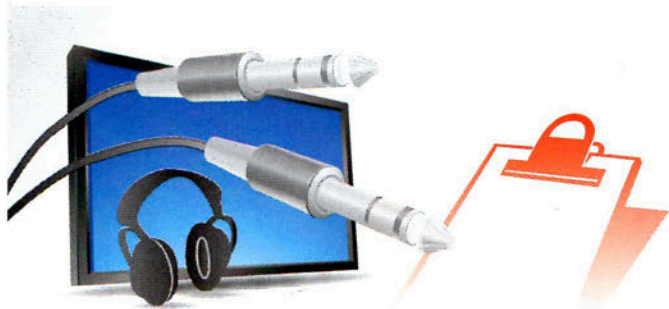
Отто фон Бісмарк колись сказав: «Німеччину створив сільський учитель». Хто в новому уряді відповідальний за вчителя, всі добре пам'ятають. Доведеться йти в обхід. Ось така дорожня карта.

Важливо не забувати одну просту річ: якщо в Україні буде європейська опозиція, в нас іще зберігається шанс через п'ять років повернути країну на нормальний шлях... Про альтернативу, чесно кажучи, думати не дуже хочеться. ■

СПРАВЖНЯ УКРАЇНЬСКА ОПОЗИЦІЯ МАЄ АПЕЛЮВАТИ ДО ОСНОВНОГО КОРПУСУ МАЙДАНУ

до неї на всій території держави аж до найвіддаленішого села. Вони виходили з розуміння того, що саме культура робить із населення громадян. Нинішній владі, зрозуміло, громадяни ні до чого, саме тому цим має зайнятися опозиція.

Роль критика «донів» як основної мети опозиції ніяк не годиться: вся країна знала про судимості кандидата, про Межигір'я, про невігластво й про страусові черевки, що не завадило їй зробити відповід-

Керівник підрозділу
по наданню послуг оренди, продажу
та встановлення аудіо/відео обладнання

Шукаємо

продуктивних фахівців

в області
видавництва та передплати

для роботи в
перспективному проекті

Чекаємо Ваших пропозицій на електронну
адресу: media@bestinvest.com.ua

**Якщо у Вас є
ДОСЯГНЕННЯ,**
які вказують, що Ви
здобуваєте результати
на посаді
**організатора продажів
і надання технічних послуг,**

то надсилайте їх на електронну
адресу: te@presscom.kiev.ua

Лц, ДСТК на турагентську діяльність АВ№467259 від 02.06.2009

**У спеціалізована
ВІСТАВКА**

**"НАЙКРАЩЕ
В БРИТАНСЬКІЙ ОСВІТІ"**

ЧАС НАВЧАТИСЯ

26 березня
Донецьк

готель
"Донбас Палац"

27 березня
Київ

готель
"Прем'єр Палац"

За участі представників навчальних закладів Великобританії

Години роботи Виставки: 12.00 - 18.00

Організатор: освітня агенція "DEC"* www.dec-edu.com ukr@dec-edu.com (044) 390 76 24, вул. Підвисоцького, 16

За підтримки

*ТОВ "ДЕК" освіта

Освітній партнер

Молодіжні
медіа-партнери

Генеральні
медіа-партнери

Генеральний
Інтернет-партнер

Ексклюзивні
медіа-партнери

Інтерактивний
партнер

Ексклюзивний
медіа-партнер в Донецьку

Медіа:

Довіра

Автор:
Юрій
Макаров

Минулого тижня я потрапив до Швейцарії. Майже випадково: знайомі бізнесмени замовили зняти документальний фільм. Так я став гастарбайтером, але не це цікаво.

Цікаво інше: після численних розмов та ознайомлення з історією цієї країни раптом стало зрозуміло, що історично її створили такою, як вона є, не годинникарі й не банкіри, а саме гастарбайтери. Справді, до позаминулого століття Швейцарію вважали найбіднішим куточком Європи, і це на тлі тодішніх злиднів. Землі обмаль, ресурсів катма, роботи відповідно також. Єдиною можливістю для молодого чоловіка заробити грошей і влаштувати собі кар'єру залишалася служба солдатом-найманцем на чужині.

Репутацію швейцарців як хоробрих невідкупних вояків закріпив Юлій II, створивши на початку XVI століття знамениту папську гвардію. Вірність роботодавцеві гвардійців із Гельветії могли оцінити кілька наступних пап, а також французькі королі включно з бідолашним Людовіком XVI, якому його охоронці склали компанію на гільйотині. Тобто попит на тутешніх найманців у Європі не знижувався аж до XIX століття.

В музеї заробітчан у Женеві виставлено дві гравюри: на одній бідно вдягнений юнак прощається з родиною і нареченою, йдучи на чужу службу, на другій – той самий хлопець, тільки доросліший, у шикарному мундирі розповідає перед домашнім вогнищем про свої подвиги щасливим родичам і, вочевидь, уже дружині. І тут закінчується героїчна лірика – починається економіка. Швейцарці досі мають поміж іноземців репутацію відданих патріотів і водночас, як би так сказати делікатно... добрячих скнар. Вони ніколи або майже ніколи не оселялися назавжди в тих країнах, які їм давали роботу. І завжди надсилали додому свою платню. Для цього практично по всьому континенту було створено мережу банківських установ, яка тоді виконувала функцію нинішнього Western Union. Платиш гроші у Франції, Німеччині, Італії, Росії, вдома їх отримують родичі, навіть якщо тебе вб'ють на черговій війні. Усе на довірі. Шахрайство виключене. Саме це, кажуть, заклало підвалини місцевої банківської системи з її таємницею внесків і рахунками, що зберігаються століттями. І саме це в епоху розвинутого капіталізму стало основою місцевого добробуту.

І ще одна смачна подробиця, що стосується устрою країни. Більшість влади в державі належить місцевим комунам і кантонам – суб'єктам конфедерації. 90 відсотків податків, які сплачує кожен громадянин, залишаються в місцевому бюджеті й лише десять надходять у розпорядження федерального уряду. Відповідно всі бюджетні органи – поліція, освіта, охорона здоров'я, соцзабезпечення тощо – фінансуються знизу. Те саме можна сказати про повноваження. Засадничі рішення, що стосуються всієї країни, взагалі приймаються на загальнонаціональних референдумах. І ще, тримайтеся, місцеві ради формуються із сумісників – простих громадян, які мають свою роботу чи бізнес, – на добровільних засадах. Платню отримують лише нечисленні чиновники.

На запитання, чи не занадто громіздка і негнучка така середньовічна система (а вона справді зберігається майже недоторканою із середніх віків), я отримав зворушливу відповідь: тільки так можна запобігти зловживанням. Мовляв, гроші й рішення, пов'язані з їх розподілом, що далі до центру, то більше стають анонімними. На місцевому ж рівні дуже важко красти, бо вся діяльність радників на видноті, якщо хтось щось собі дозволить, він... «втратить обличчя» (!)

Звісно, будь-який наш співвітчизник мав би всі

підстави назвати швейцарців наївними бовдурами, якби тільки не рязюча різниця у ВВП на душу населення. Вже вкотре виявляється, що наївна дурість – інакше кажучи, довіра – провідний економічний чинник

**ВЖЕ ВКОТРЕ ВИЯВЛЯЄТЬСЯ,
ЩО НАЇВНА ДУРІСТЬ –
ІНАКШЕ КАЖУЧИ, ДОВІРА –
ПРОВІДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
ЧИННИК**

ник.

Я не знаю, як би так нам трохи подурнішати, чи що? Як зробити так, щоби міліціонер, чи податківець, чи суддя, чи санітарний лікар на власному джипі з хатинкою в Кончі почав сприйматися не як норма, а як аномалія? Припустімо, частина з них – колишні банкіри. Але ж не всі!

Ні, не кажіть, довіра не дурість. Дурість – це коли ти заплющуваш очі на очевидне шахрайство, купуєшся на усмішку, на гречку, на обіцянки порядку, які ніхто не збирався виконувати. Щоби її позбутися, не потрібні ніякі додаткові закони, ніякі контрольні органи. Слід лише відмовитися від сповідування думки, що «всі вони там однакові, всі шахраї» (там, себто не тут). І мати справу лише з тими, хто заслужив довіру, навіть якщо з погляду сьогоденних інтересів це виглядає незручним. Невже складно? ■

30 БЕРЕЗНЯ

Введення в експлуатацію будинку №26-1
ЖК «Парковий» на бульварі Кольцова, 14.
Вартість 1 м² - від 8300* грн

ПОСПІШАЙТЕ КУПУВАТИ!

Вартість квартир буде зростати

м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 9
тел.: 0(44) 569-36-56, 569-36-57
www.nbk.ua

НБК
НАЦІОНАЛЬНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ

* на умовах 100% попередньої оплати **ціни вказані на квартири від 82 м² (секц. №2), від 102 м² (секц. №3)
Ліцензія МРРБУ АВ №357484 від 15.08.2007. Дозвіл №0216 Св від 25.03.2008 виданий Інспекцією держ. архітектурного контролю у м.Києві

Жити культурою

Вальдемар Домбровський
про польський досвід організації культурного життя

Спілкувався
Лесь Белей

Фото:
Олександр
Чекменьов

Вальдемара Домбровського називають найефективнішим міністром культури Польщі цілком заслужено. Йому вдалося реформувати не-поворотку посткомуністичну систему управління культури в країні й спрямувати кошти на розвиток найбільш занепалих галузей. До заслуг Домбровського можна зарахувати налагодження ефективної підтримки польського кінематографа, відродження бібліотек, формування регіональних колекцій мистецтва, а також активне просування польської культури за кордоном. За час свого перебування на посаді міністра культури Польщі (2002–2005) він збільшив бюджет міністерства на 100% і створив «Національну стратегію розвитку культури на 2004–2013 роки». Каденція Домбровського на посаді міністра дається взнаки і донині, адже дієві механізми, закладені ним у польському Мінкульті, цілковито підтримують його наступники. Досвід пана Вальдемара в організації культурного життя Польщі має велику цінність для України, чий міністр культури так і не спромоглися на бодай найменші реформи. Зараз він очолює Національну оперу у Варшаві й Шопенівський комітет із відзначення 200-ї річниці видатного польського композитора. Вальдемар Домбровський відвідав Україну в межах спільного проекту Книгарні «Є» та Польського Інституту у Києві «Європейський досвід: Польща».

У. Т.: Ви були безпосереднім учасником змін системи управління культурою, наприклад, в уряді Тадеуша Мазовецького. Як виглядав цей процес?

— Стисло описати цей процес неможливо. У 1989-му ми бажали долучитися до демократичних країн і встановити ринкову економіку, тобто пір-

нути в океан зовсім іншого світу. Проте майже нічого не знали про ці механізми. Тобто стрибали у басейн головою вниз, не запитуючи, чи є в ньому вода. Єдиною людиною, яка щось знала, був віцепрем'єр Лешек Бальцерович. Він був джерелом віри інших, зокрема й моєї. Початок 1990-х був страшенно важким для польської культури. Це час зміни економічної системи, гіперінфляція. Тому нам, людям культури, було важко просити якісь гроші. Але я вірив, що настане час змін, і не помилився.

У. Т.: Чи не могли б ви поділитися своєю філософією культурного менеджменту, підсумувавши її у кілька пунктів?

— По-перше, потрібно створити певний альянс довкола сенсу культури, відкинути тривіальну інтерпретацію культури як галузі й визнати її простором спільних цінностей, довкола яких концентруються інші виміри публічного життя, наприклад, економічного та індивідуального. Це фундамент. Робітник біля верстата, якщо він культурний, працює краще, вже не кажучи про інші професії. По-друге, в культурі слід уникати заполітизованості, характерної для недозрілих демократій. Це, приміром, означає, що посадовці мають не тільки думати про свою каденцію, а й працювати на перспективу. СENS культури визначає людська природа, тому сіють навесні, а жнуть восени. По-третє, потрібно визнати, що найбільшою цінністю народу є талант, бо це дар Божий, над розвитком якого необхідно працювати. І йдеться не лише про мистецький талант, а й про талант у кожній сфері. Питання реалізації національних талантів визначає добробут цілих країн і націй. Прикро згадати, скільки

моїх дуже талановитих співвітчизників працюють сьогодні для добробуту США та інших країн...

У. Т.: Опишіть, будь ласка, функції інституцій, які ви сформували під час своєї каденції: Інституту кіномистецтва, Театрального інституту, Інституту книжки, Аудіо-візуального інституту...

— Йшлося про те, щоби реформувати діяльність міністра та функціонування міністерства таким чином, аби мої працівники мали справу тільки з бюрократією. Хороший службовець володіє знаннями у площині схем, документів, правових регуляцій тощо, але не має високої компетенції в окремих галузях і не може мати її теоретично. Тому я вирішив винести за межі міністерства рішення, що вимагають високої компетенції, і створити певні інституції культури чи навіть мистецтва.

Інститут кіномистецтва сформувався на основі нової правової бази, найсучаснішої в Європі, що, зрештою, ґрунтувалася на схемах Франції та країн Скандинавії. Її мета — це, по-перше, допомога у створенні художніх фільмів, документалістики й анімації, тобто у всіх полях кінотворчості. По-друге, це популяризація кіномистецтва, тобто допомога проектам, що мають високу мистецьку цінність, але є неконкурентними на ринку. Потретьє, це підтримка всієї теоретичної та підготовчої діяльності. Ми побачили, що найбільшою помилкою європейського кіно є недостатня робота над сценаріями. У кінематографії є одне дуже важливе правило: з поганого сценарію не можна зробити хорошої стрічки. Тому ми виділили багато коштів на підготовчу роботу в польському кіно, на так званий девелопмент. А ще організували прозору систему

оцінювання кінопроектів із перспективи кіномистецтва, глядача та культурного просування.

Мета Інституту книжки – просувати польську літературу за межами країни. Переклад польської літератури – це хобі, й важко собі уявити, щоб хтось міг із цього жити, тож ми мали знайти інструмент зменшення ризику потенційних перекладачів і видавців польської літератури за кордоном. Встановили циклічну нагороду для найкращих перекладачів, створили низку стипендій.

Усі ці інститути мають подібні назви, але насправді вони різні. Деякі журналісти іронізували, що коли Польща програла на «Євробаченні», то треба було ще створити Інститут пісні, але ті медійники не заглиблювалися у проблематику. Театральний інститут – це місце, де тво-

риться історична пам'ять, тобто збираються всі свідчення про діяльність польського театру, що є досить ефемерним мистецтвом. Театральне мистецтво триває, доки триває сценічна дійсність. Тоді постає питання: який сенс має збереження пам'яті про театр? Як на мене, це дуже важливо, бо театр відіграє значну роль у польській культурі. Також цей інститут має велику освітню роль для молоді й старших людей. Він веде багато цікавих освітніх програм, що наближують театральне мистецтво.

Завданням Аудіо-візуального інституту є документування найбільших досягнень сучасної польської культури. Він має в цифровому форматі записувати реальність, щоб наступні покоління змогли знати про нас як найбільше.

**ВАЛЬДЕМАР
ДОМБРОВСЬКИЙ:
ЗДОБУТКИ**

Інститут книжки

Інститут кіномистецтва

Театральний інститут

Аудіо-візуальний інститут

Новий закон про кінематографію

Продюсер понад 70 вистав Театру Studio

Ініціатор Міжнародного фестивалю зірок у місті Мендзиздроє

Я організував ще багато інших інституцій, як, наприклад, Європейський центр казок, але тут уже тільки подав ідею, а реалізували її органи місцевої влади.

У. Т.: Які позитивні результати мала діяльність Інституту книжки? Чи зросла присутність польських авторів на світовому видавничому ринку?

– Мені тепер важко сказати. Сумарно за десять років з'явилося 800 найменувань перекладів польської літератури.

У. Т.: Усі ці інститути мають величезні бюджети. За часів вашої роботи міністром бюджет Мінкульту Польщі збільшився на 100%. Як вам вдалося створити таке диво?

– На початку 1990-х я чотири роки був віце-міністром куль-

тури в першому уряді «Солідарності». Це була зовсім інша країна. Вже тоді я бачив, що міністр культури повинен зайняти міцну позицію в межах уряду, він не має права бути декорацією. Тому завжди старанно готувався до економічних дискусій, дискусій з питань євроінтеграції та закордонної політики. У результаті увійшов до групи міністрів, які могли щось запропонувати. Тому до моїх бажань збільшити бюджет культурної сфери дослухалися. Я починав, маючи 1,8 млрд злотих, а закінчував каденцію з 2 млрд плюс європейські фонди (нинішній курс нацбанку: 1 злотий = 2,8 грн. – Ред.).

У. Т.: Ви змінили автоматичний рівнозначний розподіл коштів між воєводствами на систему виділення грошей для найкращих проектів. Є якийсь один

ВАЛЬДЕМАР ДОМБРОВСЬКИЙ: ЗДОБУТКИ

Об'єднав Національний інститут Фридерика Шопена і Товариство Фридерика Шопена

Створив програму «Шопен-2010»

Започаткував щорічну стипендію для талантів із країн Центрально-Східної Європи Gaude Polonia

державний фонд чи кожен регіон має свій?

– Насправді модель змішана. Колись організатор якогось заходу або орган місцевої влади звертався до міністра з проханням про фінансування, а сьогодні ми створили кільканадцять так званих операційних програм, що підтримують сучасне мистецтво. І тепер потрібно просто зареєструватися у цій програмі, й спеціалісти розглянуть твою пропозицію. Наприклад, на відзначення Року Шопена міністр культури Здроевський виділив величезну, як на польські реалії, суму – 50 млн злотих. Надіслали багато чудових проектів, бюджет яких значно перевищив ці 50 млн, тому треба було вибирати. Тепер це не так, як колись, – лист і відповідь, є чіткий план оцінювання і конкурс. А воєводства мають власні фонди. Як міністр я завжди намагався здійснювати змішане фінансування найважливіших проектів, тобто виступав ініціатором, очікуючи від місцевої влади співфінансування.

У. Т.: Критики цієї системи закидають, що на виділення коштів часто впливає протекція чи особисті зв'язки. Чи не стикалися ви з корупцією?

– Я ніколи не мав із цим жодних проблем. А виключити таку можливість неможливо з однієї простої причини – Єва колись з'їла яблуко в Раю. Це людська природа. Звісно, слід робити все можливе, щоб мінімізувати патології. У клопотанні для виділення коштів все просто: є інтернет-сторінка для реєстрації зі зрозумілими критеріями. Звісно, люди можуть помилитися, але шанс на свідому помилку мінімальний.

У. Т.: А як балансувати між ринком, що саморегулюється, і державними проектами в культурі, тобто як розпізнати проекти, що потребують підтримки?

– Міністр культури має допомагати механізмам ринку, а там, де це потрібно, мусить протидіяти їм. І вся мудрість полягає в тому, щоб розпізнати ці дві ситуації. Мені здається, це просто. Там, де є якийсь тонкий цінності, не сумісні з функціонуванням ринку, але зникнення яких було би втрагою для культури, повинен з'явитися мудрий меценат.

У. Т.: Україна, на жаль, не може використовувати допомогу Євросоюзу. Як би ви порадили шукати кошти на культуру в межах країни?

– Це дуже серйозна проблема. До певного часу Польща також була позбавлена допомоги ЄС. Приміром, закон про кінематографію, який ми ухвалили, не має нічого спільного з Євросоюзом. У ньому йшлося про податкове зобов'язання медіа-магнатів, які використовують загальний ефір, сплачувати певні податки від реклами. Так, у Польщі це 1,5%. Спочатку в нас була велика проблема з цим, і я ледве не став жертвою конфлікту, але сьогодні всі задоволені, рівень польського кіно суттєво зріс, нас почули у європейському кінодискусії. Тобто потрібно шукати якісь податкові механізми. А також подумати над іншими схемами. Наприклад, мінімальна обов'язкова сплата на декорацію, яку я не встиг запровадити у Польщі. Тобто якщо хтось будує хмарочос, то він зобов'язаний замовити кілька пам'яток для декорації холу. Так будувалися Рим і Париж. Звісно, девелопери викручуватимуться.

У. Т.: Чи була в Польщі підтримка культури з боку так званих олігархів?

– 1990-ті – це успіх багатьох людей, які перейшли горизонти власної уяви. Заможні високоосвічені люди охоче ангажувалися у різні мистецькі та культурні проекти. То був найплодотивіший час спонсорства у Польщі, але потім почалося кілька несприятливих процесів. По-перше, приватні фірми перетворилися на корпорації, з'явилися департаменти піару, і вони вже оцінювали всі мистецькі проекти з погляду продукту, що рекламувався. Тобто на зміну широкій душі спонсора прийшов чистий маркетинг. Це погано, бо, як на мене, можна дбати про загальний імідж компанії, а не тільки вузько думати про цільового споживача. По-друге, більшість польських компаній перенесли свої центри до Франкфурта, Брюсселя, Лондона тощо. Ці центри мають свою глобальну корпоративну філософію. Наприклад, підтримують тільки вокальне мистецтво. Підтримують не культурне життя, примі-

ром Варшави, а радше корпоративні інтереси тієї чи іншої фірми. І по-третє, був відомий скандал Рівіна (продюсер польського кіно, спіяманий на корупції – Ред.) і низка інших скандалів та псевдоскандалів, що виникали у межах нездорілих політичних дебатів. Через них бізнесмени стали обережними і непомітними. Вони почали вагаться, чи братися їм за добродієність. Ці три елементи наклалися один на один, і сьогодні значно важче знайти спонсора для культурних ініціатив, ніж це було десять років тому.

У. Т.: У нас трохи інша ситуація, бо українське суспільство, як і найбагатша його частина, не таке гомогенне, як у Польщі. Дуже часто наші олігархи мають постколоніальне мислення, їх важко схилити до підтримки власне української культури. Що б ви порадили у цій ситуації?

– Людям культури я пораджу не протягати по-жебрацьки руку, а змусити потенційного спонсора пережити спільний культурний досвід, дати відчуття насолоди від участі у важливому акті культури, мистецтва, суспільства. Цей зв'язок – ти маєш гроші, а я – талант – тривіально простий; він сьогодні вже не діє, бо справді великі гроші заробляють люди великого таланту. Їхній талант – це використання історичних обставин для набуття економічного сенсу. І митець має трактувати цих багачів як партнерів переживання свого продукту, а не як джерело грошей.

У. Т.: У вашій філософії культури книгодрукування – це основа культури. Чому?

– Я вважаю, що досвід читання – найповніший досвід культури, бо формує базові сенси людства. Я шаную всіх, хто може написати більше ніж п'ять сторінок. Якщо хтось пише хорошу книжку, то мав перед цим прочитати 100 інших. Якщо хтось пише чудову книжку, то мав перед цим прочитати 1000. Тобто від мудрості, що випливає з книжок, – це надзвичайна цінність. Сьогодні ми живемо під пресингом нарації відеокліпів, що калейдоскопічно міняються перед очима. Часом природною потребою людини є рефлексія, обдумування певних ключових

моментів. І все це дає читання. Також воно розвиває увагу і вразливість на різні сенси, тобто це зусилля, які тебе покращують і не залишають жодного сліду насилля над тобою. Читання особливо важливе для дітей. Воно визначає їхню долю. В Англії провели дослідження, що тривали десять років. І виявилось, що діти, яким читали казки і яких привчили читати, на 30% краще долають життєві виклики, тобто живуть краще, ефективніше працюють, цікавіше відпочивають. Коли я проаналізував стан читання в Європі, то побачив, що найбільше читають найбагатші країни світу: скандинави, німці, французи, англійці. Це означає, що кількість і якість прочитаних книжок безпосередньо позначається на якості економічного, політичного та індивідуального життя і на загальному цивілізаційному рівні.

У. Т.: Як ви зреформували цю галузь у Польщі?

– Я у 30 разів збільшив фонди на закупівлю книжок для бібліотек, а точніше у 60 разів, бо змобілізував місцеву владу, щоб вона подвоїла ці фонди, які я отримав в уряді. Почалося нове життя бібліотек, які вважаю за центральні культурні інституції. У нас зазвичай легковажили бібліотеками, вважаючи їх за вчорашній день, але у Скандинавії чи Німеччині вони відіграють роль центрів культурного життя. Тому я підвищив статус бібліотек, але не тільки декларативно, а й системно. Я намагався, щоб ті гроші, які надходять на закупівлю книжок, оминали оптові бази і спрямовувалися безпосередньо до місцевих книгарень. Ще я відкрив Інститут книжки. Це були ключові елементи реформ.

У. Т.: Ви наголошуєте, що ваш пріоритет – повсюдний доступ до багатств культури. Які інструменти ви використовували для досягнення цієї мети?

– Найважливішим був правильний діагноз. Я зібрав науковців із різних галузей, які працювали понад рік над зрізом ситуації. І побачив колосальну різницю в можливості доступу до багатств культури в Польщі. У деяких регіонах навіть у пропорції 1:7.

БІОГРАФІЧНА НОТА

Вальдемар Домбровський
Народився 23 серпня 1951 р.

Закінчив факультет електроніки Варшавської політехніки, програму «Лідери розвитку» Гарвардського університету.

1973–1978 рр. – засновник і директор студентського клубу Riwera-Remont.

1979–1981 рр. – заступник директора відділу культури Миської ради Варшави.

З 1982 р. – директор Центру мистецтва Studio.

1990–1994 рр. – віце-міністр культури і мистецтва, голова Комітету кінематографії.

1994–1998 рр. – президент Державної агенції закордонних інвестицій.

2002–2005 рр. – міністр культури Республіки Польща.

Генеральний директор Національної опери (1998–2002 рр.), із 2008-го і донині).

У. Т.: Йдеться про формування «Національної стратегії розвитку культури на 2004–2013 роки»?

– Так. І в межах цієї стратегії ми ставили собі за мету популяризувати читання, підтримувати книговидавництво, а також розвинути культурну інфраструктуру, що визначає якість життя суспільства. Ми говоримо про багатства культури, але тут не йдеться про вишукану виставу, оперу чи балет, а про доступ до книжки, газети, будь-якого концерту. Протягом десяти років ця інфраструктура розвивалася дуже слабо, адже треба було ліквідувати прогалини минулого. Маючи перспективу вступу до ЄС і відповідно використання європейських фондів, я створив програму «Зобов'язання міністра культури», що давала перспективу фінансування проектів із кошторисом понад 100 тис. злотих.

У. Т.: Ще один цікавий проект вашого авторства називається «Знаки часу». Які цілі ставив перед собою цей проект, чи є результати?

– Цілей було кілька. Перше, йшлося про відновлення традиції колекціонерства у Польщі та формування регіональних колекцій. У нас була дуже слабка система фіксації мистецької діяльності. По-друге, про підтримку сучасної творчості. Ми створили фонди для закупівлі творів мистецтва. Цим займаються компетентні комісії і таким чином фінансують найдостойніші мистецькі середовища. По-третє, ми прагнули створити арт-ринок у Польщі. До того він був ілюзорним: 100 багатіїв купували картини 100 найвідоміших художників. Ми хотіли, щоб люди незалежно від своїх фінансових можливостей зацікавилися купівлею рисунків, фотографій, а не тільки Яна Матейка чи Магдалени Абаканович. І це вдалося. Ще одна мета – будівництво експозиційних залів. У 1930 році в Лодзі відкрився Музей сучасного мистецтва, після нього – жоден. Ми відкрили музеї в Торуні, Лодзі, вже є проекти для Кракова, Катовіц, Вроцлава та Варшави. Чим важливий національний музей

сучасного мистецтва? Він відіграє таку саму роль у мистецтві, як в економіці нацбанк: визнає час стандарти.

У.Т.: В одному інтерв'ю з вами я читав про необхідність нової культурної освіти для Польщі. Думаю, це проблема всіх посткомуністичних країн. Як можна провести такий освітній процес?

— Ось, власне, за допомогою таких реальних програм, не через накинута теми для вивчення. Потрібно зібрати людей довкола тем, які накладаються на їхні зацікавлення. В Інституті кіномистецтва є розбудована освітня програма. Готуючись до Року Шопена, ми розробили спільно з педагогами освітню програму для шкіл. Думаю, освіта актуальна не тоді, коли вона накинута зверху, а тоді, коли викликає природну цікавість, що змушує людину заглибитись у певні справи згідно із заданою концепцією.

У.Т.: У ваших інтерв'ю можна натрапити на твердження, що у ХХІ столітті джерелом цивілізаційного поступу є знання і талант, а також, що культура — це база економіки. Це досить сміливі заяви...

— Сьогодні знецінюються ще донедавна страшенно дорогі природні копалини, тобто залізна руда і нафта. Скоро важливішим буде доступ до чистої води, ніж до нафти. І людські знання будуть вирішальними у визначенні темпу цивілізаційного поступу. Погляньте, як центр цивілізації пересунувся в Азію. А все тому, що європейці й американці стали лінивими. Вже немає сьогодні такого напруження в європейських університетах, як це було колись. Тепер вона перенеслася до Кореї та Китаю. В китайських університетах конкурс становить 40 тис. осіб на місце. Тобто, з одного боку, перед нами епоха знань, а з іншого — епоха культури, але культури в моєму розумінні, тобто не фрески чи декорації, а форми людської особи та її готовності відповідати на виклики.

У.Т.: Ще одним викликом сучасності є глобалізація. Як я розумію, ви не належите до глобалістів, але прагнете до культур-

ної інтеграції Європи. Як можна інтегрувати Європу, не завдаючи при цьому шкоди малочисельним або неконкурентним культурам?

— Власне, в цьому і полягає сенс європейської спільноти. Вперше в історії її будують на повазі до того, що нас вирізняє, а не на нав'язуванні свого бачення. Можна говорити про Римську імперію як про певний варіант європейської спільноти, але там інтегруючим чинником були мечі, сьогодні натомість найокремішніша цінність є нашою спільною цінністю. Гетерогенність Європи — це майже ідеологія. На мою думку, що більше в тобі польського, то більше в тобі європейського, що більше в тобі українського, то більше в тобі європейського. І таку інтерпретацію Європи вважаю геніальною. Це також відповідь на виклик глобалізації.

У.Т.: Ви часто наголошуєте на важливості польсько-українських відносин. З вашої ініціативи з'явилася стипендія Gaude Polonia, завдяки якій у Польщі побувало багато українських митців і літераторів. Як оцінюєте нинішній стан культурних відносин між нашими країнами? І які очікування від України?

— Наші відносини кращі, ніж будь-коли у минулому. Напрямок пошуку відчуття спільноти понад демонами історії — це правильний шлях. Думаю, царину історії потрібно залишити історикам, щоб її чесно дослідити й оцінити, а самим слід зосередитися над спільним майбутнім. Українців не потрібно переконувати в тому, що наше ставлення до вас чесне. Я сам, коли супроводжував президента Квашневського у різних ситуаціях, бачив, скільки він робив для утвердження бачення України з європейської перспективи. Для мене найважливіше, щоб ми знайшли цей європейський сенс, тобто повагу до того, що нас різнить, і водночас потребу співпереживання у різних ситуаціях. Gaude Polonia — це відповідь на цей виклик. У моєму випадку це також мій персональний моральний акт. Я сам, будучи молодим, отримав такий шанс від англійців, американців та німців. Думаю, сьогодні я маю запропонувати щось подібне. ■

Передплатити «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ» ВИ МОЖЕТЕ:

1. У РЕДАКЦІЇ:

— заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК». МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656.

Передплата на журнал «Український тиждень»;
— розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
— оплатіть квитанцію у найближчому відділенні банку;
— надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):
* факсом: (044) 351-13-00 (01);
* поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.

ВАРТІСТЬ РЕДАКЦІЙНОЇ ПЕРЕДПЛАТИ ЖУРНАЛУ НА 2010 РІК:

- 1 місяць — 20 грн;
- 3 місяці — 60 грн;
- 6 місяців — 120 грн;
- 9 місяців — 180 грн.

2. У БУДЬ-ЯКОМУ ВІДДІЛЕННІ ЗВ'ЯЗКУ УКРПОШТИ.

Передплатний каталог на 2010 рік, стор. 156.
Передплатний індекс — 99319.

3. У ПЕРЕДПЛАТНИХ АГЕНЦІЯХ ВАШОГО МІСТА (детальніше див. на сайті <http://www.ut.net.ua>).

4. НА САЙТІ www.portmone.com.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00.

Менеджер з передплати Каріна Семяновська K.sem@ut.net.ua

Автор:
Дмитро Рафаель

У кредитної спілки «Турбота» активно позичали гроші на «кишенькові витрати» чиновники СБУ, МВС та інших міністерств. І повертати борги не поспішають. Керівник фінустанови Галина Жулинська (дружина Миколи Жулинського, колишнього політика та урядовця, голови Національної ради з питань культури і духовності при президентові України) головними винуватцями проблем «Турботи» вважає не так несумлінних боржників, як журналістів, котрі висвітлюють скандал. **Тиждень** продовжує відстежувати розвиток резонансної справи (початок див. у № 8 за 2010 рік).

ПРЕСА – НА ВИХІД

Актова зала будинку Спілки письменників України заповнювалася людьми поважного віку – ошукані представники української творчої еліти зібралися, щоб нарешті почути, хто і коли поверне їм їхні заощадження, які вони довірили КС «Турбота» та її очільниці Галині Жулинській. Легко було помітити, що першими прийшли і розсілися ближче до сцени прибічники Галини Степанівни. Щойно почалося зібрання, вони, незважаючи на протести решти присутніх, зажадали вигнати з приміщення журналістів, викрикуючи, що саме преса «ховає спілку». Врешті-решт працівників ЗМІ випровадили із зали. Кореспондент **Тижня** прикинувся ошуканим вкладником і залишився.

Спокійний, самовпевнений, а іноді й жартівливий настрої Галини Жулинської яскраво контрастував зі збентеженими, засмученими обличчями більшості присутніх, які впродовж

СПРАВА ЖУЛИНСЬКИХ

епізод другий

ВКЛАДИ ТВОРЧОЇ ЕЛІТИ
ОСІЛИ В КИШЕНЯХ
МІНІСТЕРСЬКИХ
ФУНКЦІОНЕРІВ

понад трьох годин слухали невтішний звіт спостережної ради та ревізійної комісії. Іменита завдяки своїм вкладникам та одна з найстаріших кредитна спілка «Турбота» функціонує з 1996 року, коли її беззовнішніх позик на власні заощадження організували представники української творчої та інтелектуальної еліти. До економічної кризи КС працювала добре, а її члени не мали претензій до правління. Однак криза завдала «Турботі» удару,

природно викликавши схвалення вкладників її фінансовим становищем. Проведена перевірка виявила, що головною загрозою коштам вкладників була не так криза, як правління кредитної спілки.

Після загальних зборів у 2009 році члени спостережної ради розробили програму виходу спілки з кризи, однак правління знехтувало зауваженнями спостережної ради та рішенням зборів. «Усі 100% надходжень спрямовувалися на відсотки і повернення вкладів, це було приблизно 2,5 млн грн, – розповіла загальним зборам голова спостережної

На зр
розгляді
визнала,
зобов'язал
що «дозвіл
Прочу п
дозвіл вашій

Члени Кред

- В.О.
кл
кл
3
= бан
ок
ко
- 20
9
- X

ради і найбільший вкладник КС Марія Драч. – Без погодження і відома спостережної ради за цей рік було виведено з депозити, що лягло великим тягарем на фінансове становище кредитної спілки». Однак пані Драч запевнила, що вихід є, оскільки, на її думку, ситуація небезнадійна.

ЗВИНУВАЧЕННЯ

Ревізійна комісія «Турботи» останні роки не працювала, тому спостережна рада призначила тимчасову ревкомісію, яку очолила Ніна Гошка. «Результати (ревізії) вражають, зафіксовано чотири основні типи порушень, що похитнули фінансову систему (спілки), – повідомилла Марія Драч. – Перше: близько \$0,5 млн було видано особі, яка підвела правління і зараз сидить у тюрмі. Друге: без відома вкладників виводилися гроші з їхніх рахунків. Третє: не зараховувалися на рахунки вклади. Четверте: на велику суму видано віртуальних, тобто фіктивних, кредитів».

«Внутрішній контроль спілки впродовж багатьох років був організований так, що він жодного разу не відбувся, – звітує далі Оріся Білинська, член спостережної ради та новоствореної ревкомісії. – Голова попередньої ревізійної комісії Максименко заявила, що жодного разу ревізія не проводилася. Зовнішній контроль формально і поверхово здійснювала одна людина з аудиторської фірми «АБЦ-Центр» Наталія Тімош». За словами Білинської, сину Наталії Тімош Денисові 2007 року без будь-яких документів надали пільговий кредит у розмірі 200 тис. грн терміном на один рік. Станом на 2008-й Тімош повернув лише 4 тис грн, однак під час перевірки Наталя Тімош борг сина у 196 тис. грн не помітила.

Наразі тимчасова ревізійна комісія нарахувала 3100 позичальників, заборгованість яких становить 21,38 млн грн. Ця сума включає також і фіктивні кредити, яких найбільше видали у 2007–2009 роках. «На будь-якого члена спілки без його відома виписувався кре-

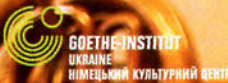
дит без жодних документів, і в той самий день сама голова правління виписувала видатковий ордер на цю людину від її імені, ставлячи якийсь підпис або ж і не ставлячи нічого», – стверджує Оріся Білинська. Таких угод ревізійна комісія нарахувала 98, за якими вилучено понад 4,1 млн грн безпосередньо з каси готівкою.

«Тільки за один день 27 червня 2008 року за фіктив-

ПЕРЕВІРКА ВИЯВИЛА, ЩО ЗАГРОЗОЮ КОШТАМ ВКЛАДНИКІВ БУЛА НЕ ТАК КРИЗА, ЯК ПРАВЛІННЯ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ

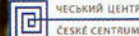
ними договорами вилучено з каси 545 тис. грн! – продовжує член спостережної ради. – Таким чином відбувалося пограбування вкладників. Як багаторічний ревизор та бухгалтер я стверджую: таке називається пограбуванням!»

За словами голови ревізійної комісії Ніни Гошки, 2009 року, коли у спілці криза була

Київська міська державна адміністрація

Національна спілка кінематографістів України

www.docudays.org.ua

Міністерство культури і туризму України

ГЕНЕРАЛЬНИЙ МЕДІА ПАРТНЕР

ГОЛОВНИЙ МЕДІА ПАРТНЕР

ГОЛОВНИЙ ДІЛОВИЙ ПАРТНЕР

ЕКСКЛЮЗИВНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

ГОЛОВНИЙ МАРКЕТИНГОВИЙ ПАРТНЕР

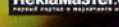
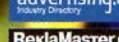
ГОЛОВНИЙ АНАЛІТИЧНИЙ ПАРТНЕР

МЕДІА ПАРТНЕРИ

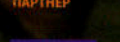
МЕДІА ПАРТНЕРИ

ПЕРШИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ ПАРТНЕР

ПАРТНЕР-ПЕРВІЗНИК АЛЛО ТАКСІ

222-2-222

26 березня - 2 квітня

Будинок кіно (вул. Саксаганського, 6)

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО

ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

ВА
ЬКИХ

гій
ІТИ

Прощу п.
дозвіл вашій

Члени Кред

- В. Д.
кл.
Чл.
В
= бан
ов
не
- 20
ар
9

519 грн, а з рахунка пані Пятлі – 171 545 грн. Із депозитних рахунків вкладників таким чином вилучено щонайменше 4,53 млн. грн».

ВИПРАВДАННЯ

Сама Галина Жулинська пояснює крах «Турботи» економічною кризою та власною довірливістю. За її словами, в липні 2008-го кошти кредитної спілки сягали 27 млн грн, однак із початку кризи вкладники забрали 7 млн грн. Згодом заяви на повернення вкладів почали писати сотні людей, а повернення за кредитами різко зменшилися. «Я не мала чого видавати в кредит, оскільки щодня приходили по 20–30 осіб і слізливо просили повернути їм їхні вклади», – поskarжилася Галина Степанівна присутнім на зборах. «А собі знайшла, що взяти!» – вигукнув хтось із зали. На це голова правління відповіла: «Я не привласнила жодної копійки! Ніяка бухгалтерія, Оріся Білинська і Ніна Гошка цього не побачили в жодному документі!»

«Навіщо було дискредитувати спілку, в яку тепер ніхто не захоче принести й копійки? – заявила Жулинська у відповідь на черговий вигук із залу. – Кредитна спілка – організація, побудована на довірі, і я намагалася і далі намагатимуся діяти тільки на тій сердечній довірі. Тому закиди, що я попереносила паї на депозити... Ви ж розумієте, люди приходять і плачуть».

«Винне правління через надмірну довіру до вкладника і позичальника, – продовжила вона. – Ми стали жертвами фінансової кризи та надмірної довіри, оскільки світ фінансів кишить шахраями (після цієї фрази зал накрило сміхом)... Насправді до певного часу нашу КС шахраї оминали...»

Обурені вкладники вигукували звинувачення в шахрайстві, перебуваючи Жулинську, тому її промова більше зводилася до словесних перепалок з учасниками зборів; під час яких можна було розібрати запевнення Галини Степанівни на кшталт: «Я вам гроші поверну!» Утім, голова правління так і не змогла пояснити факт наявності фіктивних кредитів і того, куди

поділися ці гроші. А обіцяючи їх повернути, не сказала коли.

ДЕ ГРОШІ

Член правління «Турботи» Вячеслав Прилюк запропонував винести на голосування загальних зборів пропозицію передати документи про зловживання Галиною Жулинською до прокуратури. Та зробити це виявилось неможливо у зв'язку з відсутністю кворуму, що для «Турботи» становить 6 тис. осіб, яких зібрати разом фізично не реально.

Водночас потрапляння справи «Турботи» у провадження прокуратури може спричинити гучніший скандал, оскільки до виведення грошей із кредитної спілки причетні працівники міліції та СБУ. Утім, ця обставина свідчить також про те, що справу про зловживання в «Турботі» розслідуватимуть кволо і винних не знайдуть.

«Здебільшого кошти кредитної спілки перебувають у державних чиновників, яким ми позичили гроші: в СБУ, міліції, різних міністерствах, – обмовилася на загальних зборах Марія Драч. – Я розумію, чому бізнесмени не повертають нам коштів, але ж державні службовці отримують зарплату».

Пізніше Марія Драч повідомила *Тижню* телефоном, що

«ЗДЕБІЛЬШОГО КОШТИ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ДЕРЖАВНИХ ЧИНОВНИКІВ, ЯКИМ МИ ПОЗИЧИЛИ ГРОШІ: В СБУ, МІЛІЦІЇ, РІЗНИХ МІНІСТЕРСТВАХ»

після загальних зборів подала список боржників «Турботи» до прокуратури, а самі чиновники-боржники запевнили, що повернуть гроші до кінця місяця. Озвучити їхні імена і посади вона відмовилася. «Я не називатиму прізвищ, оскільки це може поламати людям кар'єру», – пояснила Марія Драч. Утім, коли кореспондент *Тижня* запитав, чи варто зберігати кар'єри шахраїв на державній службі, Марія Михайлівна зам'ялася, не відповіла, поспіхом попрощалася і повисіла слухавку. ■

З 19 по 26 березня чекаємо Вас на таких заходах у Книгарнях «Є»

К Н И Г А Р Н Я

◆ У Києві (вул. Лисенка, 3):

23 березня о 18.00 – нову серію «Українська дитяча класика» започатковує видавництво «Грані-Т». Презентація повісті Миколи Трублаїні «Лахтак».

24 березня о 17.00 – прес-презентація альбому «СкаСка» від гурту «Вперше Чую».

26 березня о 18.30 – зустріч у межах проекту «Європейський досвід: Франція». Перший гість – французький філософ Мішель Онфре.

◆ У Львові (просп. Свободи, 7):

19 березня о 18.30 – майстер-клас «Лялька-мотанка» (проводить Тетяна Заборовська).

21 березня о 17.00 – святкування другої річниці Львівської молодіжної творчої формації «Літературний вінегрет» (за участю гурту Streams Of Silver).

22 березня о 18.00 – польсько-українські літературні читання за участю Божени Антоняк.

25 березня о 17.00 та 18.30 – майстер-клас «Напиши писанку» (проводить Оксана Наконечна).

◆ У Харкові (вул. Сумська, 3):

19 березня о 18.00 – презентація книжки Олени Шостко «Протидія організованій злочинності в європейських країнах».

21 березня о 18.00 – презентація книжки Богдана Логвиненка «Богдан Логвиненко про Нестора Махна, Шарля де Голля, Олеса Бердника, Джохара Дудаєва, Романа Шухевича».

23 березня 18.00 – презентація книжки Лариси Дешко «Каразінська каплиця: Історія. Фотографії. Документи».

24 березня о 16.00 – показ від кіноклубу ArtHouse. Перегляд та обговорення кінофільму режисера Наґиси Ошими «Смертна кара через повішення» (Японія, 1968).

25 березня о 18.00 – «Велика Британія, Шотландія & менеджмент конфліктів» – тренінг від Дага Волеса в межах міжнародного освітнього проекту Crazy skills matter.

26 березня о 18.00 – FRI-D-Club. Дискусійний клуб для тих, хто хоче поліпшити свою розмовну англійську.

◆ В Івано-Франківську (вул. Незалежності, 31):

20 березня о 12.00, п'ятий поверх – мистецький проект «Коробка»: акторський тренінг. Проводить режисер В.В. Юрців.

20 березня о 15.00, п'ятий поверх – мистецький проект «Коробка»: літературний слем. Учасники: Богдан Скаврон, Іван Ципердюк, Надія Шегда, Тарас Прохасько, Василь Карп'юк, Андрій Олексюк та ін. У перервах – Sweet Dorks.

20 березня о 18.00, четвертий поверх – мистецький проект «Коробка»: афтерпаті. Концерт – підсумок усіх акцій, фото- та відеопрезентація, виставка коробок art box, виступ переможців слему і перфоменс КІ.

21 березня о 18.00, четвертий поверх – вечірка Dude Bobr#8. Учасники: We Formed A Band (indie rock-indie pop/Чернівці), «Ценевам-Цекотам» (ОПРОК/Городенка), TaSty Jewel (britpop/Івано-Франківськ), Go away (alternative/Львів), Р.м.З. (pop-punk/Чернівці), «Стан Афекту» (alternative/Івано-Франківськ), Ellen RoutE (alternative/Івано-Франківськ).

25 березня о 18.00, перший поверх – виступ гурту «Гапочка».

Інформаційний партнер

Тиждень
Культури

Із повним переліком заходів та його можливими змінами Ви можете ознайомитися в Книгарні «Є» у вашому місті та на сайті book-ye.com.ua

Той самий Марганець

Шахтарське містечко, в якому поруч з українцями живуть вірмени, забуває про гострий конфлікт, однак щодня бачить економічні й соціальні негаразди

Автор:
Інна
Завгородня,
Київ –
Марганець

Фото:
Олександр
Течинський

50-тисячне шахтарське містечко Марганець, що на півдні Дніпропетровщини, розташоване в басейні одного з найбільших у світі покладів хімічного елемента, назву якого має. А утворилося воно свого часу з давнього козацького селища на місці першої Запорозької Січі. Однак тепер Марганець асоціюється радше з торішнім конфліктом за участю українців і вірмен, унаслідок якого

загинув мільйонер. Нещодавно 30-річного вбивцю було засуджено до довічного ув'язнення.

ОСТРІВ СІЧ

Назви міських районів Марганця навіть на слух різняться за походженням. Поряд зі схожими на козацькі Городищем, Підгорою, Закам'янкою, Островом (друга назва району – Томаківка) і Грушівкою сусідять радянські Енгельс, Кірова, Ворошилівка. Томаківка колись і справді була

островом на Дніпрі площею 300 га, другим за величиною після Хортиці. Як і на Хортиці, на Томаківці в 1540–1590-х роках була козацька Січ. Тобто це здавна козацькі землі. Неподалік Марганця в селі Капулівка Нікопольського району була ще одна відома Січ – Чортомлицька.

Після утворення Каховського водосховища, на березі якого й розкинувся нинішній Марганець, острів Томаківка став частиною міста. «Про Січ на Острові

нагадує пам'ятна стела, – розповідає Наталя Чемересюк, учителька історії Марганецької школи-інтернату №2. – Також там є козацьке кладовище зі старими кам'яними хрестами».

НАВКОЛО РОДОВИЩА

Центральна площа Марганця вражає гігантизмом. Пам'ятник Леніну височіє на масивному постаменті. За ним видніються колони Палацу культури гірників. З іншого боку знову біло-сніжна колонада – це вхід до стадіону імені того-таки Леніна. Уздовж центральної вулиці Радянської тягнуться мальовничі мініатюрні будиночки, переважно жовті й рожеві. В одному з них розташований головний офіс Марганецького гірничозбагачувального комбінату, а перед ним – урочиста дошка пошани. Висять портрети переможців трудового змагання і групові фотографії найкращих

трудова колективів. На окремому стенді – ветерани-гірники. Гасло комбінату вже багато років незмінне: «Від надр до висот!»

«Місто існує навколо гірничозбагачувального комбінату, – розповідає *Тижню* заступник міського голови Марганця Віктор Шевченко. – Тож розвиток підприємства певною мірою позначається на всьому місті. Більшу частину минулого року комбінат простояв, а це означає зменшення надходжень до місцевого бюджету».

Одне з найбільших у світі родовищ марганцевої руди лежить саме тут, в українських надрах, – це близько 11,8% світового запасу марганцю, або 2500 млн т. Цього року розробці Нікопольського марганцевого басейну виповниться вже 125 років. Основні споживачі продукції – виробники феросплавів, яких потребує промисловість усіх розвинених країн. Так тутешня руда перетворюється на долари.

Та виробнича слава України дорогого коштує марганчанам. Для них шахти – це чи не єдино можливе місце роботи. Тут не сприятлива для проживання екологічна ситуація. Поруч із містом – Запорізька атомна (у 30-кілометровій зоні) й теплова електростанції. «Найбільше впливають на довкілля відпрацьовані шахти й інші гірничорудні об'єкти, – розповідає Віктор Шевченко. – Ми маємо шламовідстійники по периметру навколо міста. Але набагато небезпечніше застаріле обладнання на пунктах водопостачання. Ставки-охолоджувачі на атомній станції використовують воду з

МІКРОІДОЛ.
У місті
радянщина
фонтанує
не лише
біля водограю
на центральній
площі

Каховського водосховища, і ця вода не проходить належної обробки».

ШАХТАРСЬКА ПАЙКА

Навпроти «шахтарської» зупинки, звідки комбінатівські автобуси забирають на зміну своїх робітників, височіє застигле чортове колесо міського парку імені Островського. Атракціони в ньому вже кілька років не функціонують. На зупинці немає ані лавки, ані стіни, щоб сховатися від пронизливого весняного вітру.

26-річний шахтар Олег працює на видобуванні марганцевої руди вже п'ять років. Його приятелю Володимиру 21 рік – він збирається знову влаштуватися на шахту. Перед кризою звільнився, але зараз із роботою деінде туго. А в Марганці всі дороги ведуть до шахти. У скрутні часи тут промишляють навіть нелегальним видобутком руди.

«У людей на комбінаті зарплати невеликі, – розповідає Олег, – середня – 1400 грн. До кризи були удвічі вищі за рахунок доплат. Зі спецоднягом проблеми. Навіть до кризи люди звільнялися звідси, їхали на заробітки. Керівництво боялося втратити працівників, тож і накидало надбавки. А криза все зупинила». Під час кризи працівники сиділи вдома, отримуючи близько 700 грн щомісяця як компенсацію за простій комбінату.

«Шахти відновили роботу, а працювати нікому. Управліців більше, ніж шахтарів», – каже Володимир. Працюють шахтарі на глибині 100 м під землею. «Одна лампочка висить, а далі

«Його сини,
во славу
Батьківщини,
В підземнім
світі
прокладають
путь».

Володимир
Сосюра
«Марганець»

нічого не видно, ніби ти в чорній коробці, – розповідає молодий гірник. – Запчастини не купуються, все ліпиться зі старого». Хоча, за офіційною інформацією, лише в останньому кварталі минулого року на оновлення обладнання підприємства було виділено 3,8 млн грн.

ВІРМЕНСЬКЕ ПИТАННЯ

Унаслідок бійки в марганецькому кафе у червні 2009-го 22-річний міліціонер Сергій Бондаренко дістав смертельне поранення. Громадяни України вірменської національності були в обох ворогуючих компаніях, проте міліціонер, який намагався запобігти бійці, загинув саме від руки вірменина. «Обидві сторони конфлікту були нападпитку, –

розповідає Віктор Шевченко. – А вже після застосування вірменином холодної зброї послідувала реакція у відповідь». Реакцією чиновник називає масову бійку під лікарнею, куди доправили постраждалих, зокрема й підозрюваного у вбивстві. Автохтони прийшли до лікарні, оскільки побоювалися, що вірменин, якого в місті вважали місцевим авторитетом, уникне покарання (рядові марганчани закидали місцевій владі й міліції «кришування» кримінального промислу вірмен – продажу наркотиків і самогону). Унаслідок сутички було зіпсовано декілька автомобілів представників вірменської громади. Менш ніж за годину після цього до міста прибув спецпідрозділ «Беркут».

БУДЕННА ВІРА.
Ікона стала незмінним атрибутом життя марганчан

Усе, що відбувалося далі, нагадує радше створення міфу про марганецький погром. Напередодні виборів багато хто розгледів у конфлікті міжнаціональну ворожнечу, не без спекуляцій описуючи події у вигідному для себе ракурсі й пропонуючи власну «всю правду» про Марганець.

Ще не доведений на той момент факт убивства українця вірменином викликав підвищену увагу ЗМІ. «Коли така сутичка відбувається між українцями, на неї увагу не звертають, – каже Віктор Шевченко. – А тут чомусь зробили акцент на національному питанні. Доказом того, що цей конфлікт стався на побутовому рівні, є те, що жодних конфліктів після бійки не виникло. Якби це була національна ворожнеча, вона проявлялася б у інших формах. Ані родичі цих людей, ні хтось інший не утискається». Як розповів **Тижню** начальник Марганецького МВ ГУМВС Іван Суходольський, заяв про конфлікт між українцями та вірменами до міліції взагалі не надходило. Недавня звістка про заступження 30-річного вбивці до довічного ув'язнення поклала край відлунням трагічних подій.

«Звісно, і досі є певна трижовність, – ділиться головний інженер будівельної фірми Сірак Хостечян, який мешкає в Марганці понад 30 років. – Усе сталося неочікувано. Спершу розгорівся побутовий конфлікт, що переріс у міжнаціональний. Думаю, це пов'язано з виборами (міського голови. – Ред.). Комусь вигідно було так роздути цю історію». Статті про трагедію і через півроку друкували у передвиборчих газетах області – деякі політичні сили підігривали ксенофобські настрої задля мобілізації електорату.

Вірмен, як відомо, запрошував до Київської Русі ще Володимир Мономах. До Марганця ж вони почали приїжджати ще у 1980-х. «Нас близько 250 у цьому компактному місті, – розповідає про вірменську громаду Сірак, який нерідко представляється й Сергієм, – ми завжди будували дороги, будинки, робили людям корисне. Був інцидент, винувати є, нехай їх карають за законом. До чого тут увесь народ? В одну

мий не можуть усі стати злочинцями чи хуліганями. Все життя тут мешкаємо. Батьків уже тут ховаємо, збираємося церкву будувати».

Після трагедії в Марганці місцеві міліціонери рапортують про посилення боротьби з правопорушеннями. «Ми заарештували дев'ятох осіб, які збували наркотики, – звітує **Тижню** майор Суходольський. – Вилучили 54 самогонні апарати, 700 л самогонки і 1200 кг браги, порушили дві кримінальні справи за продаж самогону».

ГЕНЕРАЛИ ДНІПРОВСЬКИХ КАР'ЄРИВ

Вчителька історії Марганецької школи-інтернату №2 демонструє експонати шкільного музею. Тут з-поміж відбійних молотків, ліхтарів та зразків руди виокремлюються ще соціалістичні експонати. Поряд із чеканною іконою в рушнику стоїть погруддя Леніна, зусбіч заставлене прапорами, піонерськими горнами, барабанами та іншими атрибутами радянської доби. «Діти всього цього вже не застали», – пояснює Наталя Че-

мересюк, маючи на увазі вихованців свого інтернату. Поміж них є й чимало соціально вразливих.

«До нас потрапляють діти алкоголіків, наркоманів або людей, які перебувають у місцях позбавлення волі. Зараз таких дітей стає дедалі більше, – зауважує соціальні тренди вчителька. – Ділки, які займаються перепродажем квартир, знаходять людей із великими боргами у Запоріжжі й переселяють їх до

проститутка, – бідкається вчителька. – Це коньок, на якому їздять перед кожними виборами. Зараз дуже спірне питання про зрівняння в правах воїнів Червоної армії та УПА. Один ветеран на зустрічі зі школярами дуже обурювався, що їх зрівняли. А я дітям розповідаю: якщо розібратися, коли за два роки до війни у Західній Україні половину населення репресували і розстріляли енкаведисти, то невже вони думали, що їх там будуть хлібом-сіллю зустрічат? Звісно, червоні для них були загарбниками».

У Марганці впадають в око храми, більшість яких з'явилися тут за останні 20 років. Сучасна церква із сірого каменю прикрашає в'їзд до міста. Неподалік розташований невеличкий однопверховий будиночок із написом «Дім молитви». На автобусній зупинці помічаю оголошення про хліб і крупи, які пенсіонери можуть безплатно отримувати щовівторка. Це також добродійна діяльність однієї з релігійних громад міста. Марганець вчиться вірити у краще майбутнє. ■

ДЛЯ МАРГАНЧАН ШАХТИ – ЦЕ ЧИ НЕ ЄДИНО МОЖЛИВЕ МІСЦЕ РОБОТИ

Марганця. Діти з таких родин зазвичай поповнюють наш інтернат». Живуть тут також діти марганецьких заробітчан, які працюють десь у Москві або на копальнях у Якутії.

В інтернатських коридорах висять стінгазети, намальовані на зворотному боці передвиборчих плакатів, через які просвічують перевернуті обличчя політиків. «У нас історія – політична

www.eratv.com.ua

з Лейлою Мамедовою

з 6:00 - 9:00 ранку

Автор: Сергій Федака

Виповнився 71 рік із часу проголошення незалежності Карпатської України, що змушує замислитися: а що саме ми святкуємо? Чи це був історичний курйоз, зумовлений збігом зовнішніх впливів, чи самостійність пішла із самої глибини внутрішнього життя, чи мали ці події вплив на подальшу історію, чи так і лишилися чимось унікальним і цілком окремим? Карпатська Україна – чи не найзагадковіша подія з усієї закарпатської історії.

У ВИРІ ОРІЕНТАЦІЙ

Головним змістом політичного життя Підкарпатської Русі впродовж міжвоєнного часу, так званої чеської доби, була дедалі наростаюча боротьба місцевих політиків за національно-територіальну автономію.

Інше питання, якою була б досягнута автономія. Адже етнополітичної консолідації в краї так і не відбулося. Українська та антиукраїнська орієнтації (русо-фільсько-мадяронська) запекло поборювали одна одну. На Закарпатті українська і неукраїнська етнічна свідомість поміж русинів існувала вперемішку – в кожному населеному пункті. Частково це накладалося на конфесійне протистояння (між греко-католиками і православними), але цілковито ті дві диференціації не збігалися. Отже, край тривалий час (якщо не донині) існував би в умовах такого білінгвізму і контакту двох доволі близьких, хоча й контрастних культур. Близькі українська і російська мови легко утворюють спільний суржик, тож цілком імовірно, що й на Закарпатті врешті-решт відбулася б метасизація, схрещення двох мов з угорськими, румунськими, словацькими домішками. Так природним шляхом упродовж життя кількох поколінь могла б утворитися нова літературна мова. Певна річ, це сталося б за умови дуже продуктивної праці місцевих письменників, які перетворили б це «середнє арифметичне» на щось цілісне, органічне.

Теоретично така перспектива була ще в часи закарпатського просвітителя XIX століття Олександра Духновича.

(За)Карпатський ВИБІР

Українська державність на Закарпатті засвідчила перемогу українства над проросійською орієнтацією й закріпила подальшу інтеграцію краю з Україною

Його послідовники стали писати літературною російською мовою, дещо приперченою словами з церковнослов'янської та з місцевих говірок, які, втім, не відігравали вирішальної ролі. У результаті на Закарпатті виторювався місцевий варіант

російської мови подібно до того, як у США сформувався свій варіант англійської. На основі ж місцевих говірок інтелігенція не стала творити літературної мови, на відміну від галичан.

Тільки у чеську добу з відкриттям україномовних шкіл ця

двох літературних мов у одному етносі мало призвести врешті-решт до синтезу третьої, причому найприродніше це могло відбутися саме на базі народно-розмовної основи, а всі її «чічки» (квіти) і «потята» (пташки) потрапляли в друк передусім в українських текстах. Дипломат Карпатської України Вікентій Шандор згадує, як у школі мав конфлікт з учителем-москвофілом, бо хлопчик казав: «Сонце, місяць, звізди». А той виправляв на «солнишко, луна, звьозди». У цих «звіздах-звьоздах» бачимо принципову різницю у ставленні до діалектів між представниками української та російської орієнтації.

МІЖ ВИШИВАНКОЮ ТА КОСОВОРОТКОЮ

Тривалий процес націєтворення міг би початися тільки після подолання ворожнечі між українським і русофільським табором. Це і сталося на початку жовтня 1938-го, коли сформувався спільний автономний уряд, проте це було не щире примирення, а вимушений тактичний крок, після якого кожна сторона прагнула в перспективі обіграти іншу. Українці при цьому проявили дещо більшу єдність, ніж русофіли. Останні були поділені на кілька доволі відмінних таборів. Достатньо згадати чотирьох русофілів у першому автономному уряді 1938 року. Андрій Бродій був лідером мадяронського (угро-руського) напрямку, натомість Степан Фенцик орієнтувався на Польщу. А ось Едмунд Бачинський і тим більше прясівчанин Іван П'єшак були типовими чехофілами. Незначна кількісно, але досить впливова духовно частина місцевих русофілів орієнтувалася на білогвардійські центри. А ось про радянофільство поміж них говорити не випадає – радянофіли були тільки поміж комуністів, але в цьому середовищі після резолюції Комінтерну 1924 року з українського питання міцно вкоренилася саме українська орієнтація. Тож говорити про всі русофільські напрями як про щось єдине можна було тільки дуже умовно.

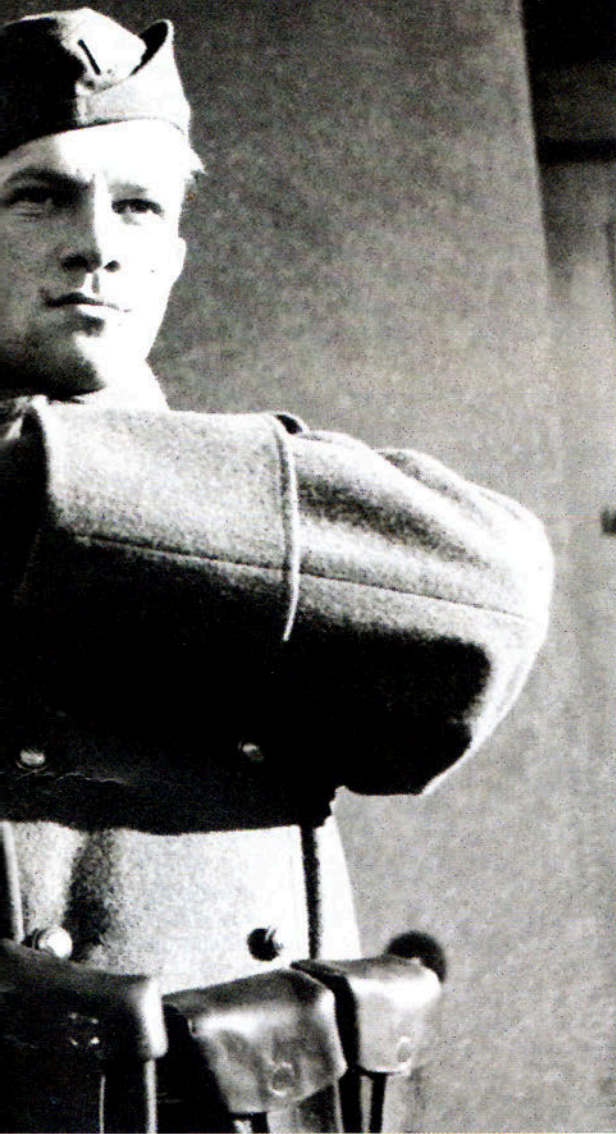
В українському таборі був один відчутний поділ – на прийшляків-емігрантів та автохтонів. В останніх предки теж

часто були вихідцями з Галичини чи й ще дальших земель, але переселилися сюди у XVII–XVIII століттях. У чехословацьку добу ситуація політизувалася, бо переселенцями часто були колишні вояки петлюрівської та галицької армій, які на новому місці ставали вчителами, журналістами тощо. Ментальні відмінності відчувалися, і все ж розбіжності тут були менші, ніж у русофілів. Українці бодай на ідейному, якщо не на особистісному рівні були консолідованіші, ніж русофіли. На відміну від останніх українці практично не мали підтримки ззовні. Пізніше чехи самі визнавали, що їхні подачки саме русофілам і штучне протиставлення їх українцям були помилковою політикою. Підтримка ж мадяронів із боку Будапешта була цілком зрозумілою. Поляки «загравали» з фенциківцями, щоб не протидіяти утвердженню української орієнтації по цей бік Карпат та ізолювати закарпатських українців від галицьких.

Особливу позицію займала закарпатська діаспора в Америці. З одного боку, вона щедро підтримувала отчий край. Але найвпливовішими діаспорниками були ті, хто емігрував ще в австро-угорські часи. Вони зберегли стару етнічну самосвідомість, від них ішов найпотужніший імпульс до творення окремого народу-химери. Теоретично це було можливо, але ті діячі архаїзували ситуацію й часто виглядали старомодними. Із цих суб'єктивних причин конструктивного діалогу з ними так і не вдалося налагодити, а відтак і їхній вплив лишився незначним. Відповідно перемага українського варіанта не була чимось нав'язаним ззовні. Вона була зумовлена розстановкою внутрішніх сил і випливала з тривалої історії нашої землі. Місцеві українці не мали на кого особливо розраховувати, тому мусили ставати самостійними або ж зникати.

GERMANOFILСТВО

Потяг до незалежності був свідомим, вираженим у результатах вибрів до Союму (парламенту) Карпатської України 12 лютого 1939 року й фактично безальтернативним. А ось по- ▶

народна стихія потужним струменем увірвалася на сторінки дитячих читанок, журналів, проникла у твори місцевих українських письменників. В українській мові ці діалектизмичні почувалися значно органічніше, ніж у російській. Співіснування

тужне зацікавлення українцями Закарпаття з боку зарубіжної держави сталося тільки в добу самої Карпатської України. Флірт із гітлерівською Німеччиною був згубною спокусою для дуже багатьох. Уперше одна з великих держав зацікавилася саме українським проектом під Карпатами. Мотиви гітлерівського керівництва цілком зрозумілі. Український самостійницький проект спростовував одразу проти чотирьох країн, у складі яких перебували українські етнічні території. Але бив він і по самій ОУН. Спецслужби Рейху давно вже контактували з ОУН, тому знали, що українські незалежники некеровані. Для них Україна була понад усе. Тільки-но виникне найменша умова для проголошення державності, вони це зроблять, навіть якщо Німеччині у цей момент буде абсолютно не вигідно. Рейх та український самостійницький

рух цинічно використовували одне одного і навіть не особливо приховували це.

Чи розуміли таку розкладку сил у самій Карпатській Україні, чи тут були більш-менш щирі

ЗАКАРПАТТЯ МОГЛО Б ЛИШИТИСЯ РОСІЙСЬКИМ АНКЛАВОМ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ, ЯК-ОТ КАЛІНІНГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

розрахунки на могутнього покровителя? На жаль, останні дні Карпатської України схиляють думки більше до другого варіанта. Січовики билися в надії на швидкий прихід німецьких військ. Від Рейху чекав захисту Августин Волошин. Упродовж багатьох місяців саме з німецьким бізнесом пов'язувалися принципові економічні плани.

Нічого з цього не реалізувалося і навіть не могло здійснитися. Історія українсько-німецьких (та українсько-австрійських) відносин, починаючи зі створення 1914 року Союзу визволення України і Легіону січових стрільців, є історією суцільних взаємних непорозумінь. Карпатська Україна стала ще одним проявом принципової невідповідності ментальностей.

Причому холодним душем мало б стати те, що 18 жовтня 1938 року уряд Андрія Бродія дозволив поширення на Підкарпатті книжки Адольфа Гітлера «Майн Кампф». Крок був цілком кон'юктурний. Саме того дня Едмунд Бачинський вів переговори у Німеччині, від яких залежали кордони автономії, тому треба було зробити якийсь жест у бік Рейху. Але такий крок мав і свій позитив: місцевим політикам було надзвичайно корисно ознайомитися з цими писаннями.

Крути під Хустом

Для українців Друга світова війна розпочалася за півроку до її офіційного початку

Автор: Олександр Пагіря

Історія відвела Карпатській Україні небагато часу. Вже 15 березня 1939 року за санкцією Гітлера війська Угорщини розпочали її окупацію. На захист краю стала Національна оборона Карпатської України, яку очолив полковник армії УНР Сергій Єфремов. Її основою були відділи військової організації «Карпатська Січ», нашвидкуруч мобілізоване чоловіче населення, придане для військової служби, українці — офіцери чехословацької армії. Попри поспіх в організації та комплектуванні збройних сил, брак матеріально-технічної бази й озброєння, а також слабкий рівень військової підготовки січовиків, відділи Національної оборони Карпатської України протягом 14–18 березня 1939 року

чинили запеклий опір угорським військам. Кульмінацією оборони Карпатської України в ході угорської військової кампанії став бій на Красному полі на шляху просування угорських військ до Хуста — столиці незалежної держави. В той час як у Хусті відбувалося історичне засідання Сойму (15 березня 1939-го з 16-ї години), на якому було оголошено незалежність Карпатської України, січовики разом із місцевими добровольцями та українськими старшинами чехословацької армії організували оборону підступів до столиці. 15 березня 1939 року під керівництвом поручика І. Чучки та професора вчительської семінарії Я. Голоти січовики тримали оборону Севлюша (нині Виноградів) на шляху до Хуста. До 14-ї години оборонці відбили кілька насту-

пів угорських військ, а згодом під натиском противника, сили якого значно переважали і який використовував для наступу танки, бронетехніку, літаки, гармати та важкі кулемети, були змушені відступити до Великої Копані. Героїчна оборона Севлюша забезпечила проведення історичної сесії Сойму. Проте жодна країна світу не визнала Карпатської України. Внаслідок наближення угорських військ до столиці вранці 16 березня 1939 року почалася евакуація уряду та державних установ із Хуста. Тим часом обороною Великої Копані керував районний командант Карпатської Січі І. Ковач. Він озброїв прибулі із Севлюша відділи семінаристів, січовиків та пластунів (разом близько 200 осіб) і відправив до Королева. Ці сили тримали лінію оборони вздовж залізнич-

ного шляху та річки Тиси цілу ніч з 15 на 16 березня 1939 року і тільки о 10-й годині ранку відступили з боями до Великої Копані, втративши 43 осіб. Під час відступу біля залізничного мосту на Тиси в оточення потрапила розвідувальна група семінаристів під керівництвом М. Козичара, яку відразу ж розстріляли мадяри.

На допомогу командування Національної оборони відправило одну сотню січовиків. На відрізку шляху, що сполучав Хуст із Великою Копанею, було організовано лінію оборони, яка тягнулася вздовж залізничного шляху Рокосово — Веряця — Велика Копаня та вздовж Тиси на 3–4 км і складалася з двох сотень вояків, озброєних легкими кулеметами, гвинтівками, ручними гранатами та пістолетами. Проти них виступала регулярна угорська армія з тан-

Книжка дихала зоологічною ненавистю до всього слов'янського, що йшла із самої глибини душі Гітлера. Як після цього хтось з українців міг розраховувати на його щире підтримку в критичній ситуації, лишається загадкою.

Натомість інші німецькі верховоди підходили до українського питання раціональніше. Альфред Розенберг волів українців більше використовувати в німецьких інтересах, аніж просто винищувати, тому готовий був робити мінімальні кроки назустріч. Йоахим Ріббентроп прагнув розігравати українську карту, лякаючи нею потенційних союзників і противників, але ніякої реальної співпраці з українцями це не передбачало. Генріх Герінг був зацікавлений у пограбуванні українських земель, найкраще це можна було зробити руками самих українців, тому він готовий був до певної співпраці. До того ж між цими, а та-

94%
голосів виборців
отримало
Українське
Національне
Об'єднання
на виборах
12 лютого
1939 року
до Союму

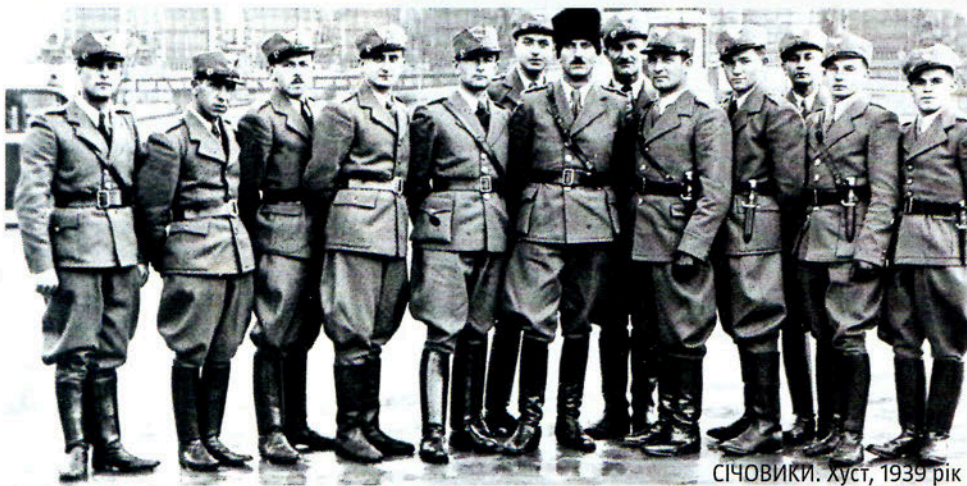
кож іншими бонзами тривала війна не на життя, а на смерть за вплив на Гітлера. Українці мали шанс скористатися всіма цими суперечностями.

З УКРАЇНОЮ БЕЗ АЛЬТЕРНАТИВ

У результаті проголошення самостійності Карпатської України в краї остаточно утвердилася українська орієнтація. Угорщина, цілком природно, підтримала альтернативне русофілство. Тому прихід 1944 року радянських переможців не міг означати нічого іншого, як повернення до українського проекту. Хоча в інших умовах міг би реалізуватися проект не Закарпатської України з її подальшим воз'єднанням з УРСР, а проект Карпаторуської республіки, з яким восени 1944 року їздили до Кремля місцеві русофіли. Така поїздка не могла не бути санкціонованою радянськими спецслужбами, але

врешті-решт український проект був справедливо розцінений як більш життєвий. Інакше Закарпаття стало б і лишалося б донині російським анклавом у Центральній Європі, як-от Калінінградська область.

Така альтернатива була цілком реальною, якби не події в Карпатській Україні, які не було цілком переконливого українського вибору більшості населення на виборах 12 лютого 1939 року, якби не було запеклих боїв січових стрільців. Карпатська Україна стала українським вибором краю, чия позиція до того була багатовекторною. Перший і єдиний день роботи Союму, ухвалення Закону № 1 формально не мало юридичних наслідків. Цієї держави не визнав ніхто у світі. Та виявляється, це було таки не даремно. Саме це спрацювало на остаточне утвердження українства в краї і визначило всю його подальшу історію. ■

ками, бронемашинами, літаками, мінометами, гарматами та важкими кулеметами. Саме тут з 10-ї до 14-ї години 16 березня 1939 року відбулася найбільша битва у воєнній кампанії із захоплення Угорщиною Карпатської України – битва на Красному полі. Після короткого півгодинного бою січовики під сильним артилерійським обстрілом були змушені відступити до залізничної станції на околиці Великої Копані й звідти вести кулеметний вогонь по ворожих позиціях. О 12-й годині обо-

ронці разом із прибулою з Хуста сотнею перейшли в контратаку, намагаючись відновити контроль над Великою Копанею. Однак за деякий час вони були змушені відступити через сильний артилерійський вогонь з угорського боку, зазнавши при цьому великих втрат. О 14-й годині наступ угорських військ посилювався, що змусило січовиків із боями відступати до Хуста. Відступ січовиків до столиці прикривав відділ із 20 осіб під командуванням О. Блестіва та М. Єрфана, а також чота І. Бутковського

при в'їзді до Хуста. Завдяки цьому захисники змогли перейти майже без втрат залізничний міст і влилися до головної колони січовиків, яка відступала з Хуста в напрямку Великої Бичкова, сподіваючись організувати там другу лінію оборони проти угорської армії. Повідомлення про бій на Красному полі викликало неабиякий резонанс. Угорщина в очах демократичних країн постала агресором проти молоді Української держави. За угорськими даними, у боях на Красному полі загинуло 230 сі-

човиків, українських вояків чехословацької армії та добровольців, переважно семінаристів і пластунів. Крім того, мадяри захопили в полон 450 січовиків, поміж яких було багато вихідців із Галичини. Втрати угорців становили 160 загиблих і близько 400 поранених. Як писав про бій на Красному полі член Генерального штабу Національної оборони Карпатської України підполковник армії УНР Василь Филонович: «Тут повстали нові Карпатські Крути».

О 15-й годині 16 березня 1939 року машиною в напрямку Великої Бичкова з Хуста виїхав командант Національної оборони Сергій Єфремов. О 16-й до Хуста увійшли перші підрозділи угорської армії. Січовики, які не встигли відступити з головними силами, організували опір у місті. 18 березня 1939-го угорська армія остаточно завершила окупацію території Карпатської України, дійшовши до карпатських перевалів. Бої карпатських січовиків з угорськими військами в березні 1939 року стали першим у Європі збройним виступом проти агресивних планів Третього Рейху та його союзниці – Угорщини. ■

Батько Волошин

Президент Карпатської України був названим батьком кількох десятків дітей

Автор:
Олександр Гаврош

До Августина Волошина батьком закарпатці називали Олександра Духновича, який помер на 100 років раніше. Обом цим греко-католицьким священикам судилося стати «батьками» для закарпатських українців. Ні один, ні другий не мали власних дітей, але обидва утримували у своєму помешканні чимало чужих. У Духновича завжди перебували студенти із Закарпаття та Галичини, які мали тут хліб і нічліг. Августин Волошин став названим батьком кількох десятків дітей.

ВЛАСНИМ ПРИКЛАДОМ

Приватний бік життя президента Карпатської України маловідомий. Одружився майбутній священик Августин Волошин 1896 року з донькою професора Ужгородської гімназії Іриною Петрик (шлюб її батьків освячував не хто інший, як Олександр Духнович). Бог не дав подружжю Волошиних дітей, тож вони взяли на свої плечі утримання цілого приватного сиротинця (як тепер кажуть, дитячого будинку сімейного типу).

Анастасія Халахан, 79-річна ужгородка, показує могилу своєї «мамки». Саме тут, на території Закарпатського музею архітектури і побуту, похована Ірина Волошина. Колись це був відомий греко-католицький цвинтар, де знаходили спочинок церковні діячі. Але в 1960–1970-х роках на цьому кладовищі під Ужгородським замком вирішили зробити скансен, усі могили були зрівняні із землею. Опиняємося перед шістьма хрестами на самому краю валу – таке окраїнне розташування врятувало кістки цих людей. На могилі дружини Августина Волошина стоїть металевий хрест.

Якби не Анастасія, могили не відшукали б, вона запам'ятала це місце з похорону 1936 року. Ірина Волошина була відомою громадською діячкою Закарпаття, засновницею і головою «Жіночого союзу», який мав філії по всьому краю. Щороку організовувала в Ужгороді зимові курси для українських служниць, щоб уберегти їх від лихого товариства та морального падіння. Вчила їх грамоти, математики, ручної праці, народного співу й танців. З її ініціативи в Ужгороді постала «Руська народна кухня», що безплатно годувала півтисячі бідних дітей та школярів.

Коли Насті було два з половиною роки, вона зі старшою на півтора року сестричкою Поліною опинилися поміж 22 дівчаток, які виховувалися в родині Августина Волошина. Її рідний батько був інвалідом Першої світової війни, мав прострелену щелепу. У хаті жило дев'ятеро дітей. Як померла мати, найменших захотів узяти до себе вуйко з Америки. Коли Августин Волошин почув, що таких малих діток хочуть везти виснажливою дорогою через океан, запропонував на кілька років прихистити їх у себе.

Доглядали дітей сестри-василіянки. Харчувалися вони разом із названими батьками. За обідом малеча розповідала про свої справи. Коли хтось досягав 15-річного віку і йшов у самостійне життя, на його місце приходили нові дітлахи. Жили вони у великому двоповерховому будинку, були забезпечені триразовим харчуванням, гарним одягом, навчанням, вихованням та розвитком творчих здібностей. Із шести років Анастасія грала на скрипці, інші – на піаніно, домрі, гітарі – цілий домашній оркестр, танцювальна група і хор. Крім того, з пані Іриною вивчали німецьку мову та вишивання. У березні 1936 року Ірина Волошина не звернула належної уваги на застуду вуха і несподівано померла. Велелюдний похорон відбувався в Ужгородському кафедральному соборі, було півсотні вінків із синьо-жовтими стрічками. Августин Волошин перебрався до своїх сестер, які жили при сиротинці. Старався замінити дітям матір, як міг.

БАТЬКО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

У 1938 році отця Волошина уряд Чехословаччини призначив прем'єр-міністром Підкарпатської Русі, що набувала статусу автономії. Незадоволені мадяри влаштували перед будинком Волошиних демонстрацію, викрикуючи образливі гасла та жбурляючи камінням. Лише перелякані обличчя дітей, які визирали з вікон будинку, зупинили на деякий час провокаторів. На щастя, вони не знали, що Августин Волошин жив у помешканні, розташованому у внутрішньому дворіку і до якого, між іншим, без великих проблем можна було дістатися від річки.

Коли мадяри у 1938 році окупували Ужгород, Мукачеве та Берегове й уряд автономії переїхав у Хуст, Августин Волошин не забув про своїх діточок. На час, доки у Хустському монастирі сестер-василіянок тривали роботи з пристосування його до прийняття великої групи дітей, вихованки Волошина перебували у його швагара отця Дутки. Дві години волошинського сиріт тримали на морозі угорські прикордонники, не бажаючи пропускати на територію Карпатської України. До села Невицьке, де жив отець Дутка, колона дівчат ішла пішки. За місяць, коли у Хусті для них створили більш-менш гідні умови, чехословацькі вояки вантажівкою привезли їх до батька. Зайнятий розбудовою автономії, виборами, боротьбою з мадярськими та польськими терористами, Волошин знаходив час на дітей. Щодня після обіду вони мали прогулянку.

17 березня 1939 року Августинів Волошинові виповнялося 65 років. До цієї події готувався не тільки Хуст, а й діти президента. Однак ювілей виявився нещасливим. Угорці розпочали окупацію Карпатської України, і керівник щойно проголошеної держави мав негайно рятуватися. Настя, якій тоді було вісім років, назавжди запам'ятала цю мить, бо востаннє бачила татка. Під ранок 16 березня за традицією отець Августин помоловися вдома у каплиці (власне, це ще була ніч). Надворі його вже чекало авто. Няньки розбудили дівчат, щоб вони попрощалися з батьком. Але Августин Волошин

дуже обурився, бо, по-перше, дітей відірвали від сну, а по-друге, саме прощання могло травмувати вразливу дитячу психіку. Тому до дівчат він не вийшов, і їх знову вкляли у ліжко.

А вже по обіді їхнім будинком нишпорили розлючені угорські вояки, шукаючи в кожному кутку президента Карпатської України, вигукуючи: «Мотуз йому на шию!», «Повісити Волошина!» Отцю Августину вдалося врятуватися. Через Румунію та Югославію він дістався до Праги, де згодом очолив Український вільний університет. Але й там не забував про своїх вихованок. Планував забрати всіх дітей до себе, але мадяри відпустили тільки половину – тих, які народилися поза межами Угорщини 1939 року. Але й тим, котрі залишилися на окупованому Закарпатті, він допомагав, як міг. Зокрема, оплачував навчання...

Про смерть свого названого батька пані Анастасія дізналася лише в 1951-му. Під великим секретом їй розповів про арешт президента Карпатської України у 1945 році й вивезення його з Праги до московських катівень далекий родич Волошина. У своєму тестаменті отець Августин заповів поховати його біля дружини. Власне, тому там і була запланована двомісна могила. Донині невідомо, де покояться останки Волошина, який загинув у Лефортовській в'язниці.

Анастасія Халахан закінчила бібліотечний факультет Харківського інституту культури і все життя пропрацювала дитячим бібліотекарем в Ужгороді та секретарем газети «Молодь Закарпаття». Поміж живих дітей Волошина залишилося троє, серед них – черниця Ольга, яка нині мешкає у тому самому жіночому василіянському монастирі в Хусті, де діти востаннє бачилися з батьком. Між іншим, це приміщення Августин Волошин свого часу купив під чернечу обитель на свої гроші. Пані Настя журиться, що невдовзі нікому буде доглядати за могилою Ірини Волошиної, бо вона вже геть стара і немічна. Обласна влада серед заходів до 70-річчя Карпатської України внесла і пункт про спорудження пам'ятника на могилі дружини президента Августина Волошина. Рік минув, але обіцянки так і не виконали. ■

Августин Волошин

Народився
17 березня 1874 р.
у родині
священника.

1892–1896 рр. –
навчання теології
у Будапешті та
Ужгороді.

1899–1900 рр. –
отримав диплом
учителя фізики і
математики.

1900–1917 рр. –
працював учителем
Ужгородської
учительської семінарії.

1917–1938 рр. –
директор Ужгородської
учительської семінарії.

1922–1938 рр. –
редактор Наукового
збірника
«Просвіти» в
Ужгороді.

1925–1929 рр. –
депутат чехословацького
парламенту.

27 жовтня
1938 р. –
призначений
прем'єром Підкарпатської Русі.

15 березня
1939 р. –
обраний президентом
Карпатської України.

31 березня
1939 р. –
в еміграції.

1939–1945 рр. –
робота у Вільному
українському університеті
у Празі.

1945 р. –
арештований
СМЕРШем.

19 липня
1945 р. –
страчений
у Москві

Неповторність Ліни Костенко

Автор:
Максим
Стріха,
фізик,
перекладач

19 березня
поетеси
Ліни
Костенко
виповни-
лося
80 років

Великих поетів часто називають на ім'я. Італійці (й за ними весь світ) говорять просто «Данте», а не «Дуранте Аліг'єрі». Коли грузини вимовляють «Акакій», не додаючи прізвища, то напевно ж ідеться про Церетелі. Нікому не треба пояснювати, кого має на увазі українець, говорячи «Тарас» чи «Леся». Чи сьогодні «Ліна».

Для того щоб реальна Ліна Василівна Костенко стала для мільйонів людей «Ліною» (образом, який давно живе власним життям!), потрібно було, аби індивідуальний читацький досвід, доповнений інформацією про біографію авторки, перейшов на рівень колективного сприйняття. На таке можуть претендувати не просто дуже добрі поети, а лише ті, які, наче Ліна Костенко, мають право написати:

*Я лиш інструмент,
В якому плачуть сни мого народу.*

Ці рядки – з виданої 1980 року збірки «Неповторність». Для молодших нагадаю історичний контекст: країною (ще не Україною, а СРСР) править геронтократичне політбюро. Щойно закінчилася московська Олімпіада, бойкотована більшістю західних держав через радянське вторгнення до Афганістану. З усіх репродукторів лунає бадьора пісенька «Мой адрес – не дом и не улица, мой адрес – Советский Союз». В Українській РСР трудящі всі як один виконують мудрі рішення чергового історичного з'їзду КПРС. Форсовано триває творення «нової історичної спільності – радянського народу», що на практиці означає закриття українських шкіл і перетворення національної мови в містах на «мову

двірників і письменників» (тобто вчорашніх прибульців із села, які не встигли ще русифікуватися, і вузького прошарку інтелігенції, змушеної існувати під пильним наглядом КДБ). Члени Української Гельсінкської групи перебувають в ув'язненні або на засланні. Твори українських радянських письменників видаються багатотисячними накладами (і розкупаються завдяки знищеній уже в часи незалежності мережі тисяч книгарень у кожному районному містечку й великому селі). Але всі ці тексти проходять крізь жорстоке сито цензури й самоцензури, що старанно нищить талановите, правдиве, самобутнє. Дехто не витримує (саме 1980-го наклав на себе руки безмежно талановитий і правдивий Григор Тютюнник).

На цьому тлі 1977-го з'являється (після 16-річної відсутності авторки в друці!) збірка Ліни Костенко «Над берегами вічної ріки». За два роки – роман у віршах «Маруся Чурай». Ще за рік – «Неповторність». Ефект цих книжок годі пояснити без емоцій. Вони стали ковтком чистого повітря, вибухом, потрясінням. Зрештою, ствердженням того, що навіть за таких умов українська література може

(і має!) бути відкритою світові й співмірною європейським естетичним стандартам і критеріям.

Так, «старша шістдесятниця» Ліна Костенко, яка майже мовчала (з волі трагічних обставин) у власне шістдесяті, коли в літературу вривалися молодші від неї, фактично заново дебютувала тоді, коли література потребувала саме такого голосу. І вмить стала неформальним лідером, еталоном цієї літератури.

Справді, у збірках інших (навіть добрих) авторів того часу знаходимо чимало такого, про що сьогодні їм згадувати не хочеться. «Я пишу десять віршів для КДБ, щоб вони пропустили один для народу», – зізнавався один «живий класик»; однак при цьому десять перших віршів змушений був читати саме народ, зокрема визубрюючи на шкільних уроках, а 11-й часто й лишався набутом КДБ.

У книжках Ліни Костенко віршів (чи навіть рядків) «для КДБ» фактично немає. Там просто дуже добра поезія. Інтелектуальна. Пронизлива. Часом фаталістична. З усвідомленням:

*Єдине, що від нас іще залежить, –
Принаймні вік прожити як належить.*

Колись, 30 років тому, я проковтнув «Марусю Чурай» і «Неповторність» на одному подиху, ідучи 40 хвилин туди і 40 назад тролейбусом № 12 (його вже давно немає) від столичного оперного театру до свого радіофізичного факультету на виставці. Часом вірші змушували пропустити потрібну зупинку.

СПРАВЖНЕ ВІДКРИТТЯ ЛІНИ КОСТЕНКО, НАПЕВНО, НАЛЕЖИТЬ МАЙБУТЬОМУ. БО ТВОРЧЕ ЖИТТЯ ПОЕТЕСИ ТРИВАЄ

Перечитавши «Неповторність» сьогодні, переконався: моє естетичне враження анітрохи не потьмяніло (а це буває з віршами, які ми любили за-

молоду, не завше). Крім того, ці тексти не потребують жодних знижок на «нешасливу українську долю» під час порівняння бодай із текстами чимось близької за світовідчуттям і позицією Віслави Шимборської. («Нешаслива доля» завинила хіба тим, що польська поетка є Нобелівською лауреаткою, а українська шансів на це не має через брак добрих перекладів, спричинений, своєю чергою, браком літературного інтересу до «країни», довго відсутньої на політичній мапі Європи.)

Після «Неповторності» були «Сад нетанучих скульптур» і «Берестечко». Були Шевченківська премія (ще за доби УРСР) і втечі в Чорнобильську зону (вже в Україні незалежній).

А сьогодні паралельно живуть: «міф про Ліну» – національний символ, мужню жінку, яка носила квіти підсудним на політичні процеси 1960-х, не друкувалася, щоб не лукавити, нефігурально і фігурально давала ляпаси «достойникам» минулого й теперішнього часу, і справжня Ліна Костенко – велика українська та європейська поетеса ХХ століття, справжнє відкриття якої, напевно, належить майбутньому. Бо творче життя поетеси триває. ■

КНИГАРНЯ

26 березня (п'ятниця)
18.30

Книгарня «Є»: Київ, вул. Лисенка, 3
(ст. м. «Золоті ворота»)

Книгарня «Є» та Французький Культурний Центр
розпочинають новий спільний проект

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД: ФРАНЦІЯ

Проект має на меті зміцнення культурних та інтелектуальних зв'язків між Францією та Україною.

Перший гість Книгарні «Є» в межах проекту «Європейський досвід: Франція» – доктор філософії Мішель ОНФРЕ, автор понад 30 книжок, перекладених більш ніж 20 мовами, зокрема й українською, засновник і натхненник Народних університетів.

«І сьогодні філософія охоплена цими двома традиціями – спорідненістю по екзистенціальній лінії та спорідненістю по лінії кабінету. Філософи першого типу думають про особисте спасіння і прагнуть до перетворення свого життя, що виходить за межі неповноцінного життя більшості. Вони залишаються філософами 24 години

на добу і прагнуть, щоб їхні дії збіглися з їхніми словами. Філософи другого типу думають за іншого, за інших, за світ і геть не обов'язково застосовують до себе власні висновки, з превеликою спритністю повчаючи всю планету».

Мішель Онфре,
«Нещастя (та велич) філософії»

Час білого кролика минув

Тепер нас запрошують прямувати за вольовою бізнес-леді

«Я ніколи не відчував емоційного зв'язку з попередніми екранізаціями «Аліси», – зізнається Тім Бартон. За його словами, в оригінальній версії «знуджена дівчинка просто вештається без мети Країною чудес, натрапляючи то на одного дивного персонажа, то на іншого. Оповідь ніби розпадається на окремі не надто пов'язані між собою епізоди». Натомість режисерові хотілося більш зв'язної та яскравої історії та персонажа з виразнішим характером, із яким глядачі могли б ідентифікуватися на рівні почуттів.

Саме цим бажанням пояснюється його співпраця з відомою діснеївською сценаристкою Ліндою Вулвертон. На рахунку авторки визнані шедеври дидактичної голлівудської мультиплікації: «Король лев», «Красуня і Чудовисько», «Муллан». Вулвертон стверджує, що в сюжеті стрічки «Аліса в Країні чудес» (Alice in Wonderland) вона прагнула створити сильний і вольовий жіночий персонаж, який міг би бути рольовою моделлю

«Аліса в Країні чудес».

У кінотеатрах України з 11 березня

для сучасних дівчат та жінок. І це їй разом із солідарним у такому «виховному» підході Тімом Бартоном, слід визнати, цілком вдалося. Отже, модель для наслідування «Аліса» (Міа Васіковська) старша за свій літературний прототип на десять років, і цього разу до кролячої нори її приводить вже не нудьга, як колись у дитинстві, а необхідність важливого життєвого вибору. Подорож-ініціація до дивосвіту обертається непростим випробуванням, під час якого розгублений панночці доводиться відкрити своє «справжнє я», сповнене відваги та героїчної готовності «вірити в неможливе». З мандрівки у внутрішні

Анонси 19–20 березня, 18.00

Міжнародний джазовий фестиваль «Єдність»

Театр оперети (Київ, вул. Велика Васильківська, 53/3)

У програмі дводенного дійства виступи десяти джазових формацій. Україну представлятиме дитячий колектив Little Band Academy під керівництвом Віктора Басюка, «Ревенко-бэнд» зі своєю акустичною неокласикою з додаванням фольку, готики та рок-мотивів, ф'южн-гурт Cherkasy Jazz Quintet. Метр українського джазу, авангардист Володимир Соляник цього разу гратиме з музикантами із Монголії та Камеруну. Хедлайнери фестивалю – квартет литовського бас-гітариста Леоніда Шинкаренка та ансамбль Олега Кіреєва з Росії.

19–20 березня, 23.30

Prix Ars Electronica Animation Festival

Кінотеатр «Жовтень» (Київ, вул. Костянтинівська, 26)

Добірка фільмів Фестивалю електронного мистецтва (Австрія) продемонструє досягнення комп'ютерної анімації. Відібрані з-поміж 500 робіт стрічки поділені тематично: тваринний світ, похмурі історії, рухомі візерунки, кров і битва, анімована душа, пізня ніч, внутрішній й зовнішні світи, позиція і послання, звук та образ, візуальні спецефекти, японська і мексиканська анімація. Програма містить як експериментальну творчість, візуалізацію звуку, короткометражки, так і класичні наративні фільми.

21 березня, 19.00

Сезарія Евора

Палац «Україна» (Київ, вул. Велика Васильківська, 103)

Обличчя і голос острівної держави Кабо-Верде Сезарія Евора виступить із новою програмою Nha Sentimento («Мої почуття»). До неї увійшли коладерас – танцювальні пісні, що легко запам'ятовуються, та морна – протяжні блюзові балади. Стиль виконавиці визначають як популярний сьогодні worldmusic. Вокальні партії традиційно супроводжуються акустичним ансамблем: гавайська гітара, акордеон, рояль, скрипка і кларнет. На знак солідарності зі своїми злидненними земляками на сцену Сезарія зазвичай виходить босоніж.

CD

До витоків океану

Передостанній альбом гурту «Океан Ельзи» під назвою «Міра» (2007) був доволі розмаїто і «по-багато» аранжований. Наявність чималої кількості струнних, бек-вокалів та доданих спецефектів робив диск схожим на класику артроку, а біблійна цитата Соломона надавала релізу пишномовної патетики. Цього разу Святослав Вакарчук і компанія зробили крутий розворот у своє недалеке минуле і створили на диво сильний, лаконічний і різноманітний альбом. Як зазначив лідер команди, «ми повернулися до класичної формули «чотири плюс один», тобто «чотири інструменталісти плюс вокаліст», і записали матеріал, подібний за духом і настроями до диска «Яннебібу». І це справді так – за силою початкового меседжу, щирістю невдаваних емоцій, простотою мелодій *Dolce vita* максимально наближена до раннього «ОЕ». Нова робота точно тягне на один із «найокеанічніших» альбомів у їхній дискографії. Якщо раніше вони використали цитату з Біблії, то тепер у назві диска й однойменної композиції фігурує знайомий фразеологізм з іронічним підтекстом. «Кому тюрма, а кому й *dolce vita*...» – гірко підсумовує приспів. Насправді в альбомі вистачає невеселих рядків, суму, сарказму і чистої лірики. Також потішила наявність філософських балад, особливо композиція «Небо над Дніпром». Вдалим виявився й експеримент із народним «свергріном» «Ой чий то кінь стоїть». Поза сумнівом, ментально саме цей реліз «океанівців» дуже наш, український.

Океан Ельзи.
Dolce Vita, 2010

Олександра Киричук

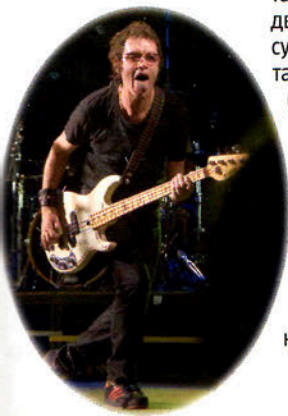
Олександр Євтушенко

21 березня, 19.00

Гленн Х'юз

Театр музичної комедії
ім. М. Водянова
(Одеса, вул.
Пантелеймонівська, 3)

Британський вокаліст і бас-гітарист відомий участю в таких легендарних гуртах, як Deep Purple, Black Sabbath, Phenomena, а також сольними проектами. Під час двогодинного концерту прозвучать суперхіти з репертуару Deep Purple та авторські композиції голосу року (The Voice Of Rock), як називає Х'юза преса. Музиканти на чолі з негавмовним виконавцем, який знову одягнув свого «хард-рокового капелюха», приїдуть до України втретє. На дебютному напіввакустичному концерті в Києві було записано пісню, що увійшла до збірки найкращих хітів Гленна Х'юза.

22 березня, 17.00

Презентація книжки

Український дім
(Київ, вул. Хрещатик, 2)

До ювілею Ліни Костенко відбудеться презентація нового видання історичного роману у віршах «Берестечко». Книжка доповнена науковими розвідками відомих дослідників творчості поетеси Івана Дзюби та Володимира Панченка. До подарункового видання входить також компакт-диск із записом тексту «Берестечка» у виконанні заслуженого артиста України, протоієрея УПЦ Петра Бойка. Під час презентації відбудеться виставка робіт народного художника України Сергія Якутовича, що стали ілюстраціями на сторінках роману.

20, 23, 24, 26 березня, 18.00

«Шопен-2010»

Обласна філармонія
(Донецьк, вул. Постишева, 117,
Дніпропетровськ,
вул. Леніна, 6)

З нагоди 200-річчя Фридерика Шопена в Україні відбудеться низка заходів, присвячених польському композиторові. Рік Шопена розпочнеться концертним туром піаністів, які виступатимуть соло та в супроводі симфонічного оркестру під керівництвом польського

диригента Романа Реваковича. Олександра Зайцева (Україна) виконає шопенівські скерцо, а Ян Кшиштоф Броя (Польща) – балади, ноктюрни та прелюдії.

Із Пафосом

На Кіпрі можна подорожувати горами, монастирями, замками, мечетями, а також спуститися на морське дно до затонулих кораблів

Автор:
Сергій
Чегодаєв

Літак повільно хилиться на бік, закладаючи віраж до міжнародного аеропорту Ларнаки, і починає круто знижуватися над морем. Щось схоже на величезну акулу проглядається під водою – довга тінь приблизно за кілометр від берега. Чверть століття тому тут затонув шведський вантажний пором «Зенобія». Так він і лежить на дні, а навколо розкидані, немов кісточки доміно, багатотонні автофургони. Я не дайвер-пірнальник, хоча на Кіпрі мистецтва

професіонала-аквалангіста навчають за п'ять–сім днів. Але мені відомий секрет давнього острова Кіпр, завдяки якому я до «Зенобії» все-таки спущуся, залишившись сухим.

СКОРЯЄМО ГЛИБИНИ

Сезон дайвінгу, морських прогулянок і купання триває на Кіпрі з квітня по грудень – він найдовший у Середземноморському регіоні. Субмарини я раніше бачив хіба що тільки в Севастопольській бухті – військові. А тут, у Ларнаці, успішно

трудиться підводний човен «Садко», побудований на верфях Санкт-Петербурга спеціально для туристів. Саме це чудове суденце на 40 пасажирів, за розмірами не більше від річкового трамвайчика, і доправляє нас майже до борту «Зенобії».

Крісла «Садка» розташовані по ходу боком, і всі сидять навпроти вікон, видивляючись у величезні ілюмінатори, немов у плазмові монітори.

Ідемо на невеликій глибині. Зовні летється світло, добре проглядається й дно, порослі водо-

**НОТАТКИ
ТУРИСТА**

Стосовно тваринного світу Кіпру слід ураховувати дві ймовірні неприємності: комарі й морські їжаки. Об їжака, звісно, можна вколоти. Цю проблему цілкомовито вирішують гумові тапки, які корисно носити із собою під час прогулянок уздовж узбережжя: раптом захочеться купатися в мальовничому куточку. Комарів на Кіпрі теж вистачає, особливо навесні й уночі. На щастя, всілякі засоби від комарів продаються в місцевих аптеках, але краще прихопити заздалегідь

На Кіпрі
ростуть

1900
різновидів
квітучих рослин

ФОТО: МІКЕ С.К.

ростями камені, безліч риб. Раптом бачимо кількох дайверів з аквалангами за плечима, вони чимось інтенсивно зайняті й рухаються, тримаючи невеликі контейнери в руках.

Хтось з екіпажу човна «Садко» пояснює, що це зовсім не туристи, а професійні водолази. Їхній обов'язок – годувати риб, щоб ті гуртувалися у місцях мандрівок підводних туристів і тішили людей своїм різнобарв'ям.

Корпус «Зенобії» вже вигулькне, й саме з мого боку,

тому що наша субмарина підпливає до об'єкта навскіс.

А ось і справжні дайвери: вони спускаються з якогось іншого судна, що туманиться десь угорі. Три фігурки застигли, ніби висять на півшляху до затонулої «Зенобії». «Це так треба під час занурення, – каже екскурсовод, – трохи повисіти на глибині близько п'яти метрів, щоб адаптуватися до тиску. Потім ці дайвери проникнуть усередину «Зенобії», в напівзруйновані каюти або машинне відділення».

Хоча й іменують затонулий гігант «Титаніком» Середземномор'я, однак унаслідок катастрофи цього величезного порома жодна особа не загинула, тому похмурих емоцій він не викликає. За підводну прогулянку довелося заплатити близько \$60.

**ДОГОРИ ДРИГОМ
ПЛЮС ДЕСЕРТ**

Водні розваги можна продовжити й урізноманітнити в аквапарку. Їх на Кіпрі кілька: у Лімасолі, Пафосі, Айя-Напі. Більшість із них літні, як у нас у Криму або в Бердянську, однак вони починають приймати людей вже з квітня – це навесні дозволяють температура води й повітря, а надто яскраве середземноморське сонце.

У Лімасолі працює найбільший – Watermania. Одна з тутешніх звивистих гірок називається «Камікадзе», з неї я й почав. Після кількох стрімких заїздів і падінь пірнаю в океанські хвилі (штучно згенеровані,

але ілюзорно такі ж) у величезному басейні.

Забігаючи наперед, зазначу, що кіпріот, із яким я заприятелював, купив мені квиток зі знижкою (€15 замість €28), і це тут звичайна практика для охочих заощадити, тобто корисна дружба з кіпріотами, між іншим, досить компанійським народом. Мій кіпріот виявився, щоправда, не зовсім типовим – грек родом із Маріуполя. Семен купив трикімнатний апартамент у курортній зоні Лімасола («дешевше, ніж в Одесі чи Ялті!») і тепер здає його через київську фірму. Разів тричотири на рік прилітає сюди й сам як законний власник нерухомості...

Кіпрська кухня розрахована переважно на хижаків, хоча й вегетаріанцям також є що пожувати. Її особливість у тому, що не все тут завалено свининою, оскільки частина мешканців – мусульмани, тому в застіллях беруть участь ягнята й молоді кури. Щоправда, будь-яка кіпрська печеня – свиняча або куряча – щедро приправлена тим'яном, корицею й перцем, кмином і часником.

Коронна страва, яку за бажання тут всюди скуштує кожен турист (якщо зможе пройти шлях трапези до кінця), називається мезе. Насправді це не одна, а 20 страв, які офіціант нестиме й нестиме у міру поїдання. Подають спочатку салати, потім м'ясо і знову м'ясо – смажене, пряне, копчене... Скінчиться все це грибами й сиром із козячого молока.

Життя одне. Живи!

Феєрія
мандрів

Туризм. Відпочинок. Екскурсії. Авіаквитки.
Україна. Європа. Увесь світ!

м. Київ, вул. Гайцана, 8/9, ☎ Арсенальна
тел.: (044) 501 01 82/83, 583 05 20
www.feerie.com.ua

м. ДТАУ АБ № 00121 від 14.02.2006

ФОТО: PHELKI

Дивно, але чомусь деякі ресторани в столиці Кіпру Нікосії закриті по неділях. Вибір ресторанів у Лімасолі, другому за розміром місті острова, величезний. І поряд із національною м'ясною екстрим-їжею легко можна знайти загальноєвропейську й американську, наприклад у кафе Friday's. У середньовічній фортеці в місті Ларнаці розташовані одразу дві таверни з традиційним кіпрським меню.

І останнє, на десерт. Ніде я не куштував такого солодкого винограду, як на Кіпрі. Суть у тому, що на благодатному острові Кіпр на рік припадає понад 300 (!) сонячних днів, а сухі кам'яністі ґрунти спри-

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС.
Храм посталого з мертвих Святого Лазаря у Ларнаці

ЦИТАДЕЛЬ.
Фортеця середньовічних лицарів-хрестоносців під Лімасолом

яють тому, що виноград вириває нудотно-солодким. Такою ж запаморочливою цукристістю славляться й кіпрські вина.

ВИННИЙ ТУР І ФЕСТ

Відверто кажучи, я не розумію, чим винний тур відрізняється від простого. Бо кожен мандрівник може будь-якої миті перетворити свій маршрут на алкогольний. Вино тут продається повсюдно й коштує недорого – від двох євро за пляшку, причому дешево у кіпрському випадку ніяк не означає погане.

Якщо мова заходить про ґатунки, то в усіх на вустах виникає «Коммандарія» – назва найзнаменитішого кіпрського вина. Воно чудове тим, що має багату історію, яка йде в глибини тисячоліть, – ним, за легендою, причащалися ще апостоли Христа. Й робиться не зовсім із винограду, а, можна сказати, з родзинок, оскільки виноград, перед тим як покласти його під прес, попередньо підсушують. Винний же тур – це така заздалегідь оплачена поїздка місцевими селами, де чи не кожна оселя має статус

винодавильні, а її продукт хоч трохи чимось відмінний від інших. Окрім вина, там пригощають і зиванією, тобто виноградною горілкою на кшталт ракії або чачі.

Перебороти зваби винного туризму мені допоміг той самий життєрадісний кіпріот Семен, який запросив на найближчий винний фестиваль до Лімасола. За його словами, у Муніципальному парку розташовані павільйони найбільших виноробів і стенди приватних виробників. У дні фестивалю в Лімасолі танцюють і співають, улаштовують театральні вистави – цілком прогнозований наслідок дегустації.

І хоча я на фест не потрапив, це не завадило мені у межах індивідуального туру, не кваплячись, куштувати кіпрські напої у всій їхній розмаїтості.

АСОЛЬ ІЗ ЛІМАСОЛА

Попервах, тільки-но прибувши до Лімасола, я довго не міг позбутися враження, ніби десь уже бачив ці міські пейзажі з грядою гір над дахами будинків. Якийсь гібрид Криму з Прибалтикою. Лімасол, Лімасол... Асоль! У якийсь момент зрозумів: ці кар-

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Зменшити витрати на дзвінки в роумінгу можна, скориставшись послугою TravelSIM. Вона працює в 180 країнах світу і в 68 з них передбачає безплатні вхідні дзвінки. Вартість вихідних дзвінків, наприклад, із Кіпру – \$0,39/хв, вхідні тут безплатні. Ціни на стартові пакети TravelSIM доступні: мінімальний стартпакет «Проба» з \$5 на баланс коштує \$14. А ще є «Еліт» зі \$100 на рахунок, вартість якого становить \$109. При цьому замовлений «Еліт» безплатно доставлять абонентові в будь-яку точку України, а також запропонують обрати такий номер, який йому сподобається. Послуга TravelSIM має й багато інших переваг: відсутність абонплати і плати за з'єднання, безкоштовна деталізація дзвінків Online, GPRS-інтернет та, за бажанням, додаткові послуги

тини мені знайомі з новел фєодосійця Олександра Грина.

У доброму настрої, очікуючи чогось надзвичайного, я поїхав до містечка Айя-Напа, щоб подивитися венеціанський монастир XVI століття, а також побачити шовковицю, що примудрилася дожити до 600 років. Треба сказати, що 600-річна дивина виявилася схожою на дуб, і не просто дуб, а той, з острова Хортиця. Або зі Святогір'я: таке саме широке, горбисте й віковичне дерево.

У монастирі зустрів у всій красі невеличкий весільний кортеж. Ось він, тисячолітній місцевий звичай, і зараз я долучуся до нього! Наречений і наречена саме виходили з церкви, щойно обвінчані. Наблизившись, почув рідну мову.

Виявилося, що молодята – харків'яни Ганна Карпуніна й Володя Пилипенко. Але вінчати вирішили саме тут, у скельній церкві венеціанського монастиря в Айя-Напі. Поспілкувалися. Туристичне весілля на Кіпрі – поширений тренд останніх років. Мотивується така мода тим, що саме на тутешньому березі, неподалік міста Пафос, народилася з піни морської богиня краси Афродіта. Хтось затримується на Кіпрі й на весь медовий місяць...

ПОЧАТОК СВІТІВ

Різні старожитності представлені на Кіпрі в шедрому асортименті. Є християнські монастирі, фортеці, мечеті. Неподалік Лімасола розташований археологічний музей, у якому представлені предмети старовини, знайдені на Кіпрі. Греки, римляни, венеціанці,

СУБМАРИНА «САДКО».
Оглядовий підводний трамвай для туристів

турки – багато народів пройшли цією землею, змінюючи один одного, залишаючи на острові свої сліди. Тут можна знайти чудові мозаїки й ікону Божої Матері, написану самим євангелістом Лукою. А ще купальні, де Афродіта приймала ванни зі своїми давньогрецькими бойфрендами. Й вежу, у якій нібито Отелло задушив Дездемону.

Але фішка ще й у тому, що Кіпр зручно розташований. Звідси недалеко до Єгипту, Лівану та Сирії. Популярні й міні-круїзи з Кіпру на Священну Землю або грецькими островами. ☐

ОСТРІВ СПОКОЮ

Рівень злочинності на Кіпрі шестеро нижчий, ніж у Європі. Тут не прийнято замикати будинки на ніч, зачиняти дверцята автомобілів. Подейкують, щоправда, буцімто інколи в обмінниках збувають туристам фальшиві євро

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Храм Святого Лазаря в Ларнаці – православний, зведений за велінням візантійського імператора Лева VI Мудрого над могилою Лазаря, який після воскресіння Ісусом Христом прожив ще 30 років і став єпископом на Кіпрі.

Купальня Афродіти – мальовничий грот неподалік Пафоса. За давньогрецькою легендою, богиня краси воліла купатися голою в затишних куточках острова.

Затонулий пором «Зенобія» – об'єкт завдовжки 170 м для екскурсій на туристичній субмарині й для індивідуального дайвінгу.

Замок лицарів-хрестоносців під Лімасолом – фортеця з підвісним мостом. Після своїх походів лицарі осіли на острові, перейшовши на мирне виноробство

ВІДЕРШТРАЛЬ
Ліцензія ДСТК № 302792 від 25.12.2006 р.

ВІДЕРШТРАЛЬ
Туристична фірма
www.wrs.com.ua

☎ (044) 49 44 000

Україна, Київ,
вул. В. Житомирська, 40
✉ WRS@WRS.COM.UA

ВІДПОЧИНОК НА 7 ночей, авіа СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

КІПР	від 680 €
ТУРЕЧЧИНА	від 360 \$
МАЛЬТА	від 790 €
ХОРВАТІЯ	від 612 €
ІТАЛІЯ	від 795 €
ФРАНЦІЯ	від 916 €
ІЗРАЇЛЬ	від 990 \$
ГРЕЦІЯ	від 420 €

ЕМОЦІЙНИЙ S60

«Створений, щоб викликати емоції» – офіційний девіз Volvo S60, що дебютував у березні в Женеві. Новий автомобіль шведського концерну справді не залишає байдужим: S60 звертає на себе увагу водночас експресивним дизайном, інноваційними технологіями та цілою гамою двигунів, розрахованих практично на будь-який смак. Дизайнери Volvo описують екстер'єр моделі як «купе, вдало доповнене задніми дверцятами». Однією з інновацій S60 є модифікована система керування повним приводом AWD, що дає змогу повною мірою скористатися всіма перевагами нового шасі з жорсткішими пружинами та стійками (новинка пропонується у двох варіантах: Dynamic і Comfort, з різними налаштуваннями ходової). На початок продажу (влітку 2010-го) покупцям будуть доступні два бензинові й два дизельні двигуни. Бензинові (з турбонаддувом) – трілітровий рядний шестициліндровий і дволітровий чотирициліндровий розвивають потужність відповідно 304 і 203 к. с. П'ятициліндрові дизельні двигуни постачатимуть у варіантах 163 к. с. і 205 к. с. До кінця 2010-го шведи планують додати до цих двигунів ще чотири: три бензинові й один дизель.

ПОВЕРНЕННЯ ЛЕГЕНДИ

В Україні дилери почали приймати замовлення на Mercedes-Benz SLS AMG. Спорткар із дверцятами типу «крило чайки» викликає в пам'яті легенду автоспорту 1950-х років – суперкар 300 SL. Задньопривідний автомобіль із восьмициліндровим бензиновим двигуном об'ємом 6,2 л (потужність – 571 к. с.) розганяється до 100 км/год лише за 3,8 с, його максимальна швидкість становить 315 км/год. Окрім потужного двигуна, SLS AMG має багату серійну комплектацію: мультимедійну систему COMAND APS із навігаційною системою, шкіряне оздоблення салону, функцію запуску KEYLESS-GO, спортивні сидіння з підігрівом тощо. Як опції покупцям нової «чайки» від Mercedes пропонуються DVD-чейнджер з акустикою Bang & Olufsen BeoSound AMG, мультимедійний інтерфейс, багата палітра варіантів покриття та оздоблення салону. Вартість суперкара відповідна: у країнах СНД Mercedes-Benz SLS AMG коштує щонайменше €209 тис.

СІМ РОКІВ У ДОРОЗІ

В Україні стартував продаж нового Sorento від корейської KIA. Дизайн позашляховика розробив легендарний Пітер Шрейєр, «перу» якого належать Audi TT і VW Beetle. Виразний екстер'єр доповнений бензиновими двигунами об'ємом 2,4 л і турбодизельними об'ємом 2,2 л. Крім того, інженери Kia Motors Corporation, по суті, встановили новий стандарт у класі середньорозмірних SUV, відмовившись від рамної конструкції на користь несівного кузова. Це дало змогу зменшити вагу позашляховика і суттєво поліпшило динамічні характеристики Sorento. Утім, нововведення жодним чином не погіршили головної особливості KIA Sorento – високої надійності. Гарантійна пропозиція для Sorento останнього покоління становить 7 (!) років, або 150 тис. км пробігу.

РЕЙТИНГ

ТОП-10

Найдорожчих автомобілів
2009–2010 років*

1. Bugatti Veyron, \$1,7 млн
Розгін до 100** км/год – 2,6 с
Максимальна швидкість – 407,16 км/год

2. Lamborghini Reventon, \$1,6 млн
Розгін до 100** км/год – 3,3 с
Максимальна швидкість – 339,57 км/год

3. McLaren F1, \$970 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,2 с
Максимальна швидкість – 386,24 км/год

4. Ferrari Enzo, \$670 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,4 с
Максимальна швидкість – 349,23 км/год

5. Pagani Zonda C12 F, \$667 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,5 с
Максимальна швидкість – 346,01 км/год

6. SSC Ultimate Aero, \$654 тис.
Розгін до 100** км/год – 2,7 с
Максимальна швидкість – 413,6 км/год

7. Saleen S7 Twin Turbo, \$555 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,2 с
Максимальна швидкість – 399,12 км/год

8. Koenigsegg CCX, \$546 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,2 с
Максимальна швидкість – 394,29 км/год

9. Mercedes Benz SLR McLaren Roadster, \$495 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,8 с
Максимальна швидкість – 331,52 км/год

10. Porsche Carrera GT, \$440 тис.
Розгін до 100** км/год – 3,9 с
Максимальна швидкість – 329,92 км/год

СПОРТ-СЕДАН З ІНГОЛЬШТАДТА

У квітні на українському ринку стартує продаж нового Audi A8, який маркетингологи німецького концерну позиціонують як «найспортивніший седан у представницькому класі». A8 зразка 2010 року вирізняється полегшеним алюмінієвим кузовом і чотирма (на вибір) високопродуктивними двигунами. Першими у продажу з'являться повнопривідні «вісімки» з бензиновим і дизельним 4,2-літровими агрегатами. В обох варіантах доступна опція MMI Touch, що дозволяє за допомогою сенсорного екрана легко управляти навігацією та іншими функціями MMI. Трохи пізніше модельний ряд A8 доповнить передньопривідна модель з економічним двигуном TDI об'ємом 3 л. Відповідатиме багатому оснащенню й інтер'єр: акустика Bang & Olufsen, навігаційна система нового покоління, просторий салон із продуманим освітленням тощо.

ЯПОНСЬКИЙ ГІСТЬ

Прем'єра кросовера Mitsubishi ASX стала однією з найцікавіших подій останнього Женецького автосалону. В Японії новий компактний позашляховик (під назвою RVR) продають із лютого 2010 року; для тамтешнього ринку кросовер обладнується бензиновим двигуном об'ємом 1,8 л. На момент української прем'єри (влітку 2010-го) ASX отримає розширену лінійку бензинових двигунів об'ємом 1,6, 1,8 і 2,0 л (тип приводу – передній і повний). Виробник обіцяє, що нові двигуни в комплексі з полегшеним кузовом (довжина – 4,295 м, колісна база – 2,67 м) зроблять кросовер одним із найекономічніших у класі. Крім того, український ASX отримає нові ксенонові лампи 160° Super-HiD Wide Vision, багатофункціональний кольоровий дисплей і панорамний дах.

* За версією автомобільного журналу «Autosport». Під час складання рейтингу враховувалася як модель, що випускається серійно, так і замки з виробництва. ** 90-50 км/год, 400-60 миль/год.

РІДНА ІНДІЯ

Багатох мандрівників Індія шокує, попри попередження і поради в західних путівниках, які мають підготувати європейців та американців до бідності, антисанітарії та галасливості цієї величезної країни. Мене ж на субконтиненті нічого не дивувало. Я впевнений: якби в Індії жили не індійці, а українці, то нічого там істотно не змінилося б. Люди і далі їздили б без квитків у загальних вагонах, спали б на вулицях та викидали сміття на узбіччя, але при цьому щиро всміхалися. Прихильники теорії про спільне походження індійців та українців мають-таки рацію. Ставлення до життя у нас подібне – відмінний лише клімат. ■

Дмитро
Губенко

Роман
Кабачій

Вікторія
Герасимчук

Жанна
Безп'ятчук

РОДОМ ІЗ СССР

Грізна вахтерша, доскіпливий до підлітків пепеєсник, продавчиня зі шматком бутерброда у роті, сповнена власної значущості завучка провінційної школи, шофер, який «не почув» за шансоном вашої вимоги про зупинку, – всі ці персонажі оточують наше життя, як п'явки. Не можна ступити, щоб не наразитися на відверте хамство, перевірку документів і, як наслідок, вимагання «дати на лапу», присмачене матюками. Це від загальнонародного комплексу меншовартості чи від тупості? Здається, однаковою мірою. Приклад: касирка запитусь, чому я не повідомив, що маю таку саму торбу, яка ще продається на касі. Як на мене, вона продається для того, щоб наступного разу ти нагрів ще більше. Але чому я маю це пояснювати у маркеті з європейським капіталом? ■

МІЖ СЦИЛЛОЮ І ХАРИБДОЮ

Кажуть, що скелет у шафі має кожен. У мене їх безліч. Один виліз сам, коли до Києва приїхали Rammstein. Не скажу, що слухала їх із ранку до ночі чи зрадила «Добре темперованому клавирові» Баха й The Beatles, але воліла приховувати це уподобання, навіть соромилася. Шоу в київському МВЦ того вечора скидалося на виверження вулкана: вибухи вогню під скажені барабани, кипляча лава під ногами, лазерні феєрверки, ну й, звісно, легендарний Тілл Ліндемманн у палаючих крилах. Брутально, могутньо, вражаюче. Додому я повернулася у цілковитому захваті, та чомусь несподівано поставила на програвач вініл «Чарівної флейти» Моцарта. ■

Олена
Чекан

СВОБОДА ЄЛЬЦИНА

Прочитав книжку російської журналістки Єлени Трегубової «Байки кремлівського дідгера». У ній ідеться про «нрави і права» ельцинської Росії та прихід до влади Владіміра Путіна. Останньому книжка дуже не сподобалася, а тому згадана вище пані була змушена іммігрувати. І того самого вечора передивився випуски «Ментів» зразка 1990-х, що вирізняються «народністю», на відміну від суперагентів нинішніх серіалів, які «мочать терористів у сортирах». Спіймав себе на думці: хоча Росія Бориса Ніколаєвіча була досить неспокійним місцем для життя, проте там був надважливий плюс – свобода слова. Без якої ні туди і ні сюди. ■

Богдан
Буткевич

ГОРЕ ВІД РОЗУМУ

Сперечалися з колегами, що гірше – бути інтелектуалом чи інтелігентом. Дмитро Губенко сказав, що бути інтелектуалом почесно, а інтелігентом – страшно. Я поправила, що страшно бути саме інтелектуалом, а називати себе інтелігентом – справа взагалі ганебна. Наприклад, моя бабуся, яка дуже невдало вийшла заміж за мого дідуся, інтелігента в невідомо навіть якому поколінні, вживає слово інтелігенція тільки з одним епітетом. Коли хтось із моєї родини митців, де єдиною нормальною людиною залишається бабуся, робить щось, на її думку, дурне й непотрібне, вона дратується і промовляє: «Антлігенція всрана!» І я, коли читаю новини, не завжди можу втриматися від снобізму і не повторити про себе її слова. ■

ГРА, БІСЕР ТА ІНТЕЛЕКТУАЛИ

Віртуозна гра в бісер – це прекрасна справа. Але вся її краса осідає білбою наснагою і спокійним натхненням на чорних мантиях її гравців, служителів духу й інтелекту. Бісер видається за золото віків, а гра – за священнодійство. Герман Гессе чудово це унаочнив на віки наперед. У провінційній, аграрній, враженій хуторянством країні гравці в бісер насправді не люблять або ж принаймні не долюблюють і не прощають свого народу. А він їх не знає. У розвиненій і амбітній вони свій народ поетизують. Він їм відповідає визнанням і любов'ю. Україна – варіація першого випадку. А сьогодні хочеться і не гри, і не бісеру, а відповідальності, відкритості й сміливості від тих, кому підвладне духовно-інтелектуальне бісероплетіння. ■

**Взяв з собою за кордон
Свій мобільний телефон?
і ДЗВОНИТИ будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ!!**

Тарифи

- безкоштовні вхідні у 68 країнах
- у 117 країнах вихідні дзвінки у межах \$0,39-\$1,00
- GPRS-інтернет від \$0,57 за 100 Kb
- абонплата відсутня
- плата за з'єднання відсутня

Зручність

- ТревелСімка працює у 180 країнах
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- номер зберігається безстроково
- можливість приймати вхідні дзвінки на Ваш український номер
- зручні цілодобові тарифи

Додатково

- безкоштовна деталізація витрат Online
- "ТревелФакс": окремий балтійський номер для прийому fax2email
- "Експрес-Звіт": можливість перегляду Ваших витрат на екрані телефону
- "Локаатор": можливість перегляду місцезнаходження абонента на карті
- "Переказ Коштів"
- "Передзвоніть Мені"
- "ТревелКурс": можливість дізнатися курс поповнення ТревелСімки з телефону
- "Мобільний Перекладач"
- "Мобільне Поповнення": просте поповнення ТревелСімки з телефону під час подорожі без використання комп'ютера, не потребує Інтернет-доступу
- бонуси в програмах лояльності "Панорама" (МАУ) і "Меридіан" (Аеросвіт)

Продукція

- стартовий пакет містить: ТревелСімку (за ціною \$9) та зручний для абонента баланс (від \$5)
- вибір гарних номерів
- поповнення будь-яким зручним способом
- безкоштовна доставка по Україні при замовленні продукції на суму від \$100

Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід
Австрія	0,55	0,00	Італія	0,59	0,00	Туніс	0,75	0,25
Бельгія	0,65	0,00	Кіпр	0,39	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Латвія, Литва	0,55	0,00	Угорщина	0,65	0,00
Велика Британія	0,59	0,00	Німеччина	0,59	0,00	Фінляндія	0,55	0,00
Греція	0,65	0,00	ОАЕ	0,65	0,00	Франція	0,59	0,00
Грузія	0,55	0,00	Польща	0,59	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Росія	0,45	0,00	Чехія	0,55	0,00
Ізраїль	0,45	0,00	Словаччина	0,55	0,00	Швейцарія	0,69	0,00
Іспанія	0,59	0,00	Таїланд	0,85	0,25	Швеція	0,59	0,00

Тарифи станом на 01/03/2010 р.

довідка та інформація про точки продажу:

(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001

w.TravelSiM.ua

НАЙГОЛОВНІШЕ ЗА ТИЖДЕНЬ
ТЕ, ЩО ВАРТЕ ЕФІРУ

21:00
ЩОНЕДІЛІ

ЧАС

ПІДСУМКИ

з Тетяною Даниленко

5